

**Αποστολος Пуλιος.
 ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΔΖΑΚΗΣ и 9 СОВРЕМЕННЫХ
 РОССИЙСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ, КОТОРЫХ ОН,
 ВЕРОЯТНО, ВСТРЕТИЛ В РОССИИ.**

**Απόστολος Πούλιος.
 ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ και ΕΝΝΕΑ (9)
 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ του ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, τους
 ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ
 ΡΩΣΙΑ.**

www.hecucen.ru

Москва, РОО «Греческий Культурный Центр», 2024

**Απόστολος Πούλιος.
 ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ и 9 СОВРЕМЕННЫХ
 РОССИЙСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ, КОТОРЫХ ОН,
 ВЕРОЯТНО, ВСТРЕТИЛ В РОССИИ.**

**Απόστολος Πούλιος.
 ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ και 9 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ
 ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ
 ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ.**

Москва, РОО «Греческий Культурный Центр», 2024

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΔΖΑΚΗΣ и 9 СОВРЕМЕННЫХ РОССИЙСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ, КОТОРЫХ ОН, ВЕРОЯТНО, ВСТРЕТИЛ В РОССИИ.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ και ΕΝΝΕΑ (9) ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ του ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, τους ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ.

Автор: Апостолос Пулиос. Москва, 2024. 81с. _Δρ. Απόστολος Πούλιος 2024, σελ. 81.

Перевод на русский язык: Теодора Янници. Μετάφραση στη ρωσική – Δώρα Γιαννίτση.

Ответственный редактор – Теодора Янници / Επιμέλεια έκδοσης – Θεοδώρα Γιαννίτση.

ISBN 978-5-6045800-6-6

Νίκος Κазαντζάκης – величайшая фигура XX столетия, великий греческий писатель, мыслитель, философ, автор множества произведений, по праву входящих в копилку всемирного литературного наследия. Он же и большой и большой духовный странник, путешественник. Он путешествовал по странам, по религиям, по философским течениям, по духовным мирам и завещал нам огромное литературное наследие. Романы, философские трактаты, эссе, путевые заметки. По России он осуществил 3 путешествия [1925-1926, 1927, 1928-1929гг.] и оставил свои путевые заметки в трех (3) своих произведениях: «Путешествие по России», «Записки в Энциклопедическом словаре Элефтерудакиса» и «История русской литературы», что и послужило основой сочинения данного исследования. С кем из ведущих российских-советских писателей встретился или смог встретиться Никос Казандзакис? Книга рассчитана на широкий круг читателей, эллинов и филэллинов, интересующихся греческой литературой, но и российско-греческими отношениями. Книга специально издана билингвой, на 2-х языках, на русском и на греческом, что соответствует и педагогическим задачам Греческого Культурного Центра – ГΚЦ в Москве.

Νίκος Καζαντζάκης – τιτάνιου βεληνεκούς μορφή του 20ου αιώνα, μεγάλος Έλληνας συγγραφέας, φιλόσοφος, στοχαστής, συγγραφέας μίας πλειάδας λογοτεχνικών έργων, που δίκαια συγκαταλέγονται στους θησαυρούς της παγκόσμιας λογοτεχνικής κληρονομιάς. Ο Καζαντζάκης είναι, παράλληλα, ένας μεγάλος οδοιπόρος και περιηγητής του πνεύματος και της ψυχής. Ένα ανήσυχο πνεύμα που ταξίδεψε, ανίχνευσε, μνήθηκε σε θρησκείες, φιλοσοφικά ρεύματα, περιηγήθηκε χώρες και πολιτισμούς, και μάς άφησε ένα πολυσχιδές λογοτεχνικό

κληροδότημα. Μυθιστορήματα, φιλοσοφικές αναλύσεις, διηγήματα, περιηγήσεις, απομνημονεύματα κ.α. Στη Ρωσία ο Καζαντζάκης πραγματοποίησε τρία (3) ταξίδια [1925-1926, 1927, 1928-1929] και μάς κληροδότησε τα εξής 3 λογοτεχνικά έργα του: «Ταξιδεύοντας Ρουσία», «Λήμματα στο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Ελευθερουδάκη» και «Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας», τα οποία και αποτέλεσαν την πηγή, το υλικό για την παρούσα μελέτη. Ποιούς από τους κορυφαίους ρωσοσοβιετικούς συγγραφείς ο Νίκος Καζαντζάκης συνάντησε ή μπορούσε να είχε συναντήσει; Το βιβλίο απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα αναγνωστών, Ελλήνων και Φιλελλήνων, που ενδιαφέρονται για την ελληνική λογοτεχνία, αλλά και για τις ελληνο-ρωσικές σχέσεις. Η παρούσα έκδοση είναι σκόπιμα δίγλωσση, σε ελληνική και ρωσική γλώσσα, γεγονός που ανταποκρίνεται, μεταξύ άλλων, και στους γλωσσικούς-παιδαγωγικούς στόχους του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού – Κ.Ε.Π. Μόσχας.

ISBN 978-5-6045800-6-6

9 785604 580066

ΛΙΘΩΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΙΛΩΝ
ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Πολιτιστικό σωματείο με μηδενικό σκοπό γκαλερί και

παραθερισμό στη Γενεύη (Ελβετία) στις 14 Δεκεμβρίου 1988

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

(αρχηγός) Στέφανος

Case postale 2004

CH-1211 Genève 2 Dèpôt, Switzerland

www.amis-kazantzaki.gr

www.amis-kazantzaki.ch

www.amis-kazantzaki.org

e-mail: numele@gmail.com

Греческая нация если и спаслась по сегодняшний день, если выжила после столько врагов – внешних и внутренних, и особенно внутренних – после столько веков нашествий, рабства и голода, обязана она этому не логике – вспомните трех торговцев, которые создали «общество друзей» и восстание 21 года – она обязана это чуду. Той неспящей искры, которая горит в сердце Греции. Благословенная эта искра, которая не считается с разумными советами логики, и когда дело доходит до края пропасти, сжигает пожар в душе и чудо свершается. Чуду обязана Греция свою жизнь.

Οπять разумные, малодушные, дают спокойные, очень логичные советы, как может, говорят, одна искра света побороться с такой всесильной тьмой?

Но настоящий мужчина не отчаивается, он знает, что в этом нечестном, безумном мире живут, и пусть не во многих сердцах, некоторые основополагающие принципы, дочери человека, которые он создал потом, кровью и плачем, и они бесчисленные, и большинства из них родились в Греции, и два из них самые великие: Свобода и человеческое достоинство!

Есть в этом мире тайный закон – если бы его не было, мир давно бы пропал - жестокий и непрекословный: зло в начале всегда торжествует, и всегда в конце оно побеждается! Как будто и должно обязательно много борьбы, и много пота, чтобы человек выкупить свою справедливость, - и свобода самое дорогостоящее благо, она не даётся даром не людьми, не Богом, она шагает от страны к стране, куда её зовут, от сердца к сердцу, бессонная, непоколебимая, без компромисса [из произведения Никоса Казандзакиса «Капитан Михалис»].

Дорогой читатель!

Готовясь к вступительному слову к данной публикации, мы не смогли удержаться и не прибегнуть к некоторым мудрым изречениям великого греческого мыслителя, философа, писателя XX столетия Никоса Казандзакиса.

Казандзакис – это большой странник, путешественник. Он путешествовал по странам, по религиям, по философским течениям, по духовным мирам и завещал нам огромное литературное наследие. Романы, философские трактаты, эссе, путевые заметки.

В данной работе ведущего современного исследователя наследия Казандзакиса, греческого филолога **Апостолоса Пулиоса**, показывается оценка и характеристика греческого классика девяти (9) российским-советским видным писателям того периода, с которыми Казандзакис вероятно смог бы встретиться во время трех предпринимаемых им путешествий по России, по Советскому Союзу в 1925-1926гг., в 1927г., и в 1928-1929гг.; этими писателями являются 1) Андрей Белый (литературный псевдоним Бориса Николаевича Бугаева), 2) Ремизов Алексей Михайлович, 3) Бунин Иван Алексеевич, 4) Кузьмин Михаил Алексеевич, 5) Осип Эмильевич Мандельштам, 6) Владимир Владимирович Маяковский, 7) Борис Леонидович Пастернак, 8) Исаак Эммануилович Бабель, 9) Михаил Зощенко.

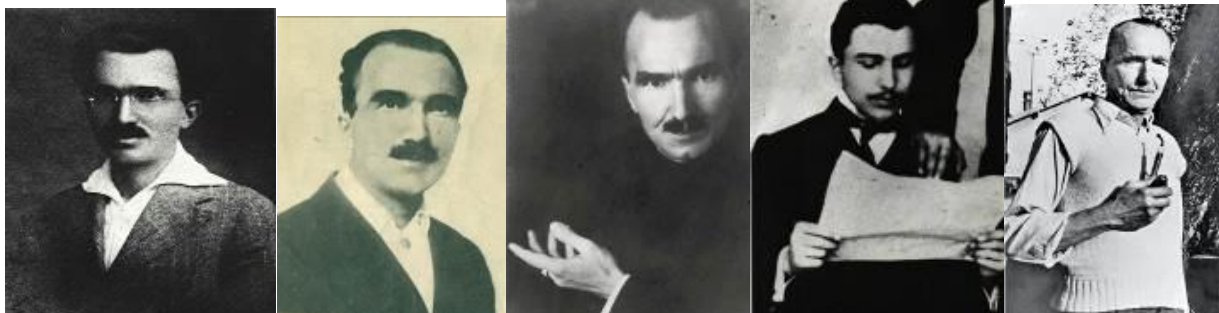
Книга рассчитана на широкий круг читателей, эллинов и филэллинов, интересующихся неоэллинистикой, греческой литературой, но и греко-российскими отношениями. Сборник специально издан билингвой, на 2-х языках, на русском и на греческом, что соответствует и педагогическим задачам Греческого Культурного Центра – ГКЦ в Москве.

Интерес научного сообщества и широкой общественности к данной проблематике, наглядно в очередной раз демонстрируют глубину и значимость в истории общих страниц российского и греческого народов, демонстрируют масштаб нашей историко-духовно-культурно-цивилизационной общности.

Данная публикация вписывается и в рамки деятельности **Греческого Культурного Центра – ГКЦ** в качестве представителя по России **Всемирной Ассоциации/Общества друзей Никоса Казандзакиса**.

Искренне надеемся, что читателю удастся почерпнуть для себя много интересного и значимого материала.

**Теодора Янници, кандидат исторических наук-к.и.н.,
директор Греческого Культурного Центра – ГКЦ (www.hecucenter.ru)**

ГРЕЧЕСКИЙ
КУЛЬТУРНЫЙ
ЦЕНТР

ΚΕΝΤΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΠΑΙΔΙΣΜΩΝ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΙΛΩΝ

ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Πολιτιστικό σωματείο με νομικό προσωπικό γραμματεία

που ιδρύθηκε στο Γενεύη (Ελβετία) στις 14 Δεκεμβρίου 1988

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γραφείο και διεύθυνση

Case postale 2084

CH-1211 Genève 2 Dèpôt, Switzerland

τηλέφωνο: 0041-22-8424240

την. απευθ. kazantzaki.ch

την. w.kazantzaki.org

e-mail: nikosk@igmail.com

Το ελληνικό Γένος αν σώθηκε ως τα σήμερα, αν επέζησε ύστερα από τόσους εχτρούς – Εξωτερικούς και εσωτερικούς, προπάντων εσωτερικούς – ύστερα από τόσους Αιώνες κακομοιριά, σκλαβιά και πείνα, το χρωστάει όχι στην λογική, -

Θυμηθείτε τους τρεις εμποράκους που ίδρυσαν την Φιλική εταιρεία, θυμηθείτε τι 21, - Το χρωστάει στο θάμα. Στην ακοίμητη σπίθα που καίει μέσα στα σωθικά της Ελλάδας.

Ευλογημένη η σπίθα αυτή που αψηφάει τις φρόνιμες συμβουλές της λογικής, κι όταν φτάσει στα χείλια του γκρεμού, βάζει φωτιά σε ολόκληρη την ψυχή και φέρνει το θάμα. Στα θάματα χρωστάει η Ελλάδα την ζωή της.

Πάλι οί φρόνιμοι, οί λιγόπιστοι, δίνουν νηφάλιες, πολύ λογικές συμβουλές, πώς μπορεί, λένε, μια σπίθα φως νά τά βάλει μέ τόσο παντοδύναμο σκοτάδι; Όμως ο αληθινός άντρας δέν απελπίζεται, ξέρει αυτός πώς στον άτιμο, αλλοπρόσαλλο τούτον κόσμο ζουν, άς είναι καί σέ λιγοστά στήθια, μερικές θεμελιακές αρχές, θυγατέρες του ανθρώπου, πού αυτός τις έπλασε μέ ιδρώτα, αίμα καί κλάματα, κι είναι αθάνατες, οί περισσότερες γεννήθηκαν στην Ελλάδα, δυο οί πιο τρανές: ή έλευτερία κι ή αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

Ύπάρχει στον κόσμο τούτον ένας μυστικός νόμος — αν δεν υπήρχε, ό κόσμος θα' ταν από χιλιάδες χρόνια χαμένος — σκληρός κι απαραβίαστος: τό κακό πάντα στην αρχή θριαμβεύει καί πάντα στο τέλος νικάται. Θαρρείς κι είναι απαραίτητος αγώνας πολύς κι ιδρώτας πολύς για νά έξαγοράσει ό άνθρωπος τό δίκιο του — κι ή έλευτερία είναι τό πιο άκριβαγόραστο αγαθό, δέ δίνεται δωρεάν μήτε από τον άνθρωπο μήτε από τό Θεό, πηγαίνει από χώρα σέ χώρα, όπου τη φωνάζουν, από καρδιά σέ καρδιά,

άνυπνωτη, άνυπόταχτη, χωρίς συμβιβασμό. [αποσπάσματα από το μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη «Καπετάν Μιχάλης»].

Αγαπητέ αναγνώστη!

Ετοιμάζοντας το προλογικό-εισαγωγικό σημείωμα αυτής της έκδοσης, δεν θα μπορούσαμε να μην καταφύγουμε σε μερικές σοφές ρήσεις του μεγάλου Έλληνα στοχαστή, φιλόσοφου και συγγραφέα του 20ού αιώνα, Νίκου Καζαντζάκη.

Καζαντζάκης - οδοιπόρος και περιηγητής του πνεύματος και της ψυχής. Ένα ανήσυχο πνεύμα που ταξίδεψε, ανίχνευσε, μυήθηκε σε θρησκείες, φιλοσοφικά ρεύματα, περιηγήθηκε χώρες και πολιτισμούς, και μάς άφησε ένα πολυσχιδές λογοτεχνικό κληροδότσημα. Μυθιστορήματα, φιλοσοφικές αναλύσεις, διηγήματα, περιηγητικές απομνημονεύματα κ.α.

Στο παρόν έργο ο διακεκριμένος σύγχρονος ερευνητής της πνευματικής κληρονομιάς του Καζαντζάκη, ο Έλληνας φιλόλογος **Απόστολος Πούλιος**, μάς αναδεικνύει την εκτίμηση και τον χαρακτηρισμό του Έλληνα συγγραφέα εννέα (9) εξέχοντες ρωσο-σοβιετικούς συγγραφείς εκείνης της περιόδου, με τους οποίους ο Καζαντζάκης πιθανότατα θα μπορούσε να συναντηθεί κατά τη διάρκεια των τριών ταξιδιών του στη Ρωσία, τη Σοβιετική Ένωση την περίοδο 1925-1926, 1927 και 1928-1929. Αυτοί οι συγγραφείς είναι οι εξής κάτωθι: **1)** Αντρέι Μπιέλυ (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Μπόρις Νικολάγιεβιτς Μπουγκάγιεφ), **2)** Αλεξέι Μιχαήλοβιτς Ρεμιζώφ, **3)** Ιβάν Αλεξέγιεβιτς Μπούνιν, **4)** Μιχαήλ Αλεξέγιεβιτς Κουζμίν, **5)** Όσιπ Αιμίλιεβιτς Μάντελσταμ, **6)** Βλαντίμιρ Βλαντιμίροβιτς Μαγιακόφσκι, **7)** Μπόρις Λεονίντοβιτς Πάστερνακ, **8)** Ισαάκ Εμμανουήλοβιτς Μπάμπελ, **9)** Μιχαήλ Ζόχτσενκο ή Ζόσενκο.

Το παρόν εκδοτικό εγχείρημα προορίζεται για ένα ευρύ φάσμα αναγνωστών, Ελλήνων και Φιλελλήνων, οι οποίοι ενδιαφέρονται για τη νεότερη-νεότερη λογοτεχνία, αλλά και τις ελληνο-ρωσικές σχέσεις. Η παρούσα έκδοση είναι σκόπιμα δίγλωσση, σε ελληνική και ρωσική γλώσσα, γεγονός που ανταποκρίνεται, μεταξύ άλλων, και στους γλωσσικούς-παιδαγωγικούς στόχους του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού – Κ.Ε.Π. Το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας, αλλά και του ευρύτερου κοινού, στη συγκεκριμένη θεματική, καταδεικνύει, για άλλη μια φορά, το βάθος και τη σημασία των κοινών σελίδων ιστορίας του ελληνικού και του ρωσικού λαού, καταδεικνύει το μέγεθος της ιστορικής, πνευματικής, πολιτισμικής μας κοινότητας.

Η παρούσα έκδοση εντάσσεται, επίσης, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του **Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού – Κ.Ε.Π.** ως εκπροσώπου στη Ρωσία της **Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη - ΔΕΦΝΚ**.

Ελπίζουμε ειλικρινά ότι ο αναγνώστης θα αντλήσει από την παρούσα προσπάθεια ενδιαφέρον και ουσιαστικό υλικό.

Δρ. Θεοδώρα Γιαννίτση, διδάκτωρ ιστορικών επιστημών, διευθύντρια Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού – Κ.Ε.Π. (www.hecucenter.ru)

Апостолос Пулиос. НИКОС КАЗАНДЗАКИС И 9 СОВРЕМЕННЫХ РОССИЙСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ, КОТОРЫХ ОН, ВЕРОЯТНО, ВСТРЕТИЛ В РОССИИ.

Оригинальность и сложность темы настоящего изложения заключается в доказательстве гипотезы, то есть возможности того, что Казандзакис, посещая Россию ¹, встретил девять современных русских писателей, на которых он ссылается в одном из своих произведений. Чтобы выяснить, кто и сколько было этих авторов, я исходил из логического метода дедукции и перекрестных биографических данных. Однако нас здесь главным образом интересует не столько то, действительно ли он с ними встречался, сколько то, как их представил тогда наш великий греческий автор.

В частности, Никос Казандзакис упоминает в общей сложности 41 русского автора и их язык в 3 своих произведениях: «*Путешествие по России*», «*Записи в Энциклопедическом словаре Элефтерудакиса*» и «*История русской литературы*». Но большинство из них старше его (17-20 века), некоторые из его современников умерли до его отъезда в Россию, а других не было в России в те годы, когда он пребывал там во время своих трех путешествий. Однако, в результате своих интернет-исследований, я пришел к выводу, что в те годы, когда он осуществил 3 свои поездки (1925-1926, 1927, 1928-1929 ²), в России проживало 9 русских писателей-современников, и вполне возможно, что он с ними встречался. В «*Путешествии по России*» он даже пишет, что встретил в Кремле «многих» русских писателей (не называя их), и вкладывает в уста русской женщины свое мнение о трех категориях русских писателей ³. Вышеупомянутые 9 русских писателей, о которых я буду говорить, это следующие: 1) Андрей Белый (литературный псевдоним Бориса Николаевича Бугаева), 2) Ремизов Алексей Михайлович, 3) Бунин Иван Алексеевич, 4) Кузьмин Михаил Алексеевич, 5) Осип Эмильевич Мандельштам, 6) Владимир Владимирович Маяковский, 7) Борис Леонидович Пастернак, 8) Исаак Эммануилович Бабель, 9) Михаил Михайлович Зощенко.

¹ Об отношениях Казандзакиса с Россией (тогда Советским Союзом) см. Пацис, 2013.

² Три поездки Казандзакиса в Россию (тогда Советский Союз) состоялись в следующие даты: 1-я поездка : с 13.10.1925 по 25.1.1926, 2-я поездка : с 20.10.1927 по 22.12.1927 и 3-й рейс: с 19.4.1928 по 19.4.1929. Видеть Превелакис, 1984, 15–16, 20, 21–22.

³ Относительно советской литературы Казандзакис упоминает то, что рассказала ему жена Луначарского, Анна Александровна, когда она встречалась с «хорошими» писателями в Кремле. Эта женщина, в отличие от некоторых молодых писателей, подчеркивала большой вклад символистов и выделяла 3 категории русских писателей: а) товарищи правые, б) товарищи левые и в) пролетарии. В конце Казандзакис делает шесть выводов о современной русской литературе и приводит цитату Маяковского. Видеть Казандзакис, 2010, 155–170.

Первоначально, изучая имеющиеся письма Казандзакиса, которые он присылал из России ⁴, с целью выяснить наличие у него каких-либо ссылок на этих 9 авторов, я не нашел ни одной такой ссылки ⁵. Так что я предполагаю, что вышеупомянутые авторы входят в число тех, кого он встретил, возможно, в Кремле, о котором он упоминает в «*Путешествии по России*». В моем нынешнем введении для каждого из этих 9 авторов: **А)** я изложу общее мнение Казандзакиса и металингвистический взгляд на их язык, согласно его «*Истории русской литературы*» (написанной в 1930 году), и **Б)** я добавлю некоторые факты, которые я нашел в Интернете. об их жизни и творчестве, соотнося их с авторским мнением. Как мы увидим в выводах, из сочетания этих элементов и возникает взгляд Казандзакиса на своих русских современников.

1) АНДРЕЙ БЕЛЫЙ:

По мнению Казандзакиса, Андрей Белый (1880-1934) принадлежит к новой символической школе, входит в тройку ее виднейших творцов (наряду с Ивановым и Блоком), считается «одним из сильнейших деятелей русской литературы» и оказывает большое влияние. Казандзакис подчеркивает, что он обладает порывистостью, гениальностью, лиризмом, сильной мыслью и волей, но также неуравновешенностью и что, как прозаик, он находился под влиянием Гоголя. В своих первых работах он пытался косвенно экстернализовать предстоящий переворот и изменение истории, но это трудные для понимания произведения, полные герметических символов и влияний Ницше и Метерлинга. Спустя несколько лет его поэзия выражает тревогу за судьбу России, с новой визионерской силой, без безличных символов и с прямой, человеческой заботой о русском народе и реалистично

⁴В частности, я изучил все письма Казандзакиса, отправленные из России различным получателям (в основном Пантелису Превелакису, Элени Самии и семье Ангелакис), которые были опубликованы и их можно найти в следующих 4 источниках: а) Превелакис, 1984, б) Bien, 2012 г., в) Казандзакис Элени, 1998 г. и г) Письма Никоса Казандзакиса семье Ангелакис, 2013 г.

⁵Единственные писатели, которых он называет здесь из тех, кого он встречал, это: а) поэтесса Лилиан Харасова (о котором 11.05.1927 упоминает, что он умер 15 дней назад), б) известного писателя Максима Горького (видевшего его вместе с П. Истрати 19.6.1928), в) [«Христианская мистика»] поэт Николай Клюев или Клюев (встречавшийся с ним в Ленинграде 26.06.1928) и г) поэт [«провидец»] Григорий Робакидс (встречавшийся с ним 12.06.1928).

передает темную, реальную жизнь своей родины. Впоследствии он написал также три длинных романа, в которых реальность раздавлена, хотя во всех его произведениях единственной реальностью является зоркое сознание автора. По поводу языка и стиля Белого, Казандзакис отмечает: *«Для того, чтобы Билый представил нам неопределенную, сомнамбулическую действительность и душевный хаос внутри нас, он с большой смелостью и искусством искажает слово, выражение, синтаксис и пытается метафорами, сравнениями и каламбурами, выразить свой воображаемый мир. Однако ему не хватает естественности, простоты и глубокого человеческого чувства, его мир — весь гримасы и крики, фантастический и совершенно искусственный, и он упорно пытается выразить все свое видение, не стремясь к смыслу искусства, и поэтому в его творчестве есть что-то аморфное, неполное. и хаотичное»*⁶.

Судя по интернету, на Белого повлияли символизм и антропософизм. До Революции он был буржуа и космополитом, в 1905 году стал свидетелем кровавых событий в Петрограде, а после Революции 1917 года, как интеллигент того времени, проявлял соглашательство и терпимость к новому режиму; отношения автора как с режимом так и со Сталиным не были безоблачными. Он писал романы, поэтические сборники, критические тексты и автобиографические произведения, возобновил романописание на языке и считается русским Джойсом. Его роман *«Петербург»* (1913–1914) — важнейшее его произведение и считается вехой русского модернизма⁷. Поэтому Казандзакис увидел важность и многогранность этого автора, указал на сильные и слабые стороны его творчества и подчеркнул его модернизм в языке и стиле как в поэзии, так и в прозе.

2) АЛЕКСЕЙ РЕМИЗОВ:

⁶Видеть Казандзакис, 1980, 262, 265-268, 316.

⁷Видеть сеть для Белых.

Алексей Ремизов (1877-1957), по мнению Казандзакиса, — один из наиболее своеобразных деятелей русской литературы, возведший до фанатичного, систематического культа, дело возвращения к истокам русской души, к языку и легендам народа. Он сочетает необузданную фантазию и необузданную мечтательность с тщательной грамматической точностью и стоит между символистами и реалистами, применяя теоретические принципы и выражения символизма к своим реалистическим рассказам и романам. Он находился под влиянием Достоевского, обращая внимание на человеческие страдания, и является лучшим знатоком русских сказок и легенд, при этом *«никто так не знает и не любит русский язык, как он»*. *Он изучает все старые книги, классифицирует и дорожит каждым словом, которое читает или слышит, любит слово как нечто самосущее, живое, бесценное, как божественный дар*. Его богатый язык оказывает наибольшее влияние на новое поколение филологов. В его романах раскрывается его великая сила, воплощающая в жизнь старинные славянские мифы, скрытые религиозные легенды, старинные народные драмы, сны, а также с нежностью и воображением он пишет детские книги. Он представляет мир, полный страданий, болезней, мелочности, преступлений, но его сила постоянно взрослеет, его фраза становится тоньше, а его лиризм более дисциплинированным, выражая теперь с великой простотой как человеческую жизнь и несчастье, так и темные, сатанинские силы подсознания человека.⁸

Согласно данным Интернета, Ремизов считается одним из самых блестящих стилистов русской литературы, он был писателем-модернистом, ведущим свое творчество к фантастическому и парадоксальному, а также увлекался каллиграфией⁹. Казандзакис восхищается его любовью к традициям русского языка и русского народа, его модернистской идиосинкразией в сочетании символизма и реализма, Казандзакис аплодирует влиянию, которое он получил от Достоевского, и его увлеченности детскими книгами, и, конечно же, Ремизов напоминает Казандзакису о самом себе в деле обогащения словами-словосочетаниями из старых книг и особой любви в целом к слову.

3) ИВАН БУНИН:

⁸Видеть Казандзакис, 1980, 269–270, 315–316.

⁹Видеть сетевая графика для Ремизова.

Иван Бунин (1870-1953гг.) описывается Казандзакисом как один из представителей реалистической школы и как литературная личность элегантная, уравновешенная и обладающая большой описательной силой. Он быстро отказался от поэзии и посвятил себя прозе, *«мудро и страстно изучал русский язык, с яростью любил буквальное»* и всегда стремился выразить, излагать отчетливое отличие каждой вещи и каждого впечатления точно, без неясностей и предлогов. Схема каждого впечатления и души, которую он описывает, строго определена; его искусство сухо и классично, его фразировка не имеет музыкальности, а просто архитектурно совершенна. Мы не видим эволюции его героев, а лишь статически видим результаты их эволюции. Казандзакис отмечает, что его искусство становится все более *«сухим»*, более аскетичным, почти беспредметным, с научной строгостью и точностью, с грубым сдержанным пессимизмом и выражает отсутствие смысла в жизни, несчастье, давление, которое давит на людей во всем мире, чувство напрасности, тщета, скука и вся бездушная жизнь так называемой *«цивилизации»*¹⁰.

Согласно данным Интернета, Бунин был поэтом и прозаиком, писавшим об упадке русской аристократии, прославлявшим сельскую жизнь и получившим Нобелевскую премию по литературе в 1933 году. Он был аристократом, в 1929 году иммигрировал во Францию, где дожил до конца жизни; Бунин был противником сталинизма и нацизма, но после войны смягчил критику советской власти. Ключевые особенности его прозы — богатый идиомами язык, выразительность и музыкальность описания. Эстетически он оставался близок к прозе XIX века, принадлежал послепушкинской традиции и далек от модернизма XX века, поскольку не интересовался новейшими течениями авангарда¹¹. Поэтому Казандзакис ценит определенные элементы, в которых они схожи, такие, как особая озабоченность словом, особая трепетность к языку, культ сельской жизни, выражение кризиса цивилизации, развитая точность, идеологическая независимость и продолжение прозаической традиции XIX века столетия, но и указывает на его очевидные слабости.

4) МИХАИЛ КУЗМИН:

¹⁰Видеть Казандзакис, 1980, 278–280.

¹¹Видеть селюграфия для Бунина.

Михаил Кузмин (1876-1936) упоминается Казандзакисом как писатель, объявивший войну символизму, напечатав в 1910 году манифест под названием: «За прекрасную ясность», повлиявший на новое движение «акмеистов». Первоначально он был музыкантом, но позже обратился и к поэзии и сам положил на музыку большинство своих стихов. Своим стихам и прозе он придавал строгую классическую форму, не теряясь в волнениях, обладая светлым и мирным видением, точным и простым языком, жизнелюбием и радостью. Его произведения (стихи, рассказы, романы) лишены загадок и двусмысленности падших символистов, но обладают изяществом, насмешливой иронией и совершенным изображением 17 века; при этом, часто переполнены темной страстью, религиозной мистикой, педофилией и кровью. Его искусство в глубине души имеет что-то искусственное и не стихийное, он писатель декаданса, он александрийский эпикуреец, эстетик, враг всякой риторики и всяких резких жестов и проповедует точность слова и «аполлоническое» восприятие искусства.¹²

По данным Интернета, Кузмин несмотря на то, что первоначально, с 1905 года, является ведущим поэтом-символистом, прозаиком и музыкантом, в 1910 году отреагировал на безвестность символистов, приняв девиз ясности в литературе. Он писал лирические стихи, рассказы и романы, театральные пантомимы, пасторали, фарсы и оперетты. Для него характерна склонность к старым эстетическим ценностям и устаревшей красоте. В новелле «Фтера-Крылья» он обратился к табуированной теме гомосексуализма и оказался в авангарде революционной сексуальной литературы с аутентичной структурой и чувствительным и пронизательным подходом к этой теме¹³. Следовательно, Казандзакис ценил его модернизм и его вклад в обновление поэзии (с акмеизмом), его писательскую и художественную универсальность, его точность и новаторский подход к деликатным темам, но он также указывал на его слабые стороны.

5) ОСИП МАНДЕЛЬШТАМ:

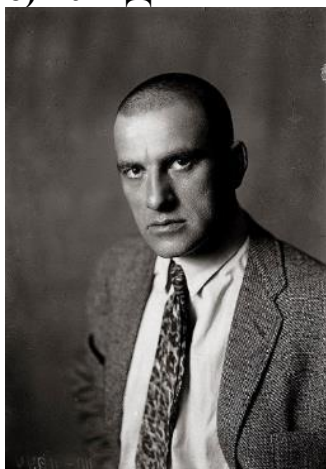
¹²Видеть Казандзакис, 1980, 286–287.

¹³Видеть нетография для Кузьмина.

Осип Мандельштам (1891-1938), по мнению Казандзакиса, принадлежал к новой филологической группе «акмеистов», которые хотели соединить реализм и символизм и быть одновременно объективными и личными, со словом, обогащенным усилиями символистов и с особым вниманием к стилю. Он стал пионером символизма в 1913 году, полагая, что чувственного мира не существует и что все - есть музыка, отвергая всякий романтизм и высмеивая сентиментальность. Он играет идеями и чувствами, холоден и объективен, избегает случайных контактов с публикой. В 1921 году его поэзии характерна длинными строками, архаичными выражениями, возвратом к старым героическим формам, а также медленным и неулыбчивым, нежизнерадостным описанием самых обычных вещей с формальным величием ¹⁴.

Согласно интернету, Мандельштам — трагическая и лирико-поэтическая фигура XX столетия. Он был польским евреем, получил европейское образование, любил греческий язык и историю, переводил с французского, немецкого и английского языков, писал стихи и эссе. У него весьма важное образование, он принадлежал к акмеистскому движению и выступал против безвестности русского символизма. Однако с конца 1920-х годов он подвергался многочисленным жестоким преследованиям со стороны сталинского режима: избиениям, принудительным работам, арестам по обвинению в написании эпиграммы, высмеивающей Сталина, государственной измене, приговору к лагерям, ссылке в Восточную Сибирь, пыткам, изоляции. , проживанию на холоде, обнищанию и неизвестные точные причины смерти ¹⁵. Казандзакис положительно отзывается о нем как о писателе-первопроходце, объединяющем литературные течения и их достижения, и указывает на особенности его перемен; наверняка Казандзакис не смог бы себе представить, каким беспрецедентным преследованиям подвергнется этот поэт со стороны сталинского режима, несмотря на то, что он осознал степень тупика, к которому пришел поэт.

6) ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ:

¹⁴Видеть Казандзакис, 1980, 287, 292.

¹⁵Видеть селюграфия для Мандельштама.

Владимир Маяковский (1892-1930) включен Казандзакисом в группу русских футуристов и считается *«самым одаренным поэтом-футуристом»*. Родившийся в Грузии из бедной семьи, он в 14 лет стал социалистом, попал в тюрьму, принял участие в Первой мировой войне и своими первыми стихами прославился, восставая против морального и экономического рабства и призывая к Революции с криками возмущения и боли. В языке и выразительности, опираясь на теории Хлебникова (величайшего теоретика футуризма), *«он коверкает слова, изобретает новые, искажает синтаксис, создает то стремительный телеграфный стиль, то богатый и риторический, полный синонимов, для стимулирования фразы»*¹⁶. Он любит неожиданные образы, драматизирует знакомые банальности в длинные стихотворения, преувеличивает до смешного то, что видит. Его визионерская сила имеет что-то примитивное, возмутительное и грандиозное и вырывается наружу с оригинальной силой, затрагивающей возвышенное и смешное. Все персонифицировано без какого-либо абстрактного смысла: государства становятся людьми, капитализм, демократия, Россия, Америка — это женщины и мужчины, и они борются. Цитируя его отрывки, Казандзакис называет его великим динамичным лириком с грубым, примитивным юмором, но считает, что, прельщенный великой демагогической злобой, в последние годы он уже не писал великих по духу стихов, а впал в размеренную политическую и коммерческую рекламу. Оказывается, его душа тоже начала давать сбои, и поэтому ненасытный любитель и восхвалитель жизни покончил жизнь самоубийством весной 1930 года¹⁶.

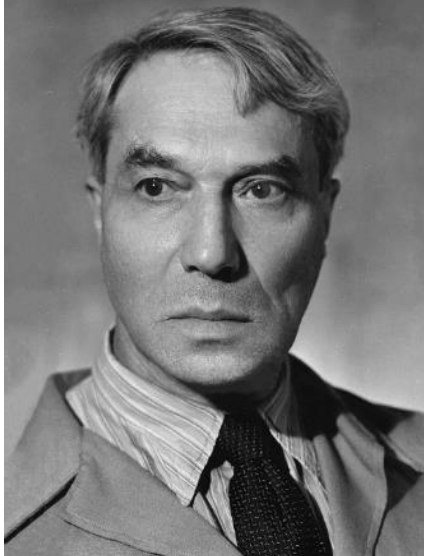
По данным Интернета, Маяковский был активным социалистом, несколько раз сидел в тюрьме, учился в Московском художественном училище и присоединился к Русскому футуристическому движению, которое фетишизировало будущее [или возведший на фетиш будущее] и восхваляло технический прогресс. С тех пор его поэзия стала агрессивной и провокационной, с преувеличениями, тщеславием и самореференцией, лиризмом и техническими новшествами. Некоторые из его ранних стихотворений выражают безответную любовь, революцию, религию, искусство и отношения поэта с миром. После Революции он служил новому режиму, писал военные стихи, статьи и книги для маленьких детей. Однако за последние три года своей жизни он написал две пьесы, критикующие советскую бюрократию. Но провал своего спектакля, его романтические разочарования, последовательные недоразумения и конфликты с другими русскими писателями и отказ властей дать ему разрешение на выезд за границу, привели его к отчаянию, разочарованию в советской действительности и самоубийству¹⁷. Казандзакис, таким образом, очень рано понял новаторскую поэзию Владимира Маяковского (ведь он единственный русский писатель, у которого он цитирует переводные отрывки), его

¹⁶Видеть Казандзакис, 1930, 287–288, 293–296.

¹⁷Видеть Сетьография о Маяковском.

лингвистические новации, его бунтовость - революционность, его осознанную и нацеленную поэзию, его надежды, но также и его безвыходное положение, приведшее его к самоубийству.

7) БОРИС ПАСТЕРНАК:

Борис Леонидович Пастернак (1890-1960) включен Казандзакисом в группу значимых «Спутников и Независимых» современных поэтов России. Он продолжает языковую революцию Хлебникова: *«он искажает и разлагает предложение, его синтаксис неправилен, его стих брахиальный и запыхавшийся, он любит неожиданные синхронности и сопоставления»*. Он также *«прилагает разнообразные несвязанные детали, систематически нарушает элементарные законы грамматики и синтаксиса, чтобы иметь возможность выразить свою взволнованную чувствительность, эмоциональность»*. Однако он путает место и время, словно видя все впервые, и порой достигает обманчивых высот лиризма, используя смелую образность и подчиняясь внутреннему голосу, а не логике ума или грамматике. Кроме того, он оказал влияние на многих молодых людей и считается одним из лучших лириков России.

По данным Интернета, Пастернак изучал музыку и философию, после 1917 года работал в библиотеке Министерства просвещения, принял новый режим и отказался последовать за семьей в Англию, но его согласие не было полным и ясным. Он начинал как футурист, символист и лирический поэт, новатор и интроверт. В период 1933-1943 годов он не печатался, опасаясь за свою безопасность из-за сталинских репрессий но и большим разрывом между его творчеством и официальным направлением социалистического реализма, и жил переводами произведений Шекспира, Гете, Верлена, Рильке и др. Во время Второй мировой войны он примирился с режимом, написав сборники патриотических стихов, но в 1956 году рукопись его романа *«Доктор Живаго»* была отклонена московским литературным журналом по обвинению в клевете на Октябрьскую революцию, социализм и советский народ. Однако, когда

произведение было выпущено сначала на итальянском, а затем и на английском языке, оно было переведено на 18 языков, пользовалось всемирным успехом и привело к присуждению автору Нобелевской премии в 1958 году, от которой автор был вынужден отказаться под угрозой советского режима ¹⁸. Поэтому Казандзакис видел независимость духа Пастернака и восхищался его лингвистическими новаторствами, его поэтическим авангардизмом в лирике и его огромным влиянием на молодых поэтов. Но как можно было представить, что Шведская академия присудит Нобелевскую премию русскому автору одного романа-диссиденту ровно через год после смерти Казандзакиса, в то время как последнему на протяжении многих лет отказывали в присуждении премии по чисто политическим мотивам?

8) ИСААК БАБЕЛЬ:

Исаак Бабель (1894-1940) отнесен Казандзакисом к числу современных русских прозаиков-«спутников» и «независимых» и восхваляется им как писатель. Хотя он и принимал активное участие в русской Революции, но не спешил описывать ее сразу, а *«преуспел и отобрал самое существенное, описав в простой и удачно подобранной фразе сладость жизни и простоту смерти»*. Он написал немного – но с большой тщательностью – и биографический роман. *«Повсюду скудные и демонстративные выражения, точные формулировки, редкие прилагательные и видение без всякой риторики»*. Его герои (разбойники, солдаты, проститутки, крестьяне) часто приобретают эпическое благородство и *«ирония часто придает страсти некую горечь, которая порой принижает романтический тон»* ¹⁹.

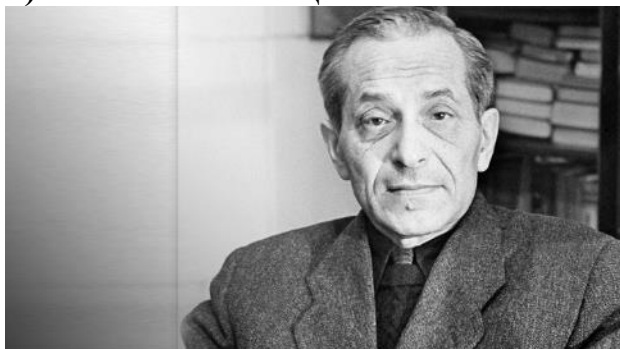
По данным Интернета, Бабель с Революцией 1917 года освободился от царской цензуры и свободно развивал свою литературную личность, сочетая Революцию с литературой. Он был близким другом, учеником и протеже Максима Горького и публиковал военные корреспонденции, рассказы и

¹⁸Видеть сьбюграфия для Пастернака.

¹⁹Видеть Казандзакис, 1980, 305, 311.

истории. Он участвовал вместе с Пастернаком в 1933 году в Международном антифашистском конгрессе писателей в Париже, сотрудничал с Эйзенштейном в производстве фильмов и в межвоенный период опубликовал десятки рассказов, имевших коммерческий успех. Однако в 1934 году он публично резко критиковал Сталина, с 1935 года находился под наблюдением, после 1936 года и смерти Горького его положение начало становиться всё более шатким, в 1939 году он был арестован и посажен в тюрьму как шпион Австрии и Франции и как троцкист-коллорабационист; в 1940 году был расстрелян по приказу Сталина, тайно и по необъяснимым причинам. Его сочинению свойственна простота и прямота, особая техника речи, а его произведения полны истории невероятной резкости и лирической нежности, пронизательности, чуткости, тонкой иронии, горького юмора, глубины мыслей и чувств, но и противоречивых элементов ²⁰. Поэтому Казандзакис высоко ценил язык и содержание произведений Бабелч, отмечал многие их особенности. Но здесь, как и в случае с Мандельштамом, тогда нельзя было предположить, что этот талантливый писатель будет впоследствии казнён сталинским режимом.

9) МИХАИЛ ЗОЩЕНКО:

Михаил Зощенко (1895-1958) включен Казандзакисом в ту же группу «сподвижников и независимых» современных русских прозаиков. Он был одним из самых важных участников объединения молодых писателей (прозаиков, поэтов и критиков), «*Сератионовы братья*» - филологической группы из двенадцати друзей, основанной в Петербурге в 1921 году с целью посвятить себя «чистому искусству», вдали от какой-либо политики. Казандзакис указывает, что, поскольку литература Революции приелась, Зощенко теперь изображает реальность послереволюционного российского общества после революционной лихорадки. В этой реальности описывается новая мелкобуржуазная психология и те скромные и негероические моменты, которые делают повседневную жизнь интересной и привлекательной. В своих первых рассказах болтливый, сентиментальный, юморист-мещанин с комическим изяществом и очень ярким словом повествует свою жизнь, в других своих произведениях автор становится изящнее, ироничнее, с неповторимо богатым языком. Его герои — не революционеры, а мелкие служащие, машинистки, маленькие художники, женщины легкого поведения-

²⁰Видеть нетография для Babel.

женщины улицы» — *стада комические и печальные, напоминающие комико-трагических героев Чехова* »²¹.

По данным Интернета, Зощенко был прежде всего писателем-сатириком и принадлежал к литературной группе «Братья Серапиевые». Он вел разнообразную писательскую деятельность, писал новеллы, повести, рассказы, пьесы для детей и либретто к операм, продолжил великую русскую традицию короткой формы, написав сотни рассказов. В его творчестве важное место занимают актуальные сатиры, он часто обращается к трудностям, с которыми сталкивается мелкая буржуазия в новых условиях, возникших после Революции, высмеивая глупость, пошлость и эгоцентризм своих «героев», возвещая общество, в котором они будут доминировать дружба, меритократия, достоинство, любовь и культура.. Первоначально он верил в Революцию и работал с вдохновением, страстью и самопожертвованием ради идеалов лучшего и счастливого человечества, участвуя в русском авангарде. Однако сразу после Второй мировой войны он стал мишенью сталинского режима, что повлекло за собой немилость, увольнение, отстранение, изоляцию и запрет на распространение его произведений²². Казандзакис ценил его независимость духа, его озабоченность мелкими деталями послереволюционной повседневной действительности, его юмор и иронию, его яркий и очень богатый язык и родство его комико-трагических героев с чеховскими. Заметим здесь, однако, что никто в то время не мог предположить и последующих политических преследований этого автора.

ЭПИЛОГ

Мы приходим к следующим общим выводам: **1)** Почти все эти русские писатели были модернистами и находились под влиянием различных художественных течений (символизма, реализма, акмеизма, футуризма, чистого искусства), иногда они сочетали те или иные такие течения, а иногда даже использовали традиционные элементы или способствовали созданию новых течений, поэтому Казандзакис положительно относился ко всякого рода модернистским элементам других писателей (поэтов и прозаиков). **2)** Казандзакис особо отмечает многочисленные лингвистические характеристики этих писателей, восхищается их различными лингвистическими новаторствами и разделяет их любовь и страсть к своему языку. **3)** Большинство этих писателей столкнулись с серьезными проблемами со стороны коммунистического – и особенно сталинского – режима своей родины, потому что они были независимыми и развивающимися художественными духами, и это то, чем восхищался Казандзакис, поскольку он сам был таким. **4)** Другими характеристиками этих писателей, которые ценит Казандзакис, являются их многогранность, обновление поэзии и прозы,

²¹Видеть Казандзакис, 1980, 311–312.

²²Видеть нетография для Зощенко.

особый стиль, ирония, ясность, неожиданные и смелые образы, напряженный лиризм, развитая интуиция, нацеленность на существенное-на важное и значимое, постепенное взросление, эпическое благородство героев, изображение послереволюционной повседневной действительности и сходство некоторых с классическими авторами (проза XIX века · Джойс, Достоевский, Чехов).

Мы приходим к выводу, что Казандзакис - как «историк русской литературы»-самоучка, но прежде всего как ведущий и непредвзятый писатель-космополит - сделал очень содержательные, глубокие и проницательные наблюдения об этих девяти русских современниках (и как писателях, и как людях), при этом их модернизм совершенно не скушал Казандзакиса, в чем его ошибочно обвинили. Неслучайно ведущий греческий издатель *Элефтерудакис*, очевидно многое знавший о соответствующих знаниях Казандзакиса, поручил ему написать «*9Историю русской литературы*» сразу после трех его поездок в Россию (в период 1929-1930 гг.). В конечном счете, Казандзакис, возможно, встретил некоторых или всех из этих девяти русских писателей в тогдашнем Советском Союзе. Можно догадаться, что он восхищался многими элементами из всех них, но, возможно, питал слабость к Маяковскому и Пастернаку. Было бы желательно, если бы какой-нибудь будущий учёный смог найти свидетельства встречи нашего великого греческого писателя с этими выдающимися русскими современниками.

ЦИТИРОВАННАЯ БИБЛИОГРАФИЯ:

Литература на греческом языке:

Письма Никоса Казандзакиса семье Ангелакис (2013): Редактирование – Введение – Комментарии: Агатос, Танасис, Предисловие: Ангелаки-Рук, Катерина, Ираклион – Миртия: Музей Никоса Казандзакиса.

Казандзакис, Никос (1980): *История русской литературы*, переиздание, декабрь 1980 г., Афины: Публикации Казандзакиса.

Казандзакис, Никос (2010): *Путешествие по России*, Переиздание, апрель 2010 г., Афины: Публикации Казандзакиса.

Казандзакис, Никос (2011): *Записи о Никосе Казандзакисе в Энциклопедическом словаре Элефтерудакиса [1927-1931]*, Вступительные примечания - под редакцией Ставру, Патроклоса и Гиуруку, Марии, Афины: Публикации Казандзакиса.

Казандзакис, Элени (1998): *Никос Казандзакис, бескомпромиссный, Биография, основанная на его анекдотических письмах и текстах*, под редакцией Ставру, Патроклоса, 3-е издание, апрель 1998 г., Афины: Публикации Казандзакиса.

Пацис, Михалис (2013): *Казандзакис и Россия: экофобия, диалог, карнавал (аспекты поэтики и идеологии Никоса Казандзакиса в 1920-е годы)*, январь 2013 г., Частное издание.

Превелакис, Пантелис (1984): *Четыреста писем Казандзакиса Превелакису и сорок других автографов, опубликованных с комментариями, Очерк эзотерической биографии и хронологии жизни Н. Казандзакиса П. Превелакиса*, 2-е издание, Афины: Элени N Публикации Казандзакис.

Иностранный язык

Бьен, Питер (2012): *Избранные письма Никоса Казандзакиса*, отредактированные и переведенные Бьеном, Питером, Принстоном и Оксфордом: Издательство Принстонского университета.

РЕКОМЕНДУЕМАЯ СЕТЬ:

1) БЕЛЫЙ:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=45549>

<https://antipodes.gr/authors/antrei-mpiely/>

2) РЕМИЗОФФ:

<https://bonsaistoriesflashfiction.wordpress.com/2011/02/07/aleksei-remizof-o-glaros/>

https://www.autographauctions.eu/031015-lot-844-REMIZOV-ALEKSEY-1877-1957-russian-Modernist-Writer-and-expert-Calligrapher-ALS-Aleksey-Remiz?auction_id

3) Бунин:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=22086>

<https://www.sansimera.gr/biographys/2722>

4) Кузьмин:

https://greek_greek.en-academic.com/221435/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%B6%CE%BC%CE%AF%CE%BD%2C%CE%9C%CE%B9%CF%87%CE%B1%CE%AE%CE%BB%CE%91%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CE%B3%CE%B5%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82

<https://www.politeianet.gr/sygrafeas/kouzmin-michail-alexegebts-122195>

5) Мандельштам:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=70978>

<https://www.lifo.gr/cultural/vivlio/osip-mantelstam-o-fygas-toy-esoterikoy>

6) МАЯКОВСКИЙ:

<https://www.sansimera.gr/biographys/248>

<https://www.culturalnow.gr/tag/vlantimir-magiakofski/>

7) ПАСТЕРНАК:

<https://www.sansimera.gr/biographys/2331>

<https://www.hellenicaworld.com/Russia/Person/gr/BorisPasternak.html>

8) БАБЕЛЪ:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=35229>

<https://www.kathimerini.gr/cultural/246305/mpampel-enas-syggrafeas-sto-ektelestiko-apospasma/>

9) ЗОЩЕНКО:

<https://www.politeianet.gr/books/9789604588152-zosenko-michail-epikentro-to-thuma-tis-epanastasis-282557>

<https://www.protoporia.gr/suggrafeas-zosenko-mixahl-999128/>

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΙΛΩΝ
ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ
Πολιτιστικό σωματείο με παρθενότητα για τον ελληνισμό
που ιδρύθηκε στο Γενεύ (Ελβετία) στις 14 Δεκεμβρίου 1988
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
(αρχιδικαστής) διόριση στη
Case postale 2084
CH-1211 Genève 2 Dépôt, Switzerland
www.amis-kazantzakis.gr
www.amis-kazantzakis.ch
www.kazantzakis-association.org
e-mail: namkade@gmail.com

Δρ. Απόστολος Πούλιος. «Ο ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΚΑΙ 9 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ.»

Η πρωτοτυπία αλλά και η δυσκολία του θέματος της παρούσας εισήγησης έγκειται στην απόδειξη μιας υπόθεσης, δηλαδή του ενδεχομένου ο Καζαντζάκης, όταν επισκέφτηκε τη Ρωσία²³, να συνάντησε 9 σύγχρονους του Ρώσους συγγραφείς στους οποίους αναφέρεται σε ένα έργο του. Προκειμένου να βρω ποιοι και πόσοι ήταν αυτοί οι συγγραφείς, κινήθηκα με τη λογική μέθοδο της αφαίρεσης και της διασταύρωσης βιογραφικών στοιχείων. Ωστόσο, αυτό που κυρίως μας ενδιαφέρει εδώ δεν είναι τόσο το αν σίγουρα τους συνάντησε, αλλά το πώς τους παρουσίασε τότε ο μεγάλος Έλληνας συγγραφέας μας.

Συγκεκριμένα, ο Νίκος Καζαντζάκης αναφέρεται συνολικά σε 41 Ρώσους συγγραφείς και στη γλώσσα τους σε 3 έργα του: *Ταξιδεύοντας Ρουσία*, *Λήμματα στο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Ελευθερουδάκη* και *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας*. Όμως οι περισσότεροι από αυτούς είναι παλιότεροί του (17^{ος} - 20^{ος} αιώνας), ορισμένοι σύγχρονοί του πέθαναν πριν πάει στη Ρωσία και άλλοι δεν βρίσκονταν στη Ρωσία τα χρόνια που διέμεινε εκεί κατά τα τρία ταξίδια του. Πάντως, όπως διαπίστωσα από την έρευνά μου στο διαδίκτυο, 9 Ρώσοι συγγραφείς σύγχρονοί του ζούσαν στη Ρωσία κατά τα χρόνια που την επισκέφτηκε στα 3 ταξίδια του (1925-1926, 1927, 1928-1929²⁴) και είναι πολύ πιθανό να τους συνάντησε. Στο *Ταξιδεύοντας Ρουσία* μάλιστα γράφει πως συνάντησε «κάμποσους» Ρώσους λογοτέχνες στο Κρεμλίνο (χωρίς να τους κατονομάζει) και βάζει στο στόμα μιας Ρωσίδας την άποψή του για τρεις κατηγορίες Ρώσων λογοτεχνών²⁵. Οι προαναφερθέντες 9 Ρώσοι συγγραφείς για τους οποίους και θα μιλήσω είναι οι εξής: **1)** Αντρέι Μπέλυ (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Μπόρις Νικολάγιεβιτς Μπουγκάγιεφ), **2)** Αλεξέι Μιχαήλοβιτς Ρεμιζώφ, **3)** Ιβάν Αλεξέγιεβιτς Μπούνιν, **4)** Μιχαήλ Αλεξέγιεβιτς Κουζμίν, **5)** Όσιπ Αιμίλιεβιτς Μάντελσταμ, **6)** Βλαντίμιρ Βλαντιμίροβιτς Μαγιακόφσκι, **7)** Μπόρις

²³ Σχετικά με τη σχέση του Καζαντζάκη με τη Ρωσία (τότε Σοβιετική Ένωση), βλ. Πάτσης, 2013.

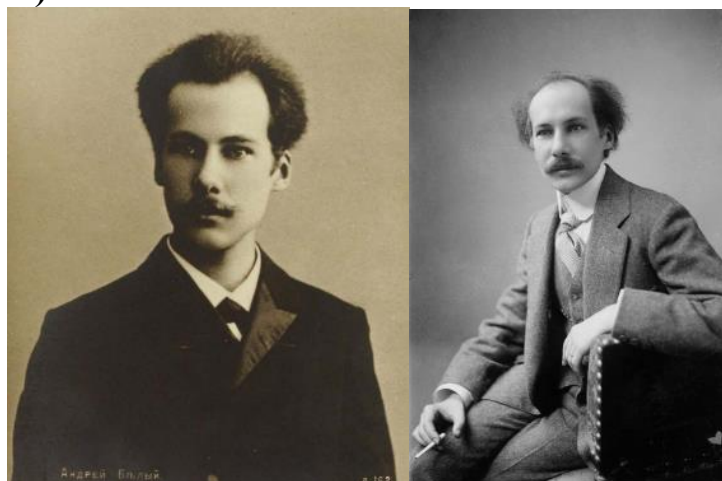
²⁴ Τα τρία ταξίδια του Καζαντζάκη στη Ρωσία (τότε Σοβιετική Ένωση) έγιναν στις εξής ημερομηνίες: 1^ο ταξίδι: από 13/10/1925 μέχρι 25/1/1926, 2^ο ταξίδι: από 20/10/1927 μέχρι 22/12/1927 και 3^ο ταξίδι: από 19/4/1928 μέχρι 19/4/1929. Βλ. Πρεβελάκης, 1984, 15-16, 20, 21-22.

²⁵ Για τη σοβιετική λογοτεχνία ο Καζαντζάκης αναφέρει τι του είπε η γυναίκα του Λουνάτσάρσκι, η Άννα Αλεξάντροβνα, όταν τη συνάντησε με «κάμποσους» λογοτέχνες στο Κρεμλίνο. Αυτή η γυναίκα, σε αντίθεση με κάποιους νέους λογοτέχνες, τόνισε τη μεγάλη συνεισφορά των συμβολιστών και διέκρινε 3 κατηγορίες Ρώσων λογοτεχνών: α) Συνοδοιπόροι της δεξιάς, β) Συνοδοιπόροι της αριστεράς και γ) Προλετάριοι. Στο τέλος, ο Καζαντζάκης βγάζει έξι συμπεράσματα για τη σύγχρονη ρωσική λογοτεχνία και παραθέτει ένα απόσπασμα από τον Μαγιακόφσκι. Βλ. Καζαντζάκης, 2010, 155-170.

Λεονίντοβιτς Πάστερνακ, **8)** Ισαάκ Εμμανουήλοβιτς Μπάμπελ, **9)** Μιχαήλ Ζοχτσένκο ή Ζοσένκο.

Αρχικά, μελετώντας τις διαθέσιμες επιστολές του Καζαντζάκη τις οποίες απέστειλε από τη Ρωσία²⁶, με στόχο να διερευνήσω την ύπαρξη τυχόν αναφορών του σε αυτούς τους 9 συγγραφείς, δεν βρήκα καμία τέτοια αναφορά του²⁷. Υποθέτω λοιπόν ότι οι προαναφερθέντες συγγραφείς είναι ανάμεσα σε αυτούς που συνάντησε, ενδεχομένως στο Κρεμλίνο, στοιχείο που αναφέρει στο *Ταξιδεύοντας Ρουσία*. Στην παρούσα εισήγησή μου, για κάθε έναν από αυτούς τους 9 συγγραφείς: **A)** θα αναφέρω τη γενική γνώμη και τη μεταγλωσσική άποψη του Καζαντζάκη για τη γλώσσα τους, σύμφωνα με την *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας* του (γραμμένη το 1930) και **B)** θα προσθέσω ορισμένα στοιχεία που βρήκα στο διαδίκτυο για τη ζωή και το έργο τους, συσχετίζοντάς τα με τη γνώμη του συγγραφέα. Όπως θα δούμε στα συμπεράσματα, από τον συνδυασμό αυτών των στοιχείων, προκύπτει η διορατικότητα του Καζαντζάκη όσον αφορά τους Ρώσους ομότεχνούς του.

A) ΜΠΙΕΛΥ:

Σύμφωνα με τον Καζαντζάκη, ο Αντρέι Μπιέλυ (1880-1934) ανήκει στη νέα συμβολική σχολή, είναι ένας από τους τρεις επιφανέστερους δημιουργούς της (μαζί με τον Ιβάνωφ και τον Μπλοκ), θεωρείται «μία από τις δυνατότερες μορφές της ρωσικής φιλολογίας» και ασκεί μεγάλη επίδραση. Ο Καζαντζάκης τονίζει ότι διαθέτει ορμητικότητα, μεγαλοφυΐα, λυρισμό, ισχυρή σκέψη και θέληση, αλλά και ανισορροπία, και ότι ως πεζογράφος έχει επηρεαστεί από τον Γκόγκολ. Στα πρώτα του έργα, προσπάθησε να εξωτερικεύσει έμμεσα την προσεχή ανατροπή κι αλλαγή της ιστορίας, όμως είναι έργα δυσνόητα, γεμάτα ερμητικά σύμβολα και επιδράσεις

²⁶ Συγκεκριμένα, μελέτησα όλα τα γράμματα που απέστειλε ο Καζαντζάκης από τη Ρωσία σε διάφορους παραλήπτες (κυρίως στον Παντελή Πρεβελάκη, στην Ελένη Σαμίου και στην οικογένεια Αγγελάκη) τα οποία έχουν εκδοθεί και βρίσκονται στις εξής 4 πηγές: α) Πρεβελάκης, 1984, β) Bien, 2012, γ) Καζαντζάκη Ελένη, 1998 και δ) Επιστολές του Νίκου Καζαντζάκη προς την οικογένεια Αγγελάκη, 2013.

²⁷ Οι μόνοι συγγραφείς που κατονομάζει εδώ από όσους συνάντησε είναι οι εξής: α) η ποιήτρια Λίλιαν Χαράσοβα (για την οποία στις 5/11/1927 αναφέρει ότι πέθανε νέα πριν από 15 μέρες), β) ο γνωστός συγγραφέας Μαξίμ Γκόρκι (που τον είδε μαζί με τον Π. Ιστράτι στις 19/6/1928), γ) ο [«χριστιανός mystique»] ποιητής Νικολάι Κλιούγεφ ή Κλιούεφ (που τον συνάντησε στο Λένινγκραντ στις 26/6/1928) και δ) ο ποιητής [«οραματιστής»] Grigol Robakidsé (που τον συνάντησε στις 6/12/1928).

του Νίτσε και του Μάτερλιγγ (Μαίτερλινκ). Λίγα χρόνια αργότερα, η ποίησή του εκφράζει την αγωνία του για τη μοίρα της Ρωσίας, με νέα οραματική δύναμη, χωρίς απρόσωπα σύμβολα και με άμεσο, ανθρώπινο ενδιαφέρον για τον ρωσικό λαό και αποδίδει με ρεαλισμό τη σκοτεινή, πραγματική ζωή της πατρίδας του. Στη συνέχεια, έγραψε και τρία μεγάλα μυθιστορήματα, στα οποία η πραγματικότητα συντρίβεται, αν και σε όλα τα έργα του η άγρυπνη συνείδηση του συγγραφέα είναι η μόνη πραγματικότητα. Για τη γλώσσα και το ύφος του σημειώνει: *«Για να μπορέσει ο Μπιέλυ να μας υποβάλει την ακαθόριστη, την υπονοητική πραγματικότητα και το ψυχικό μέσα μας χάος, διαστρέφει με πολλή τόλμη και τέχνη τη λέξη, την έκφραση, τη σύνταξη και προσπαθεί με μεταφορές, παρομοιώσεις και λογοπαίγνια να εκφράσει τον φανταστικό κόσμο του»*. Ωστόσο, του λείπει η φυσικότητα, η απλότητα και το βαθύ ανθρώπινο αίσθημα, ο κόσμος του είναι όλο μορφασμούς και κραυγές, φανταστικός και ολότελα τεχνητός και με πείσμα επιχειρεί να εκφράσει ολόκληρο το όραμά του χωρίς να στοχεύει στο νόημα της τέχνης και, έτσι, το έργο του έχει κάτι το άμορφο, το ασυμπλήρωτο και χαώδες²⁸.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Μπιέλυ επηρεάστηκε από τον συμβολισμό και από τον ανθρωποσοφισμό. Πριν την Επανάσταση ήταν αστός και κοσμοπολίτης, το 1905 έγινε μάρτυρας των αιματηρών γεγονότων της Πετρούπολης και μετά την Επανάσταση του 1917, ως διανοούμενος της εποχής, έδειξε συμβιβασμό και ανοχή προς το νέο καθεστώς, αλλά η σχέση του με αυτό και με τον Στάλιν δεν ήταν ανέφελη. Έγραψε μυθιστορήματα, ποιητικές συλλογές, κριτικά κείμενα και αυτοβιογραφικά έργα, ανανέωσε τη μυθιστορηματική γραφή στη γλώσσα και θεωρείται ο Ρώσος Τζόνς. Το μυθιστόρημά του *Πετρούπολη* (1913-1914) είναι το σημαντικότερο έργο του και θεωρείται σταθμός του ρωσικού μοντερνισμού²⁹. Ο Καζαντζάκης λοιπόν διέβλεψε τη σπουδαιότητα και την πολυπραγμοσύνη αυτού του συγγραφέα, επισήμανε τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία του έργου του και τόνισε τον μοντερνισμό του στη γλώσσα και στο ύφος τόσο στην ποίηση όσο και στην πεζογραφία του.

B) ΡΕΜΙΖΩΦ:

²⁸ Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 262, 265-268, 316.

²⁹ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Μπιέλυ.

Ο Αλεξέι Ρέμιζοβ (1877-1957), σύμφωνα με τον Καζαντζάκη, αποτελεί μια από τις πιο περίεργες μορφές της ρωσικής φιλολογίας, που ύψωσε σε φανατική, συστηματική λατρεία το έργο της επιστροφής στις πηγές της ρωσικής ψυχής, στη γλώσσα και στους θρύλους του λαού. Συνδυάζει την αχαλίνωτη φαντασία και την ακρότατη τόλμη ονειροπόλησης με τη σχολαστική γραμματική ακριβολογία και στέκεται ανάμεσα στους συμβολιστές και στους ρεαλιστές, εφαρμόζοντας τις θεωρητικές αρχές και τις εκφράσεις του συμβολισμού στα ρεαλιστικά του διηγήματα και μυθιστορήματα. Επηρεάστηκε από τον Ντοστογιέφσκι, εστιάζοντας στον ανθρώπινο πόνο, και είναι ο καλύτερος γνώστης των παραμυθιών και των θρύλων της Ρωσίας, ενώ *«κανένας δε γνωρίζει και δεν αγαπά τόσο πολύ τη ρωσική γλώσσα όσο αυτός. Μελετά όλα τα παλιά βιβλία, κατατάσσει και θησαυρίζει κάθε λέξη που διαβάσει ή ακούει, αγαπά τη λέξη σαν κάτι αυθύπαρκτο, ζωντανό, ανεκτίμητο, σαν ένα θείο δώρο»*. Η πλουσιότατη γλώσσα του έχει τη μεγαλύτερη επίδραση στη νέα φιλολογική γενιά. Τα μυθιστορήματά του φανερώνουν τη μεγάλη δύναμή του, ζωντανεύοντας παλιούς σλαβικούς μύθους, απόκρυφους θρησκευτικούς θρύλους, παλιά λαϊκά δράματα, όνειρα, και, επίσης, γράφει βιβλία για παιδιά με τρυφερότητα και φαντασία. Παρουσιάζει έναν κόσμο γεμάτο δυστυχίες, αρρώστιες, μικρότητες, εγκλήματα, αλλά η δύναμή του ωριμάζει συνεχώς, η φράση του γίνεται λιτότερη και ο λυρισμός του πιο πειθαρχημένος, εκφράζοντας πλέον με μεγάλη απλότητα τόσο την ανθρώπινη ζωή και δυστυχία όσο και τις σκοτεινές, σατανικές δυνάμεις του ανθρώπινου υποσυνείδητου³⁰.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Ρέμιζοβ θεωρείται ως ένας από τους πιο λαμπρούς στυλίστες της ρωσικής λογοτεχνίας, ήταν μοντερνιστής συγγραφέας οδηγώντας το έργο του ως το φανταστικό και το παράδοξο και ασχολήθηκε και με την καλλιγραφία³¹. Ο Καζαντζάκης θαυμάζει την αγάπη του για την παράδοση της ρωσικής γλώσσας και του ρωσικού λαού, την μοντερνιστική του ιδιοτυπία στον συνδυασμό συμβολισμού και ρεαλισμού, επιδοκιμάζει την επιρροή που έχει δεχθεί από τον Ντοστογιέφσκι και την ενασχόλησή του με το παιδικό βιβλίο, και, σίγουρα, του θυμίζει τον εαυτό του στον αποθησαυρισμό λέξεων από παλιά βιβλία και στην ξεχωριστή αγάπη του για τη λέξη.

Γ) ΜΠΟΥΝΙΝ:

³⁰ Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 269-270, 315-316.

³¹ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Ρεμιζώφ.

Ο Ιβάν Μπούνιν (1870-1953) περιγράφεται από τον Καζαντζάκη ως ένας από τους εκπροσώπους της ρεαλιστικής σχολής και ως μια λογοτεχνική προσωπικότητα καλαίσθητη, ισορροπημένη και με μεγάλη περιγραφική δύναμη. Γρήγορα παράτησε την ποίηση και αφοσιώθηκε στον πεζό λόγο, «μελέτησε με σοφία και πάθος τη ρωσική γλώσσα, αγάπησε με μανία την κυριολεξία» και ζήτησε πάντα να εκφράσει την ειδοποιό διαφορά του κάθε πράγματος και την κάθε του εντύπωση με ακρίβεια και χωρίς αοριστία και προχειρολογία. Το διάγραμμα της κάθε εντύπωσης και της κάθε ψυχής που περιγράφει είναι αυστηρά καθορισμένο, η τέχνη του είναι στεγνή και κλασική, η φράση του δεν έχει μουσικότητα, μα είναι απλώς αρχιτεκτονικά άρτια. Δεν βλέπουμε τους ήρωές του να εξελίσσονται, αλλά βλέπουμε μονάχα στατικά τα αποτελέσματα της εξέλιξής τους. Ο Καζαντζάκης παρατηρεί ότι ολόένα η τέχνη του γίνεται «ξερότερη», πιο ασκητική, σχεδόν χωρίς θέμα, με επιστημονική λιτότητα και ακριβολογία και ωμό συγκρατημένο πεσιμισμό και εκφράζει την απουσία νοήματος της ζωής, τη δυστυχία, την πίεση που βαραίνει τους ανθρώπους σε όλη τη γη, τη ματαιότητα, την ανία και όλη την άψυχη ζωή του λεγόμενου «πολιτισμού»³².

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Μπούνιν ήταν ποιητής και πεζογράφος που έγραψε για την παρακμή της ρωσικής αριστοκρατίας και που ύμνησε την αγροτική ζωή και τιμήθηκε με Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1933. Ήταν αριστοκράτης, το 1929 μετανάστευσε στη Γαλλία, όπου έζησε ως το τέλος της ζωής του, ήταν αντίπαλος του σταλινισμού και του ναζισμού, μεταπολεμικά όμως μαλάκωσε την κριτική του προς το σοβιετικό καθεστώς. Βασικά χαρακτηριστικά της πεζογραφίας του είναι η πλούσια σε ιδιωματισμούς γλώσσα, η εκφραστικότητα και η μουσικότητα της περιγραφής. Αισθητικά παρέμεινε κοντά στην πρόζα του 19^{ου} αιώνα, ανήκε στη μετά τον Πούσκιν παράδοση και μακριά από τον μοντερνισμό του 20^{ου} αιώνα, γιατί δεν τον ενδιέφεραν οι νεότερες τάσεις της πρωτοπορίας³³. Επομένως, ο Καζαντζάκης εκτιμά ορισμένα στοιχεία του στα οποία μοιάζουν, όπως την ιδιαίτερη ενασχόληση με τη γλώσσα, τον ύμνο στην αγροτική ζωή, την έκφραση της κρίσης του πολιτισμού, την ανεπτυγμένη ακριβολογία, την ιδεολογική ανεξαρτησία και τη συνέχιση της παράδοσης της πρόζας του 19^{ου} αιώνα, αλλά επισημαίνει και φανερές αδυναμίες του.

Δ) ΚΟΥΖΜΙΝ:

³² Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 278-280.

³³ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Μπούνιν.

Ο Μιχαήλ Κουζμίν (1876-1936) αναφέρεται από τον Καζαντζάκη ως ο λογοτέχνης που κήρυξε τον πόλεμο εναντίον του συμβολισμού, τυπώνοντας το 1910 το μανιφέστο με τίτλο: «Για την ωραία σαφήνεια», το οποίο επηρέασε το νέο κίνημα των «ακμειστών». Αρχικά, ήταν μουσικός, αργότερα όμως στράφηκε και στην ποίηση και μελοποίησε ο ίδιος τα περισσότερα ποιήματά του. Έδωσε αυστηρή κλασική μορφή στα ποιήματα και στα πεζά του, χωρίς να χάνεται σε ενθουσιασμούς, έχοντας όραμα λαγαρό και γαλήνιο, γλώσσα ακριβολόγα και απλή και αγάπη της ζωής και της χαράς. Τα έργα του (ποιήματα, διηγήματα, μυθιστορήματα) δεν έχουν τα αινίγματα και την ασάφεια των ξεπεσμένων συμβολιστών, αλλά διαθέτουν χάρη, σκωπτική ειρωνεία και τέλεια αναπαράσταση του 17^{ου} αιώνα, συχνά όμως ξεχειλίζουν από σκοτεινό πάθος, θρησκευτικές μυστικοπάθειες, παιδεραστίες και αίματα. Η τέχνη του στο βάθος έχει κάτι το τεχνητό και δεν είναι αυθόρμητη, είναι λογοτέχνης της παρακμής και αλεξανδρινός επικούρειος, αισθητικός, εχθρός κάθε ρητορικής και κάθε απότομης χειρονομίας και κηρύσσει την ακριβολογία στη λέξη και την «απολλώνεια» αντίληψη της τέχνης³⁴.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Κουζμίν, ενώ αρχικά από το 1905 ήταν σημαντικός συμβολιστής ποιητής, πεζογράφος και μουσικός, το 1910 αντέδρασε στη σκοτεινότητα των συμβολιστών, υιοθετώντας το σύνθημα της σαφήνειας στη λογοτεχνία. Έγραψε λυρικά ποιήματα, διηγήματα και μυθιστορήματα, θεατρικές παντομίμες, ποιμενικά, φάρσες και οπερέτες. Χαρακτηρίζεται από μια ροπή προς τις παλιές αισθητικές αξίες και από μια ξεπερασμένη ωραιοπάθεια. Με τη νουβέλα του *Φτερά*, αναφέρθηκε στο ταμπού θέμα της ομοφυλοφιλίας και βρέθηκε στην πρωτοπορία μιας επαναστατικής σεξουαλικής λογοτεχνίας με αυθεντικότητα στη δομή και λεπταίσθητο και διεισδυτικό χειρισμό του θέματος³⁵. Συνεπώς, ο Καζαντζάκης εκτίμησε τον μοντερνισμό του και τη συμβολή του στην ανανέωση της ποίησης (με τον ακμεισμό), τη συγγραφική και καλλιτεχνική του πολυμέρεια, την ακριβολογία του και τον πρωτοποριακό χειρισμό ευαίσθητων θεμάτων, μα επισήμανε και αδύναμα σημεία του.

Ε) ΜΑΝΤΕΛΣΤΑΜ:

³⁴ Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 286-287.

³⁵ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Κουζμίν.

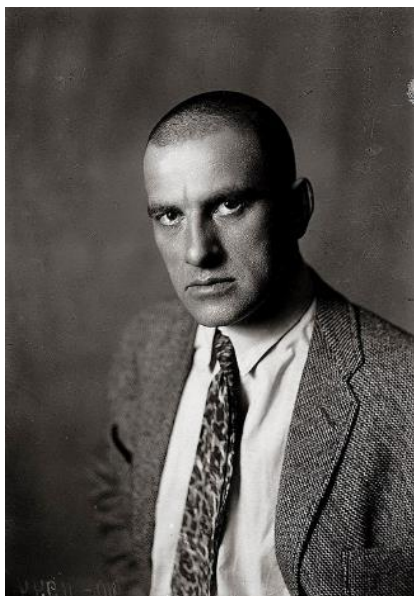
Ο Οσίπ Μάντελσταμ (1891-1938), σύμφωνα με τον Καζαντζάκη, ανήκε στη νέα φιλολογική ομάδα των «ακμειστών», οι οποίοι θέλησαν να συνδυάσουν ρεαλισμό και συμβολισμό και να είναι και αντικειμενικοί και προσωπικοί, με γλώσσα πλουτισμένη από τις προσπάθειες των συμβολιστών και με ιδιαίτερη προσοχή στο ύφος. Πρωτάρχισε ως συμβολιστής το 1913, θεωρώντας ότι ο αισθητός κόσμος δεν υπάρχει και ότι όλα είναι μουσική, μισώντας κάθε ρομαντισμό και σατιρίζοντας την αισθηματολογία. Παίζει με τις ιδέες και τα αισθήματα, είναι ψυχρός και αντικειμενικός και αποφεύγει τις πρόχειρες επαφές με το κοινό. Το 1921 η ποίησή του χαρακτηρίζεται από μακρείς στίχους, αρχαϊκές εκφράσεις, επιστροφή σε παλιές ηρωικές μορφές και βραδυκίνητος και αγέλαστος περιγράφει τα κοινότατα πράγματα με επίσημη μεγαλοπρέπεια³⁶.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Μάντελσταμ αποτελεί μια τραγική και λυρική ποιητική μορφή του 20^{ου} αιώνα. Ήταν Πολωνοεβραίος, απέκτησε ευρωπαϊκή μόρφωση και αγαπούσε την ελληνική γλώσσα και ιστορία, έκανε μεταφράσεις από τα γαλλικά, τα γερμανικά και τα αγγλικά και έγραψε ποιήματα και δοκίμια. Οι σπουδές του ήταν σημαντικές, ανήκε στο κίνημα των ακμειστών και ήρθε σε άμεση αντίθεση με την ασάφεια του ρωσικού συμβολισμού. Ωστόσο, από τα τέλη της δεκαετίας του '20, δέχθηκε πολλαπλές σκληρές διώξεις από το σταλινικό καθεστώς: επιθέσεις, προπηλακισμούς, συλλήψεις με την κατηγορία ότι είχε γράψει ένα επίγραμμα που διακωμωδούσε τον Στάλιν, προδοσία, καταδίκη σε φυλάκιση σε στρατόπεδο, εξορία στην ανατολική Σιβηρία, βασανιστήρια, απομόνωση, διαμονή στο κρύο, εξαθλίωση και άγνωστα ακριβή αίτια θανάτου³⁷. Ο Καζαντζάκης τον σχολιάζει θετικά ως λογοτέχνη που πρωτοπορεί συνδυάζοντας λογοτεχνικά ρεύματα και τα επιτεύγματά τους και επισημαίνει τα χαρακτηριστικά της αλλαγής του, όμως δεν θα μπορούσε ίσως να φανταστεί τις πρωτοφανείς διώξεις που θα υποστεί αυτός ο ποιητής από το σταλινικό καθεστώς, όσο και αν είχε καταλάβει τα αδιέξοδά του.

ΣΤ) ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ:

³⁶ Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 287, 292.

³⁷ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Μάντελσταμ.

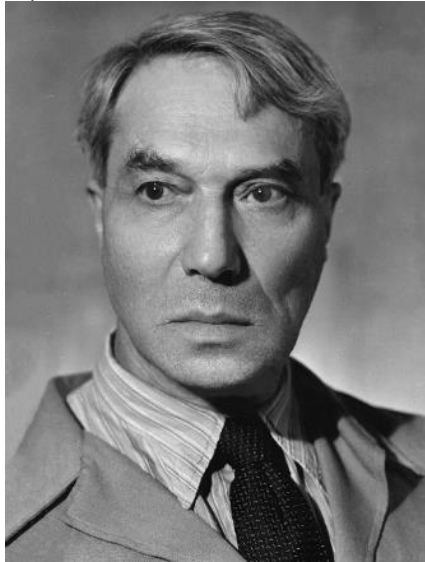
Ο Βλαδίσμηρος Μαγιακόφσκι (1892-1930) εντάσσεται από τον Καζαντζάκη στην ομάδα των Ρώσων φουτουριστών και θεωρείται *«ο πιο ισχυρά προικισμένος φουτουριστής ποιητής»*. Γεννημένος στη Γεωργία από φτωχή οικογένεια, 14 ετών έγινε σοσιαλιστής, φυλακίστηκε, έλαβε μέρος στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και με τα πρώτα του ποιήματα γίνεται πασίγνωστος, εξεγείρεται εναντίον της ηθικής και οικονομικής σκλαβιάς και επικαλείται την επανάσταση με κραυγές αγανάκτησης και πόνου. Στη γλώσσα και στην έκφραση, στηριζόμενος στις θεωρίες του Χλεμπνικόφ (του μεγαλύτερου θεωρητικού του φουτουρισμού), *«παραμορφώνει τις λέξεις, εφευρίσκει νέες, διαστρέφει τη σύνταξη, δημιουργεί πότε γοργό τηλεγραφικό ύφος, πότε πλούσιο και ρητορικό, γεμάτο συνώνυμα, για να τονώσει τη φράση του»*. Αγαπά τις απροσδόκητες εικόνες, δραματοποιεί γνωστές κοινοτοπίες σε μεγάλα ποιήματα, εξογκώνει μέχρι γελοίου ό,τι βλέπει. Η οραματική του δύναμη έχει κάτι το πρωτόγονο, το εξωφρενικό και το μεγάλο και ξεσπά με μια πρωτότυπη δύναμη που αγγίζει το υψηλό και το γελοίο. Όλα προσωποποιούνται χωρίς καμία αφηρημένη έννοια: τα κράτη γίνονται άνθρωποι, ο καπιταλισμός, η δημοκρατία, η Ρωσία, η Αμερική είναι γυναίκες κι άντρες και παλεύουν. Ο Καζαντζάκης παραθέτοντας αποσπάσματά του, τον ονομάζει μεγάλο δυναμικό λυρικό με χοντρό, πρωτόγονο χιούμορ, όμως πιστεύει ότι, παρασυρμένος από μεγάλη δημαγωγική μανία, τα τελευταία χρόνια δεν έγραφε πια ποιήματα μεγάλης πνοής, αλλά ξέπεσε σε έμμετρες πολιτικές και εμπορικές ρεκλάμες. Καταλήγει ότι και η ψυχή του άρχισε να ξεπέφτει και έτσι ο αχόρταγος εραστής και υμνητής της ζωής αυτοκτόνησε την άνοιξη του 1930³⁸.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Μαγιακόφσκι ήταν ενεργός σοσιαλιστής, φυλακίστηκε επανειλημμένα, φοίτησε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Μόσχας και προσχώρησε στο Κίνημα των Ρώσων Φουτουριστών, το οποίο ανήγαγε σε φετίχ το μέλλον και ύμνησε την τεχνολογική εξέλιξη. Από τότε, η ποίησή του έγινε επιθετική και προκλητική, με υπερβολή, υπεροψία και αυτοαναφορά, λυρισμό και τεχνικές καινοτομίες. Κάποια πρώτα ποιήματά του εκφράζουν τον έρωτα χωρίς ανταπόκριση, την επανάσταση, τη θρησκεία, την τέχνη και τη διάσταση του ποιητή

³⁸ Βλ. Καζαντζάκης, 1930, 287-288, 293-296.

με τον κόσμο. Μετά την Επανάσταση υπηρέτησε το νέο καθεστώς, γράφοντας στρατευμένα ποιήματα, άρθρα και βιβλία για μικρά παιδιά. Πάντως, στα τρία τελευταία χρόνια της ζωής του, έγραψε δύο θεατρικά έργα με κριτική διάθεση απέναντι στη σοβιετική γραφειοκρατία. Όμως η αποτυχία της παράστασης του ενός, οι ερωτικές του απογοητεύσεις, οι διαδοχικές παρεξηγήσεις και συγκρούσεις με άλλους Ρώσους συγγραφείς και η άρνηση των αρχών να του δώσουν άδεια να ταξιδέψει στο εξωτερικό τον οδήγησαν στην απελπισία, στην απογοήτευση από τη σοβιετική πραγματικότητα και στην αυτοκτονία³⁹. Ο Καζαντζάκης, επομένως, πολύ νωρίς είχε καταλάβει την πρωτοποριακή ποίησή του (εξάλλου είναι ο μόνος Ρώσος λογοτέχνης του οποίου παραθέτει μεταφρασμένα αποσπάσματα), τις γλωσσικές καινοτομίες του, την επαναστατικότητα του, τη στρατευμένη ποίησή του, τις ελπίδες, αλλά και τα αδιέξοδα που τον οδήγησαν στην αυτοκτονία.

Ζ) ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ:

Ο Μπόρις του Λεωνίδα Παστερνάκ (1890-1960) εντάσσεται από τον Καζαντζάκη στην ομάδα των σημαντικών «Συνοδοιπόρων και Ανεξάρτητων» σύγχρονων ποιητών της Ρωσίας. Συνεχίζει τη γλωσσική επανάσταση του Χλεμπνικόφ: *«παραμορφώνει και αποσυνθέτει τη φράση, η σύνταξη του είναι ανώμαλη, ο στίχος του βραχύλογος και λαχανιαστός, αρέσκεται στους απροσδόκητους συγχρονισμούς και συντοπισμούς»*. Επίσης, *«παραθέτει ποικιλότητες ασύνδετες λεπτομέρειες, παραβιάζει συστηματικά τους στοιχειώδεις νόμους της γραμματικής και του συντακτικού, για να μπορέσει να εκφράσει την ταραγμένη συγκίνησή του»*. Ακόμα, συγχέει τον τόπο και τον χρόνο, σαν να βλέπει τα πάντα για πρώτη φορά, και κάποτε φτάνει απάτητες κορφές λυρισμού, χρησιμοποιώντας τολμηρές εικόνες και υπακούοντας στην τρικυμισμένη μέσα του φωνή και όχι στη λογική του νου ή της γραμματικής. Επιπλέον, επηρέασε πολλούς νεότερους του και θεωρείται ένας από τους καλύτερους λυρικούς της Ρωσίας.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Παστερνάκ σπούδασε μουσική και φιλοσοφία, μετά το 1917 εργάστηκε στη Βιβλιοθήκη του Υπουργείου Παιδείας, αποδέχτηκε το νέο καθεστώς και αρνήθηκε να ακολουθήσει την οικογένειά του στην Αγγλία, όμως

³⁹ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Μαγιακόφσκι.

η αποδοχή του δεν ήταν πλήρης και ξεκάθαρη. Ξεκίνησε ως ποιητής φουτουριστής, συμβολιστής και λυρικός, πρωτοποριακός και εσωστρεφής. Την περίοδο 1933-1943 δεν δημοσίευε, επειδή φοβόταν για την ασφάλειά του, λόγω των σταλινικών εκκαθαρίσεων και της μεγάλης διάστασης ανάμεσα στο έργο του και την επίσημη τάση του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, και ζούσε μεταφράζοντας έργα των Σαίξπηρ, Γκαίτε, Βερλαίν, Ρίλκε κ.ά. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο συμφιλώθηκε με το καθεστώς, γράφοντας συλλογές πατριωτικών ποιημάτων, όμως το 1956 το χειρόγραφο του μυθιστορημάτος του *Δόκτωρ Ζιβάνγκο* απορρίφθηκε από λογοτεχνικό περιοδικό της Μόσχας με την κατηγορία ότι συκοφαντούσε την Οκτωβριανή Επανάσταση, τον σοσιαλισμό και τον σοβιετικό λαό. Πάντως, όταν το έργο κυκλοφόρησε πρώτα στα ιταλικά και μετά στα αγγλικά, μεταφράστηκε σε 18 γλώσσες, γνώρισε παγκόσμια επιτυχία και οδήγησε στην απονομή στον συγγραφέα του Βραβείου Νόμπελ το 1958, την οποία ο συγγραφέας αναγκάστηκε να απαρνηθεί υπό την απειλή του σοβιετικού καθεστώτος⁴⁰. Ο Καζαντζάκης λοιπόν είχε διαβλέψει την ανεξαρτησία του πνεύματός του και είχε θαυμάσει τις γλωσσικές του καινοτομίες, την ποιητική του πρωτοπορία στον λυρισμό και τη μεγάλη επιρροή του σε νεότερους ποιητές. Αλλά πώς θα μπορούσε κανείς να φανταστεί ότι η Σουηδική Ακαδημία θα έδινε το Νόμπελ σε έναν αντιφρονούντα Ρώσο συγγραφέα του ενός μυθιστορήματος ακριβώς έναν χρόνο μετά τον θάνατο του Καζαντζάκη, ενώ το αρνιόταν τόσα χρόνια στον τελευταίο για καθαρά πολιτικούς λόγους;

Η) ΜΠΑΜΠΕΛ:

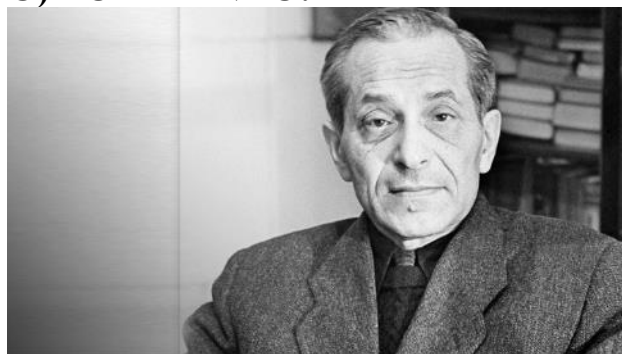
Ο Ισαάκ Μπάμπελ (1894-1940) κατατάσσεται από τον Καζαντζάκη στους σύγχρονους Ρώσους πεζογράφους που είναι «συνοδοιοφόροι» και «ανεξάρτητοι» και επαινείται ως συγγραφέας. Μολονότι έλαβε ενεργότατο μέρος στη Ρωσική Επανάσταση, δεν βιάστηκε να την περιγράψει αμέσως, αλλά *«πρόλαβε και διάλεξε τα ουσιώδη, περιγράφοντας με λιτή και διαλεχτή φράση τη γλύκα της ζωής και την απλότητα του θανάτου»*. Έγραψε λίγα -μα με μεγάλη επιμέλεια- και μια βιογραφική μυθογραφία. *«Παντού η λιγόλογη και παραστατική έκφραση, η ακριβολοξία, το σπάνιο επίθετο κι οραματικότητα χωρίς καμιά ρητορεία»*. Οι ήρωές του (ληστές,

⁴⁰ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Πάστερννακ.

στρατιώτες, πόρνες, χωριάτες) παίρνουν συχνά επική ευγένεια και «η ειρωνεία δίνει συχνά στο πάθος κάποιο αντιφέγγισμα πικρίας, που ελαττώνει τον ρομαντικό κάποτε τόνο»⁴¹.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Μπάμπελ, με την Επανάσταση του 1917 απελευθερώθηκε από τη λογοκρισία των τσάρων και ανέπτυξε ελεύθερα τη λογοτεχνική του προσωπικότητα, συνδυάζοντας την επανάσταση με τη λογοτεχνία. Ήταν στενός φίλος, μαθητής και προστατευόμενος του Μαξίμ Γκόρκι και δημοσίευε πολεμικές ανταποκρίσεις, διηγήματα και ιστορίες. Συμμετείχε μαζί με τον Πάστερνακ το 1933 στο Διεθνές Αντιφασιστικό Συνέδριο Συγγραφέων στο Παρίσι, συνεργάστηκε με τον Αϊζενστάιν στην παραγωγή ταινιών και κατά τον μεσοπόλεμο εξέδωσε δεκάδες διηγήματα με εμπορική επιτυχία. Ωστόσο, το 1934 άσκησε δημόσια σκληρή κριτική στον Στάλιν, από το 1935 τον παρακολουθούσαν, μετά το 1936 και τον θάνατο του Γκόρκι η θέση του άρχισε να γίνεται ολοένα και πιο επισφαλής, το 1939 συνελήφθη και φυλακίστηκε ως κατάσκοπος της Αυστρίας και της Γαλλίας και ως συνεργάτης τροτσκιστών και το 1940 οδηγήθηκε στο εκτελεστικό απόσπασμα με διαταγή του Στάλιν, μυστικά και για ανεξακρίβωτες αιτίες. Η γραφή του χαρακτηρίζεται από απλότητα και αμεσότητα και ιδιαίτερη τεχνική του λόγου και τα έργα του είναι γεμάτα από ιστορίες με απίστευτη ωμότητα και λυρική τρυφερότητα, οξυδέρκεια, ευαισθησία, λεπτή ειρωνεία, πικρό χιούμορ, βαθύτητα σκέψεων και συναισθημάτων, αλλά και αντιφατικά στοιχεία⁴². Επομένως, ο Καζαντζάκης εκτιμούσε ιδιαίτερα τη γλώσσα και το περιεχόμενο των έργων του και είχε επισημάνει πολλά από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Ωστόσο και εδώ, όπως και στον Μάντελσταμ, δεν θα μπορούσε κανείς να φανταστεί τότε ότι αυτός ο προικισμένος συγγραφέας θα εκτελούνταν αργότερα από το σταλινικό καθεστώς.

Θ) ΖΟΧΤΣΕΝΚΟ:

Ο Μιχαήλ Ζόχτσενκο ή Ζόσενκο (1895-1958) εντάσσεται από τον Καζαντζάκη στην ίδια ομάδα των «συνοδοιπόρων και ανεξάρτητων» σύγχρονων Ρώσων πεζογράφων. Υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα μέλη των «Αδερφών του Σεραπίου», φιλολογικής ομάδας από δώδεκα φίλους που ιδρύθηκε στην Πετρούπολη το 1921 με σκοπό να αφιερωθεί στην «καθαρή τέχνη», μακριά από κάθε πολιτική. Ο Καζαντζάκης επισημαίνει ότι, επειδή η φιλολογία της Επανάστασης άρχισε να καταντά βαρετή, ο Ζοχτσένκο απεικονίζει πια την πραγματικότητα της μετεπαναστατικής ρωσικής κοινωνίας μετά τον επαναστατικό

⁴¹ Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 305, 311.

⁴² Βλ. τη δικτυογραφία για τον Μπάμπελ.

πυρετό. Περιγράφει τη νέα μικροαστική ψυχολογία και τις ταπεινές και μη ηρωικές στιγμές που κάνουν την καθημερινή ζωή ενδιαφέρουσα και ελκυστική. Στα πρώτα του διηγήματα, ένας μικροαστός φλύαρος, αισθηματίας, χιουμορίστας διηγείται τη ζωή του με κωμική χάρη και πολύ ζωντανή γλώσσα, ενώ στα άλλα του έργα ο συγγραφέας γίνεται λεπτότερος, ειρωνικότερος, με μοναδικά πλούσια γλώσσα. Οι ήρωές του δεν είναι επαναστάτες, αλλά μικροϋπάλληλοι, δακτυλογράφοι, μικροκαλλιτέχνες, γυναίκες του πεζοδρομίου «-κοπάδια κωμικά και θλιβερά, που θυμίζουν τους κωμικοτραγικούς ήρωες του Τσέχωφ»⁴³.

Σύμφωνα με το διαδίκτυο, ο Ζοχτσένκο ήταν κυρίως σατιρικός συγγραφέας και ανήκε στη λογοτεχνική ομάδα «Αδερφοί του Σεραπίου». Είχε πολυσχιδή συγγραφική δραστηριότητα, γράφοντας νουβέλες, μυθιστορήματα, διηγήματα, έργα για παιδιά και λιμπρέτα για όπερες, και συνέχισε τη μεγάλη ρωσική παράδοση της μικρής φόρμας, γράφοντας εκατοντάδες διηγήματα. Οι επίκαιρες σάτιρες καταλαμβάνουν σημαντική θέση στο έργο του και συχνά ασχολείται με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μικρομπουρζουάδες στις νέες συνθήκες που προέκυψαν μετά την Επανάσταση, σαρκάζοντας την ανοησία, τη χυδαιότητα και τον εγωκεντρισμό των «ηρώων» του και προαναγγέλοντας μια κοινωνία στην οποία θα κυριαρχούν η φιλία, η αξιοκρατία, η αγάπη και ο πολιτισμός. Αρχικά, πίστεψε στην Επανάσταση και εργάστηκε με έμπνευση, μεράκι και αυταπάρνηση για τα ιδανικά μιας καλύτερης και ευτυχέστερης ανθρωπότητας, συμμετέχοντας στη ρωσική πρωτοπορία. Ωστόσο, αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο στοχοποιήθηκε από το σταλινικό καθεστώς, με συνέπειες τη δυσμένεια, τη διαπόμπευση, τον παραμερισμό, την απομόνωση και την απαγόρευση της κυκλοφορίας των έργων του⁴⁴. Ο Καζαντζάκης εκτιμούσε την ανεξαρτησία του πνεύματός του, την ενασχόλησή του με τις μικρές λεπτομέρειες της μετεπαναστατικής καθημερινής πραγματικότητας, το χιούμορ και την ειρωνεία του, τη ζωντανή και πολύ πλούσια γλώσσα του και τη συγγένεια των κωμικοτραγικών ηρώων του με αυτούς του Τσέχωφ. Παρατηρούμε και εδώ όμως ότι κανείς τότε δεν θα μπορούσε να φανταστεί τις μεταγενέστερες πολιτικές διώξεις και αυτού του συγγραφέα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Καταλήγουμε στα ακόλουθα γενικά συμπεράσματα: **1)** Σχεδόν όλοι αυτοί οι Ρώσοι συγγραφείς ήταν μοντερνιστές και είχαν επηρεαστεί από διάφορα καλλιτεχνικά ρεύματα (συμβολισμό, ρεαλισμό, ακμεισμό, φουτουρισμό, καθαρή τέχνη), κάποτε συνδύαζαν ορισμένα τέτοια ρεύματα και άλλοτε αξιοποιούσαν ακόμα και παραδοσιακά στοιχεία ή και είχαν συμβάλει στη δημιουργία νέων ρευμάτων, επομένως, ο Καζαντζάκης αντιμετώπιζε θετικά τα κάθε είδους μοντερνιστικά στοιχεία άλλων συγγραφέων (ποιητών και πεζογράφων). **2)** Ο Καζαντζάκης επισημαίνει ιδιαιτέρως τα πολλαπλά γλωσσικά χαρακτηριστικά αυτών των συγγραφέων, θαυμάζει τις ποικίλες γλωσσικές καινοτομίες τους και

⁴³ Βλ. Καζαντζάκης, 1980, 311-312.

⁴⁴ Βλ. τη δικτυογραφία για τον Ζοχτσένκο.

συμμερίζεται την αγάπη και το πάθος τους για τη γλώσσα τους. **3)** Οι περισσότεροι από αυτούς τους συγγραφείς αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα από το κομμουνιστικό- και ιδίως το σταλινικό- καθεστώς της πατρίδας τους, επειδή ήταν ανεξάρτητα και εξελισσόμενα καλλιτεχνικά πνεύματα και αυτό είναι κάτι που θαύμαζε ο Καζαντζάκης, αφού και ο ίδιος ήταν έτσι. **4)** Άλλα χαρακτηριστικά αυτών των συγγραφέων που εκτιμάει ο Καζαντζάκης είναι η πολυπραγμοσύνη, η ανανέωση της ποίησης και της πεζογραφίας, το ιδιαίτερο ύφος, η ειρωνεία, η σαφήνεια, οι απροσδόκητες και τολμηρές εικόνες, ο έντονος λυρισμός, η ανεπτυγμένη διαίσθηση, η εστίαση στα ουσιώδη, η σταδιακή ωρίμανση, η επική ευγένεια των ηρώων, η απεικόνιση της μετεπαναστατικής καθημερινής πραγματικότητας και η ομοιότητα ορισμένων με κλασικούς συγγραφείς (πρόζα 19^{ου} αιώνα, Τζόυς, Ντοστογιέφσκι, Τσέχωφ).

Συμπεραίνουμε ότι ο Καζαντζάκης -ως αυτοδίδακτος «ιστορικός της ρωσικής λογοτεχνίας», αλλά κυρίως ως κορυφαίος και ανοιχτόμυαλος κοσμοπολίτης λογοτέχνης- έκανε πολύ ουσιαστικές, διεισδυτικές και οξυδερκείς παρατηρήσεις για αυτούς τους 9 Ρώσους ομότεχνούς του (τόσο ως λογοτέχνες όσο και ως ανθρώπους) και δεν τον ενοχλούσε καθόλου ο μοντερνισμός, όπως άδικα έχει κατηγορηθεί. Άρα, κάτι παραπάνω θα ήξερε για τις σχετικές γνώσεις του Καζαντζάκη ο εκδότης Ελευθερουδάκης, για να του αναθέσει να συγγράψει την *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας* αμέσως μετά τα τρία ταξίδια του στη Ρωσία (την περίοδο 1929-1930). Τελικά, ο Καζαντζάκης ενδέχεται να συνάντησε στην τότε Σοβιετική Ένωση μερικούς ή και όλους αυτούς τους 9 Ρώσους συγγραφείς. Μπορούμε να εικάσουμε ότι θαύμαζε πολλά στοιχεία όλων τους, όμως είχε ίσως μια κάποια αδυναμία στον Μαγιακόφσκι και στον Πάστερνακ. Θα ήταν ευχής έργον αν θα μπορούσε κάποιος μελετητής στο μέλλον να εργαστεί πάνω στην ανεύρεση αποδεικτικών στοιχείων για τη συνάντηση του σπουδαίου Έλληνα συγγραφέα μας με αυτούς τους σημαντικούς Ρώσους ομότεχνούς του.

Σας ευχαριστούμε και εγώ και, σίγουρα, και ο Καζαντζάκης και οι 9 Ρώσοι συγγραφείς.

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση

Επιστολές του Νίκου Καζαντζάκη προς την οικογένεια Αγγελάκη (2013): Επιμέλεια – Εισαγωγή – Σχόλια: Αγάθος, Θανάσης, Πρόλογος: Αγγελάκη-Ρουκ, Κατερίνα, Ηράκλειο – Μυρτιά: Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη.

Καζαντζάκης, Νίκος (1980): *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας*, Επανεκτύπωση, Δεκέμβριος 1980, Αθήνα: Εκδόσεις Καζαντζάκη.

Καζαντζάκης, Νίκος (2010): *Ταξιδεύοντας Ρουσία*, Επανεκτύπωση, Απρίλιος 2010, Αθήνα: Εκδόσεις Καζαντζάκη.

Καζαντζάκης, Νίκος (2011): *Λήμματα του Νίκου Καζαντζάκη στο Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ελευθερουδάκη [1927-1931]*, Εισαγωγικά

Σημειώματα – Επιμέλεια: Σταύρου, Πάτροκλος & Γιουρούκου, Μαρία, Αθήνα: Εκδόσεις Καζαντζάκη.

Καζαντζάκη, Ελένη (1998): *Νίκος Καζαντζάκης, ο ασυμβίβαστος, Βιογραφία βασισμένη σε ανέκδοτα γράμματα και κείμενά του*, Επιμέλεια: Σταύρου, Πάτροκλος, Γ' Έκδοση, Απρίλιος 1998, Αθήνα: Εκδόσεις Καζαντζάκη.

Πάτσης, Μιχάλης (2013): *Καζαντζάκης και Ρωσία: Οικοφοβία, Διαλογικότητα, Καρναβάλι (πτυχές της ποιητικής και της ιδεολογίας του Νίκου Καζαντζάκη τη δεκαετία του 1920)*, Ιανουάριος 2013, Ιδιωτική Έκδοση.

Πρεβελάκης, Παντελής (1984): *Τετρακόσια Γράμματα του Καζαντζάκη στον Πρεβελάκη, και σαράντα άλλα Αυτόγραφα εκδιδόμενα με Σχόλια, ένα Σχεδιάσμα Εσωτερικής Βιογραφίας και τη Χρονογραφία του Βίου του Ν. Καζαντζάκη από τον Π. Πρεβελάκη*, Β' έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Ελένης Ν. Καζαντζάκη.

Ξενόγλωσση

Bien, Peter (2012): *The Selected Letters of Nikos Kazantzakis*, Edited and Translated by Bien, Peter, Princeton and Oxford: Princeton University Press.

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΗ ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ:

10) ΜΠΙΕΛΥ:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=45549>

<https://antipodes.gr/authors/antrei-mpiely/>

11) ΡΕΜΙΖΟΦ:

<https://bonsaistoriesflashfiction.wordpress.com/2011/02/07/aleksei-remizof-o-glaros/>

https://www.autographauctions.eu/031015-lot-844-REMIZOV-ALEKSEY-1877-1957-Russian-Modernist-Writer-and-expert-Calligrapher-A-L-S-Aleksey-Remiz?auction_id

12) ΜΠΟΥΝΙΝ:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=22086>

<https://www.sansimera.gr/biographies/2722>

13) ΚΟΥΖΜΙΝ:

[https://greek_greek.en-](https://greek_greek.en-academic.com/221435/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%B6%CE%BC%CE%AF%CE%BD%2C_%CE%9C%CE%B9%CF%87%CE%B1%CE%AE%CE%BB_%CE%91%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CE%B3%CE%B5%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82)

[academic.com/221435/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%B6%CE%BC%CE%AF%CE%BD%2C_%CE%9C%CE%B9%CF%87%CE%B1%CE%AE%CE%BB_%CE%91%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CE%B3%CE%B5%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82](https://greek_greek.en-academic.com/221435/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%B6%CE%BC%CE%AF%CE%BD%2C_%CE%9C%CE%B9%CF%87%CE%B1%CE%AE%CE%BB_%CE%91%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%AD%CE%B3%CE%B5%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82)

<https://www.politeianet.gr/sygrafeas/kouzmin-michail-alexegebts-122195>

14) ΜΑΝΤΕΛΣΤΑΜ:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=70978>

<https://www.lifo.gr/culture/vivlio/osip-mantelstam-o-fygas-toy-esoterikoy>

15) ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ:

<https://www.sansimera.gr/biographies/248>

<https://www.culturenow.gr/tag/vlantimir-magiakofski/>

16) ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ:

<https://www.sansimera.gr/biographies/2331>

<https://www.hellenicaworld.com/Russia/Person/gr/BorisPasternak.html>

17) ΜΠΑΜΠΕΛ:

<https://biblionet.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF/?personid=35229>

<https://www.kathimerini.gr/culture/246305/mpampel-enas-syggrafeas-sto-ektelestiko-apospasma/>

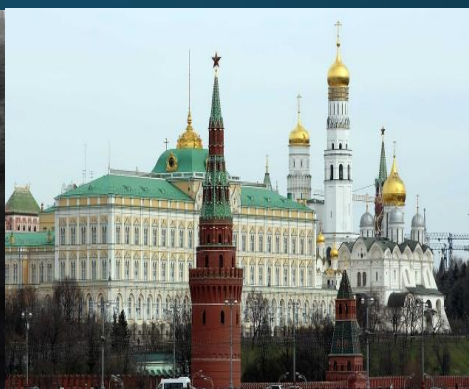
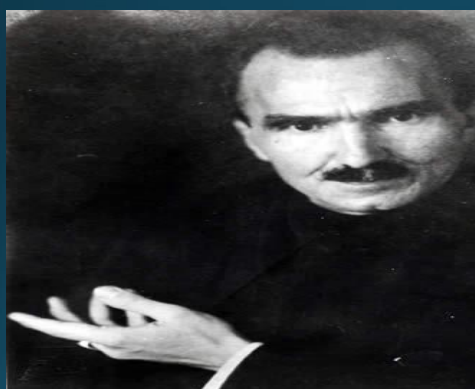
18) ΖΟΧΤΣΕΝΚΟ:

<https://www.politeianet.gr/books/9789604588152-zosenko-michail-epikentro-to-thuma-tis-epanastasis-282557>

<https://www.protoporia.gr/suggrafeas-zosenko-mixahl-999128/>

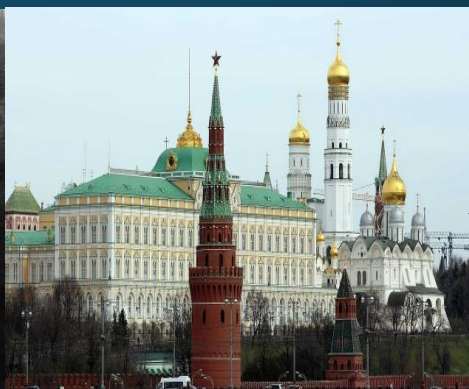
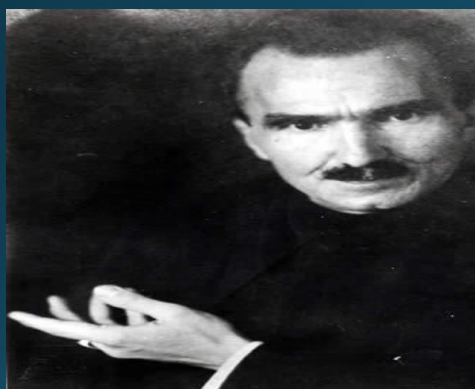
**ΠΡΕΣΕΝΤΑΤΙΟΝ ΙΣΣΕΛΕΔΟΒΑΝΙΑ, ΣΟΣΤΑΒΛΕΝΝΑΙΑ ΣΑΜΥΜ
ΑΒΤΟΡΟΜ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ της ΕΡΓΑΣΙΑΣ από τον ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ**

**НИКОС ΚΑΖΑΝЦΑΚΙΣ И 9 СОВРЕМЕННЫХ РОССИЙСКИХ
ПИСАТЕЛЕЙ, КОТОРЫХ ОН СМОГ ВСТРЕТИТЬ В РОССИИ**

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

**Ο ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΚΑΙ 9 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΩΣΟΙ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ**

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

СТРУКТУРА ПРЕЗЕНТАЦИИ

Использование соответствующей
библиографии и сетей.

ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Χρήση Σχετικής Βιβλιογραφίας και
Δικτυογραφίας.

ΠΡΟΛΟΓ

❖ ВВЕДЕНИЕ ΤΕΜΑ:

- Отчет из Казандзакис в 41 Русские авторы и на их языке в 3-х его произведениях: « Путешествие по России», «Записи в Энциклопедическом словаре Элефтерудакиса», «История русской литературы».
- Из них большинство старше его, некоторые из его современников умерли до его отъезда в Россию, а другие их не было в России в те годы, когда он там проживал.
- 3 поездки Казандзакиса в Россию: первая: 1925–1926 гг. , вторая: 1927 г. , третья: 1928–1929 гг. .
- В эти годы в России проживало девять его современников, русских писателей , и весьма вероятно, что он с ними встречался. В «Путешествии по России» он пишет, что встретил в Кремле «многих» русских писателей (не называя их), и косвенно упоминает три категории русских писателей.
- Вышеупомянутые 9 русских авторов : Биели, Ремизов, Бунин, Кузьмин, Мандельштам, Маяковский, Пастернак, Бабель, Зохченко .

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

❖ ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ:

- Αναφορά του Καζαντζάκη σε 41 Ρώσους συγγραφείς και στη γλώσσα τους σε 3 έργα του: Ταξιδεύοντας Ρουσία, Λήμματα στο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Ελευθερουδάκη, Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας.
- Από αυτούς, οι περισσότεροι είναι παλιότεροί του, ορισμένοι σύγχρονοί του πέθαναν πριν πάει στη Ρωσία και άλλοι δεν βρίσκονταν στη Ρωσία τα χρόνια που διέμενε εκεί.
- 3 ταξίδια Καζαντζάκη στη Ρωσία: πρώτο: 1925-1926, δεύτερο: 1927, τρίτο: 1928-1929.
- 9 Ρώσοι συγγραφείς σύγχρονοί του ζούσαν στη Ρωσία αυτά τα χρόνια και είναι πολύ πιθανό να τους συνάντησε. Στο Ταξιδεύοντας Ρουσία γράφει πως συνάντησε «κάμποσους» Ρώσους λογοτέχνες στο Κρεμλίνο (χωρίς να τους κατονομάζει) και αναφέρει έμμεσα τρεις κατηγορίες Ρώσων λογοτεχνών.
- Οι προαναφερθέντες 9 Ρώσοι συγγραφείς είναι οι εξής: Μπιέλυ, Ρεμιζώφ, Μπούνιν, Κουζμίν, Μάντελσταμ, Μαγιακόφσκι, Πάστερνακ, Μπάμπελ, Ζοχτσένκο.

ΠΡΟΛΟΓ

♦ ΚΑΚ ΕΤΟ ΣΔΕΛΑΤΗ:

- **Интернет-исследование** с целью выяснить, **кто** из современных русских писателей Казандзакиса, о которых он упоминает, жил в России в годы его визита .
- **Изучение** имеющихся писем Казандзакиса, отправленных из России во время его трех поездок туда: **никаких упоминаний о нем этим 9 авторам не обнаружено** (кратко упоминаются только 4 других русских автора).
- **Гипотеза** о том, что **эти 9 писателей были среди упомянутых им «хороших» писателей** , которых он встретил в Кремле.
- **Сообщение** об общем мнении Казандзакиса о них и его металингвистическом взгляде на их язык по его труду *«История русской литературы»* (1930).
- **Добавляем** некоторую информацию об их жизни и деятельности , согласно интернет-источникам, и соотносим их с мнением Казандзакиса .

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

♦ ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ:

- **Έρευνα στο διαδίκτυο**, για να διαπιστωθεί **ποιοι** από τους σύγχρονους του Καζαντζάκη Ρώσους συγγραφείς τους οποίους αναφέρει **ζούσαν στη Ρωσία κατά τα χρόνια που την επισκέφτηκε**.
- **Μελέτη των διαθέσιμων επιστολών του Καζαντζάκη τις οποίες απέστειλε από τη Ρωσία κατά τα τρία ταξίδια του εκεί**: δεν βρέθηκε **καμία αναφορά του σε αυτούς τους 9 συγγραφείς** (μόνο σε 4 άλλους Ρώσους συγγραφείς αναφέρεται σύντομα).
- **Υπόθεση** ότι **οι 9 αυτοί συγγραφείς ήταν ανάμεσα στους «κάμποσους» λογοτέχνες που αναφέρει ότι συνάντησε στο Κρεμλίνο**.
- **Αναφορά της γενικής γνώμης του Καζαντζάκη για αυτούς και της μεταγλωσσικής του άποψης για τη γλώσσα τους**, σύμφωνα με το έργο του *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας* (1930).
- **Προσθήκη ορισμένων στοιχείων για τη ζωή και το έργο τους**, σύμφωνα με διαδικτυακές πηγές, και **συσχέτισή τους με τη γνώμη του Καζαντζάκη**.

9 ΡУССΚΙΕ ΠΙΣΑΤΕΛΙ

БИЕΛΙ		Кузьмин		ПАСТЕРНАК	
РЕМΙΖΟΦ		Мандельштам		ΒΑΒΕΛЬ	
Бунин		МАЯΚΟΦСΚΙ		ΖΟЧЕНΚΟ	

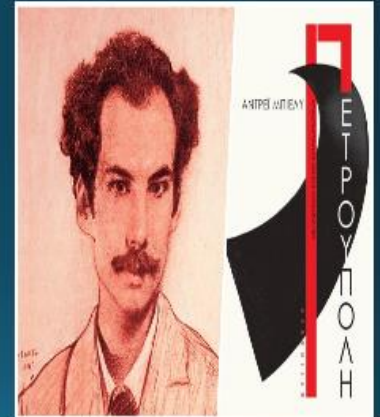
ΟΙ 9 ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΜΠΕΛΥ		ΚΟΥΖΜΙΝ		ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ	
ΡΕΜΙΖΩΦ		ΜΑΝΤΕΛΣΤΑΜ		ΜΠΑΜΠΕΛ	
ΜΠΟΥΝΙΝ		ΜΑΓΙΑΚΟΦΕΚ		ΖΟΧΤΣΕΝΚΟ	

Α) ΑΝΔΡΕЙ БЕΛЫЙ (1880-1934)

♦ ΠΟ ΚΑΖΑΝΤΣΑΚΙΣΥ:

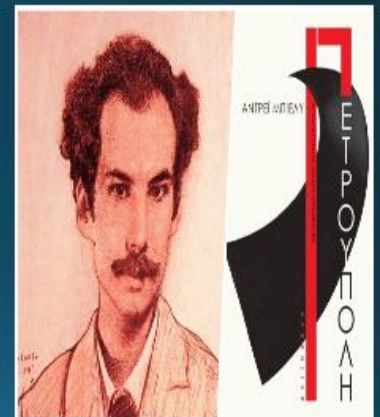
- Πрисоединение к новой символической школе, одному из трёх виднейших символистов, одной из сильнейших форм русской литературы, имеющей большое влияние.
- Πорывистость, неуравновешенность, гениальность, лиризм, сильная мысль и воля.
- Влияние Гоголя, Ницше, Метерлинга.
- Эволюция его поэзии от трудных для понимания произведений о развороте истории к произведениям, реалистичным и наполненным тревогой о России и русском народе.
- Три великих реалистических романа.
- Смелое и искусное извращение слова, выражения и синтаксиса, метафоры, сравнения, каламбуры.
- Отсутствие естественности и простоты, искусственный мир, выражение видения без стремления к смыслу искусства.

Α) ANTPEI MΠEΛY (1880-1934)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΣΑΚΗ:

- Ένταξη στη νέα συμβολική σχολή, ένας από τους τρεις επιφανέστερους συμβολιστές, μία από τις δυνατότερες μορφές της ρωσικής φιλολογίας με μεγάλη επίδραση.
- Ορμητικότητα, ανισορροπία, μεγαλοφυΐα, λυρισμός, ισχυρή σκέψη και θέληση.
- Επηρεές από Γκόγκολ, Νίτσε, Μάτερλιγγ.
- Εξέλιξη της ποίησής του από έργα δυσνόητα για την ανατροπή της ιστορίας σε έργα ρεαλιστικά με αγωνία για τη Ρωσία και τον ρωσικό λαό.
- Τρία μεγάλα ρεαλιστικά μυθιστορήματα.
- Τολμηρή και έντεχνη διαστροφή της λέξης, της έκφρασης και της σύνταξης, μεταφορές, παρομοιώσεις, λογοπαίγνια.
- Έλλειψη φυσικότητας και απλότητας, τεχνητός κόσμος, έκφραση οράματος χωρίς στόχευση στο νόημα της τέχνης.

Α) ΑΝΔΡΕΙ ΒΕΛΥΙ (1880-1934)

❖ ΠΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤΥ:

- Испытал влияние символизма и антропософизма.
- Первоначально буржуа и космополит, в 1905 году — свидетель кровавых событий в Петрополисе, а после 1917 года — типичный ход интеллигента того времени, но без явной связи с новым режимом и со Сталиным.
- Написание романов, поэтических сборников, критических текстов и автобиографических произведений.
- Возрождение художественной литературы на языке, считающемся «русским Джойсом».
- Его самое важное произведение, роман «Петербург» (1913–1914), считается вехой русского модернизма.

❖ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης видел важность и многогранность творчества Белого, указывал на сильные и слабые стороны его творчества и подчеркивал его модернизм в языке и стиле как в поэзии, так и в прозе.

Α) ΑΝΤΡΕΙ ΜΠΙΕΛΥ (1880-1934)

❖ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Επίρροή από τον συμβολισμό και από τον ανθρωποσοφισμό.
- Αρχικά, αστός και κοσμοπολίτης, το 1905 μάρτυρας των αιματηρών γεγονότων της Πετρούπολης και, μετά το 1917, τυπική πορεία ενός διανοούμενου της εποχής, χωρίς όμως ανέφελη σχέση με το νέο καθεστώς και με τον Στάλιν.
- Συγγραφή μυθιστορημάτων, ποιητικών συλλογών, κριτικών κειμένων και αυτοβιογραφικών έργων.
- Ανανέωση της μυθιστορηματικής γραφής στη γλώσσα, θεωρείται «ο Ρώσος Τζόυς».
- Το σημαντικότερό του έργο, το μυθιστόρημά *Πετρούπολη* (1913-1914) θεωρείται σταθμός του ρωσικού μοντερνισμού.

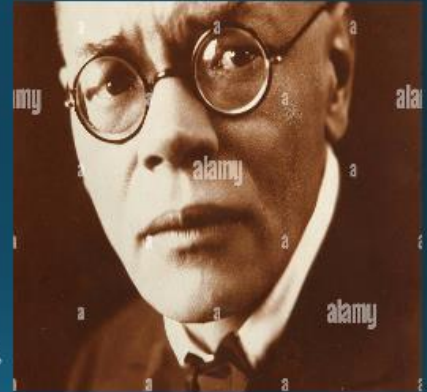
❖ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης διέβλεψε τη σπουδαιότητα και την πολυπραγμοσύνη του Μπιέλυ, επισήμανε τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία του έργου του και τόνισε τον μοντερνισμό του στη γλώσσα και στο ύφος τόσο στην ποίηση όσο και στην πεζογραφία του.

Б) АЛЕКСЕЙ РЕМИЗОВ (1877-1957)

♦ ПО ΚΑΖΑΝΤΣΑΚΙΣΥ:

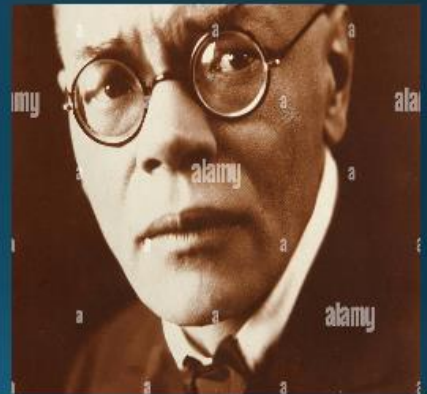
- Одна из самых странных форм русской литературы.
- Поклонение в деле возвращения к истокам русской души, к языку и легендам народа.
- Сочетание безудержной фантазии и безудержной смелости мечтательности с дотошной грамматической точностью.
- Между символистами и реалистами, применяя символизм к своим реалистическим прозаическим текстам.
- Под влиянием Достоевского сосредоточено внимание на человеческих страданиях.
- Величайшее знание и любовь к русскому языку, запасание слов из старых книг и любовь к слову как к чему-то живому, богатому, имеющему воздействие.
- Романы с огромной силой, книги для детей с нежностью и воображением.
- Зрелость, строгость, лиризм, простота, подсознание.

Β) ΑΛΕΞΕΙ ΡΕΜΙΖΩΦ (1877-1957)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Μία από τις πιο περίεργες μορφές της ρωσικής φιλολογίας.
- Λατρεία στο έργο της επιστροφής στις πηγές της ρωσικής ψυχής, στη γλώσσα και στους θρύλους του λαού.
- Συνδυασμός αχαλίνωτης φαντασίας και ακρότατης τόλμης ονειροπόλησης με τη σχολαστική γραμματική ακριβολογία.
- Ανάμεσα σε συμβολιστές και ρεαλιστές, εφαρμογή συμβολισμού στα ρεαλιστικά του πεζά κείμενα.
- Επιρροή από Ντοστογιέφσκι, εστίαση στον ανθρώπινο πόνο.
- Η μεγαλύτερη γνώση και αγάπη της ρωσικής γλώσσας, αποθησαυρισμός λέξεων από παλιά βιβλία και αγάπη της λέξης σαν κάτι ζωντανό, πλουσιότατη γλώσσα με επίδραση.
- Μυθιστορήματα με μεγάλη δύναμη, βιβλία για παιδιά με τρυφερότητα και φαντασία.
- Ωρίμανση, λιτότητα, λυρισμός, απλότητα, υποσυνείδητο.

Б) АЛЕКСЕЙ РЕМИЗОВ (1877-1957)

❖ ПО ИНТЕРНЕТУ:

- Один из самых ярких стилистов русской литературы.
- Писатель-модернист, ведущий свое творчество как фантастическое и парадоксальное.
- Занятие каллиграфией.

❖ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης восхищается любовью Ремизова к традиции русского языка и русского народа, его модернистской идиосинкразией в сочетании символизма и реализма, влиянием Достоевского, его увлеченностью детскими книгами и, конечно же, напоминает ему о себе, копируя слова из старины. книгах и в своей особой любви к слову.

Β) ΑΛΕΞΕΙ ΡΕΜΙΖΩΦ (1877-1957)

❖ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Ένας από τους πιο λαμπρούς στυλίστες της ρωσικής λογοτεχνίας.
- Μοντερνιστής συγγραφέας, οδηγώντας το έργο του ως το φανταστικό και το παράδοξο.
- Ενασχόληση και με την καλλιγραφία.

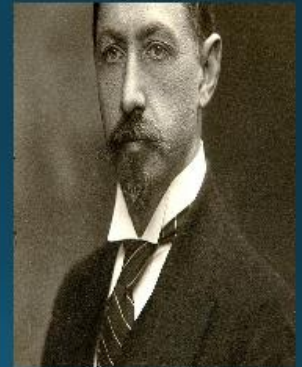
❖ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης θαυμάζει την αγάπη του Ρεμιζώφ για τη παράδοση της ρωσικής γλώσσας και του ρωσικού λαού, την μοντερνιστική του ιδιοτυπία στον συνδυασμό συμβολισμού και ρεαλισμού, την επιρροή του από τον Ντοστογιέφσκι, την ενασχόλησή του με το παιδικό βιβλίο, και, σίγουρα, του θυμίζει τον εαυτό του στον αποθησαυρισμό λέξεων από παλιά βιβλία και στην ξεχωριστή αγάπη του για τη λέξη.

Β) Иван Бунин (1870-1953)

♦ ΠΟ ΚΑΖΑΝΤΣΑΚΙΣΥ:

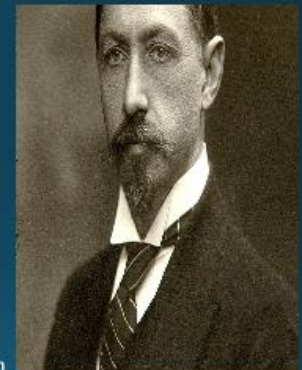
- Один из представителей реалистической школы.
- Литературная личность со вкусом, уравновешенная и обладающая большой описательной силой.
- Он быстро отказался от поэзии и посвятил себя прозе.
- Изучение русского языка и любовь к буквальности.
- Выразите точно и строго определенную схему.
- Сухое и классическое искусство, фраза без музыкальности – но архитектурно здоровая, герои не развивающиеся – а статичные.
- Искусство все более сухое, более аскетичное, почти беспредметное.
- Научная строгость и точность, грубый сдержанный пессимизм, выражение отсутствия смысла жизни, нищеты, давления, тщетности, вялости и бездушной жизни так называемой «цивилизации».

Γ) IBAN ΜΠΟΥΝΙΝ (1870-1953)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Ένας από τους εκπροσώπους της ρεαλιστικής σχολής.
- Μια λογοτεχνική προσωπικότητα καλαίσθητη, ισορροπημένη και με μεγάλη περιγραφική δύναμη.
- Γρήγορα παράτησε την ποίηση και αφοσιώθηκε στον πεζό λόγο.
- Μελέτη της ρωσικής γλώσσας και αγάπη της κυριολεξίας.
- Έκφραση με ακρίβεια και αυστηρά καθορισμένο διάγραμμα.
- Τέχνη στεγνή και κλασική, φράση χωρίς μουσικότητα - μα αρχιτεκτονικά άρτια, ήρωες μη εξελισσόμενοι -μα στατικοί.
- Τέχνη ολοένα ξερότερη, πιο ασκητική, σχεδόν χωρίς θέμα.
- Επιστημονική λιτότητα και ακριβολογία, ωμός συγκρατημένος πεσσιμισμός, έκφραση της απουσίας νοήματος της ζωής, της δυστυχίας, της πίεσης, της ματαιότητας, της ανίας και της άψυχης ζωής του λεγόμενου «πολιτισμού».

В) Иван Бунин (1870-1953)

❖ ПО ИНТЕРНЕТУ:

- Ποιητής και πεζογράφος που έγραψε για την παρακμή της ρωσικής αριστοκρατίας και που ύμνησε την αγροτική ζωή, ο πρώτος Ρώσος που τιμήθηκε με Νόμπελ Λογοτεχνίας (1933).
- Αριστοκράτης και το 1929 μετανάστευσε στη Γαλλία, όπου έζησε ως το τέλος της ζωής του.
- Αντίπαλος του σταλινισμού και του ναζισμού, μεταπολεμικά όμως μαλάκωσε την κριτική του προς το σοβιετικό καθεστώς.
- Πεζογραφία με πλούσια σε ιδιοματισμούς γλώσσα, με εκφραστικότητα και μουσικότητα της περιγραφής.
- Αισθητικά, κοντά στην πρόζα του 19^{ου} αιώνα, στη μετά τον Πούσκιν παράδοση και μακριά από τον μοντερνισμό του 20^{ου} αιώνα, γιατί δεν τον ενδιέφεραν οι νεότερες τάσεις της πρωτοπορίας

❖ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης ценит некоторые черты Бунина, в которых они сходны, как, например, его особая озабоченность языком, гимн сельской жизни, выражение кризиса цивилизации, развитая точность, идеологическая независимость и продолжение прозы XIX века. ^{века}, но и указывает на его слабые стороны.

Γ) IBAN ΜΠΟΥΝΙΝ (1870-1953)

❖ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Ποιητής και πεζογράφος που έγραψε για την παρακμή της ρωσικής αριστοκρατίας και που ύμνησε την αγροτική ζωή, ο πρώτος Ρώσος που τιμήθηκε με Νόμπελ Λογοτεχνίας (1933).
- Αριστοκράτης και το 1929 μετανάστευσε στη Γαλλία, όπου έζησε ως το τέλος της ζωής του.
- Αντίπαλος του σταλινισμού και του ναζισμού, μεταπολεμικά όμως μαλάκωσε την κριτική του προς το σοβιετικό καθεστώς.
- Πεζογραφία με πλούσια σε ιδιοματισμούς γλώσσα, με εκφραστικότητα και μουσικότητα της περιγραφής.
- Αισθητικά, κοντά στην πρόζα του 19^{ου} αιώνα, στη μετά τον Πούσκιν παράδοση και μακριά από τον μοντερνισμό του 20^{ου} αιώνα, γιατί δεν τον ενδιέφεραν οι νεότερες τάσεις της πρωτοπορίας

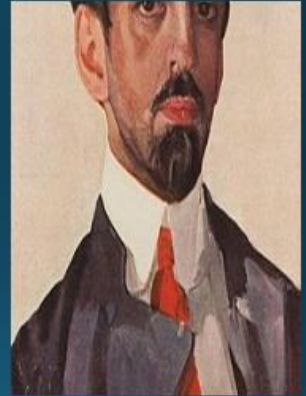
❖ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης εκτιμά ορισμένα σημεία του Μπούνιν στα οποία μοιάζουν, όπως την ιδιαίτερη ενασχόλησή του με τη γλώσσα, τον ύμνο στην αγροτική ζωή, την έκφραση της κρίσης του πολιτισμού, την ανεπτυγμένη ακριβολογία, την ιδεολογική ανεξαρτησία και τη συνέχιση της πρόζας του 19^{ου} αιώνα, αλλά επισημαίνει και αδυναμίες του.

Г) МИХАИЛ КУЗМИН (1876-1936)

♦ ПО ΚΑΖΑΝΤΑΚΙΣΥ:

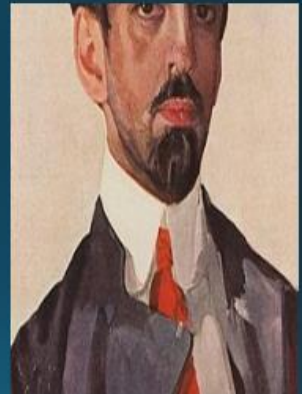
- Πисатель, объявивший войну символизму.
- 1910: Манифест под названием «За прекрасную ясность», оказавший влияние на новое «акмеистическое» движение.
- Музыкант и поэт, положивший большую часть своих стихов на музыку.
- Строгая классическая форма в его стихах и прозе.
- Взгляд мягкий и умиротворенный, речь точная и простая, любовь к жизни и радость.
- Стихи, рассказы и романы с изяществом, насмешливой иронией прекрасно отражают 17^{век}, но также и темную страсть, религиозный мистицизм, педофилию и кровь.
- Искусство с чем-то искусственным на заднем плане и неспонтанным, писатель декаданса, александрийский эпикуреец, эстетик, враг всякой риторики и всякого резкого жеста, сторонник точных формулировок и «аполлонического» восприятия искусства.

Δ) ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΖΜΙΝ (1876-1936)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Ο λογοτέχνης που κήρυξε τον πόλεμο εναντίον του συμβολισμού.
- 1910: Μανιφέστο με τίτλο «Για την ωραία σαφήνεια», επιρροή στο νέο κίνημα των «ακμειστών».
- Μουσικός και ποιητής, μελοποίηση των περισσότερων ποιημάτων του.
- Αυστηρή κλασική μορφή στα ποιήματα και στα πεζά του.
- Οραμα λαγαρό και γαλήνιο, γλώσσα ακριβολόγα και απλή, αγάπη της ζωής και της χαράς.
- Ποιήματα, διηγήματα και μυθιστορήματα, με χάρη, σκωπτική ειρωνεία, τέλεια αναπαράσταση του 17^{ου} αιώνα, αλλά και σκοτεινό πάθος, θρησκευτικές μυστικοπάθειες, παιδεραστίες και αίματα.
- Τέχνη με κάτι το τεχνητό στο βάθος και μη αυθόρμητη, λογοτέχνης της παρακμής, αλεξανδρινός επικούρειος, αισθητικός, εχθρός κάθε ρητορικής και κάθε απότομης χειρονομίας, υπέρ ακριβολογίας λέξης και «απολλώνεια» αντίληψης τέχνης.

Γ) ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΖΜΙΝ (1876-1936)

♦ ΠΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤΥ:

- Σ 1905 крупный поэт-символист, прозаик и музыкант.
- В 1910 реакция на безвестность символистов, принятие лозунга ясности в литературе.
- Лирические стихи, рассказы, романы, театральные пантомимы, пасторали, фарсы и оперетты.
- Склонность к старым эстетическим ценностям и устаревшей эстетике.
- *Novella Ftera* : отсылка к табуированной теме гомосексуализма, авангард революционной сексуальной литературы с аутентичной структурой и чувствительным и проницательным подходом к этой теме .

♦ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης ценил модернизм Кузьмина и его склонность к обновлению, его писательскую и художественную универсальность, его точность и новаторское подход к деликатным темам, но он также указывал на его слабые стороны.

Δ) ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΖΜΙΝ (1876-1936)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Από το 1905, σημαντικός συμβολιστής ποιητής, πεζογράφος και μουσικός.
- Το 1910 αντίδραση στη σκοτεινότητα των συμβολιστών, υιοθέτηση του συνθήματος της σαφήνειας στη λογοτεχνία.
- Λυρικά ποιήματα, διηγήματα, μυθιστορήματα, θεατρικές παντομίμες, ποιμενικά, φάρσες και оперέτες.
- Μια ροπή προς τις παλιές αισθητικές αξίες και μια ξεπερασμένη ωραιοπάθεια.
- Νουβέλα *Φτερά*: αναφορά στο ταμπού θέμα της ομοφυλοφιλίας, στην πρωτοπορία μιας επαναστατικής σεξουαλικής λογοτεχνίας με αυθεντικότητα στη δομή και λεπταίσθητο και διεισδυτικό χειρισμό του θέματος.

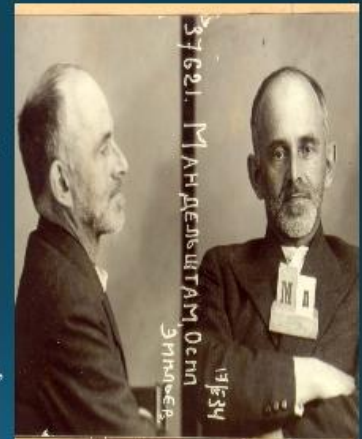
♦ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης εκτίμησε τον μοντερνισμό του Κουζμίν και την τάση του για ανανέωση, τη συγγραφική και καλλιτεχνική του πολυμέρεια, την ακριβολογία του, και τον πρωτοποριακό χειρισμό ευαίσθητων θεμάτων, μά επισήμανε και αδύναμα σημεία του.

Ε) Осип Мандельштам (1891-1938)

♦ ПО ΚΑΖΑΝΤΑΚΙΣΥ:

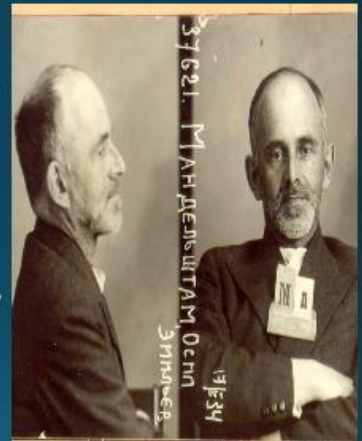
- Он принадлежал к новой филологической группе «акмеистов» (сочетание реализма и символизма, как предметного, так и личного, с языком, обогащенным усилиями символистов, и с особым вниманием к стилю).
- В 1913 году: он выступил сначала как символист, полагавший, что чувственного мира не существует и что все есть музыка, ненавидящий всякую романтику, высмеивающий сентиментальность, играющий идеями и чувствами, с холодностью и объективностью и избегающий случайных контактов с публикой.
- В 1921 году: поэзия с длинными строками, архаическими выражениями, возвращением к старым героическим формам, с медленным и неулыбчивым описанием самых обычных вещей с торжественным величием.

Ε) ΟΣΙΠ ΜΑΝΤΕΛΣΤΑΜ (1891-1938)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Ανήκε στη νέα φιλολογική ομάδα των «ακμειστών» (συνδυασμός ρεαλισμού και συμβολισμού, και αντικειμενικοί και προσωπικοί, με γλώσσα πλουτισμένη από τις προσπάθειες των συμβολιστών και με ιδιαίτερη προσοχή στο ύφος).
- Το 1913: πρωτάρχιζε ως συμβολιστής, θεωρώντας ότι ο αισθητός κόσμος δεν υπάρχει και ότι όλα είναι μουσική, μισώντας κάθε ρομαντισμό, σατιρίζοντας την αισθηματολογία, παίζοντας με τις ιδέες και τα αισθήματα, με ψυχρότητα και αντικειμενικότητα και με αποφυγή των πρόχειρων επαφών με το κοινό.
- Το 1921: ποίηση με μακρείς στίχους, αρχαϊκές εκφράσεις, επιστροφή σε παλιές ηρωικές μορφές, με βραδυκίνητη και αγέλαστη περιγραφή των κοινότερων πραγμάτων με επίσημη μεγαλοπρέπεια.

Ε) Осип Мандельштам (1891-1938)

♦ ПО ИНТЕРНЕТУ:

- Τραγική και лиρική ποιητική μορφή XX^{ου} αιώνα.
- Πολωνός εвреΐς, с ευρωπαϊσκήм образοванием и любовью к греческому языку и истории.
- Μεταφράσεις с французского, немецкого и английского языков, написание стихов и эссе.
- Βажные исследования, участие в «акмеистическом» движении, прямое противодействие неоднозначности русской символики.
- С конца 1920-х годов начались многочисленные жестокие преследования со стороны сталинского режима: побиѐи, призывы в армию, аресты за написание эпиграммы, высмеивающей Сталина, измена Родине, приговор к лагерям, ссылка в Восточную Сибирь, пытки, одиночное заключение, пребывание на холоде, обнищание и неизвестные точные причины смерти.

♦ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης положительно отзывается о Мандельштаме как о писателе-первопроходце, объединяющем литературные течения и их достижения, и указывает на особенности его перемен, но он не мог себе представить, каким беспрецедентным преследованиям он подвергнется со стороны сталинского режима, даже если бы он понимал суть тупики.

Ε) ΟΣΙΠ ΜΑΝΤΕΛΣΤΑΜ (1891-1938)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Μια τραγική και λυρική ποιητική μορφή του 20^{ου} αιώνα.
- Πολωνοεβραΐος, με ευρωπαϊκή μόρφωση και αγάπη της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας.
- Μεταφράσεις από γαλλικά, γερμανικά και αγγλικά, συγγραφή ποιημάτων και δοκιμίων.
- Σημαντικές σπουδές, συμμετοχή στο κίνημα των «ακμειστών», άμεση αντίθεση με την ασάφεια του ρωσικού συμβολισμού.
- Από τα τέλη της δεκαετίας του 1920, πολλαπλές σκληρές διώξεις από το σταλινικό καθεστώς: επιθέσεις, προπηλακισμούς, συλλήψεις με την κατηγορία ότι είχε γράψει ένα επίγραμμα που διακωμωδούσε τον Στάλιν, προδοσία, καταδίκη σε φυλάκιση σε στρατόπεδο, εξορία στην Ανατολική Σιβηρία, βασανιστήρια, απομόνωση, διαμονή στο κρύο, εξαθλίωση και άγνωστα ακριβή αίτια θανάτου.

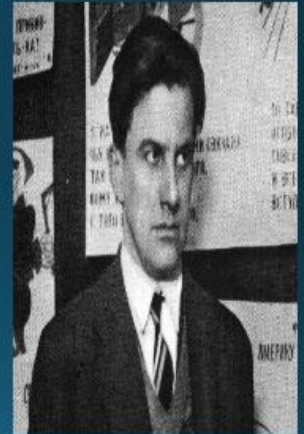
♦ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης σχολιάζει θετικά τον Μάντελσταμ ως λογοτέχνη που πρωτοπορεί συνδυάζοντας λογοτεχνικά ρεύματα και τα επιτεύγματά τους και επισημαίνει τα χαρακτηριστικά της αλλαγής του, όμως δεν θα μπορούσε ίσως να φανταστεί τις πρωτοφανείς διώξεις που θα υποστεί από το σταλινικό καθεστώς, όσο και αν είχε καταλάβει τα αδιέξοδά του.

Ε) ΒΛΑΔΙΜΙΡΟΣ ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙЙ (1892-1930)

◆ ΠΟ ΚΑΖΑΝΤΣΑΚΙΣΥ:

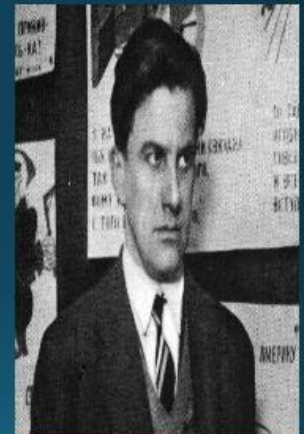
- Присоединился к группе русских футуристов, наиболее одаренный поэт-футурист.
- Из Грузии, бедная семья, 14 лет социалист, тюремное заключение, участие в Первой мировой войне.
- Хорошо известное с самого начала восстание против морального и экономического рабства, призывы к революции с негодованием и болью.
- В языке и выразительности (на основе теорий футуриста Хлебникова): искажение слов, изобретение новых, извращение синтаксиса, создание стиля, иногда быстрого телеграфного, а иногда богатого и риторического, полного синонимов для стимулирования фразы.
- Неожиданные образы, знакомые банальности, раздутые до абсурда.
- Провидческая и первородная сила, олицетворение всего.
- Большой динамичный лирик с грубым, примитивным юмором.
- Великая демагогическая ярость, последний поэтический взрыв в рекламе.
- Крах его души и самоубийство весной 1930 года.

ΣΤ) ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ (1892-1930)

◆ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΣΑΚΗ:

- Ένταξη στην ομάδα των Ρώσων φουτουριστών, ο πιο ισχυρά προικισμένος φουτουριστής ποιητής.
- Από Γεωργία, φτωχή οικογένεια, 14 ετών σοσιαλιστής, φυλάκιση, συμμετοχή στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο.
- Πασίγνωστος εξαρχής, εξέγερση εναντίον της ηθικής και οικονομικής σκλαβιάς, επίκληση της επανάστασης με αγανάκτηση και πόνο.
- Στη γλώσσα και στην έκφραση (στήριξη στις θεωρίες του φουτουριστή Χλεμπνικόφ): παραμόρφωση των λέξεων, εφεύρεση νέων, διαστροφή της σύνταξης, δημιουργία ύφους πότε γοργού τηλεγραφικού και πότε πλούσιου και ρητορικού, γεμάτου συνώνυμα για τόνωση της φράσης.
- Απροσδόκητες εικόνες, γνωστές κοινοτοπίες, εξόγκωση μέχρι γελοίου.
- Οραματική και πρωτότυπη δύναμη, προσωποποίηση των πάντων.
- Μεγάλος δυναμικός λυρικός με χοντρό, πρωτόγονο χιούμορ.
- Μεγάλη δημαγωγική μανία, τελικός ποιητικός ξεπεσμός σε ρεκλάμες.
- Ξεπεσμός και της ψυχής του και αυτοκτονία του την άνοιξη του 1930.

Ε) ΒΛΑΔΙΜΙΡΟΣ ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙЙ (1892-1930)

♦ ΠΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤΟΥ:

- Ακτιβιστής, неоднократно подвергался тюремному заключению, учился в Училище изящных искусств в Москве, присоединился к Движению русских футуристов.
- Первоначально агрессивная и провокационная поэзия, с преувеличениями, высокомерием, самореференцией, лиризмом и техническими новациями, выражением безответной любви, революции, религии, искусства и дистанции поэта от мира. После революции служил новому режиму, писал военные стихи, статьи и книги для маленьких детей.
- За последние 3 года жизни он написал 2 пьесы с критическим отношением к советской бюрократии.
- По разным личным и политическим причинам он был доведен до отчаяния, разочарования в советской действительности и самоубийства.

♦ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης очень рано понял новаторскую поэзию Маяковского, его лингвистические новации, его революционный характер, его воинственную поэзию, его надежды, но также и тупики, которые привели его к самоубийству.

ΣΤ) ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ (1892-1930)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Ενεργός σοσιαλιστής, με επανειλημμένες φυλακίσεις, φοίτηση στη Σχολή Καλών Τεχνών της Μόσχας, προσχώρηση στο Κίνημα των Ρώσων Φουτουριστών .
- Αρχικά, ποίηση επιθετική και προκλητική, με υπερβολή, υπεροψία, αυτοαναφορά, λυρισμό και τεχνικές καινοτομίες, έκφραση έρωτα χωρίς ανταπόκριση, επανάστασης, θρησκείας, τέχνης, και διάστασης του ποιητή με τον κόσμο. Μετά την Επανάσταση, υπηρετήση του νέου καθεστώτος, γράφοντας στρατευμένα ποιήματα, άρθρα και βιβλία για μικρά παιδιά.
- Στα 3 τελευταία χρόνια της ζωής του, συγγραφή 2 θεατρικών έργων με κριτική διάθεση απέναντι στη σοβιετική γραφειοκρατία.
- Για διάφορους προσωπικούς και πολιτικούς λόγους, οδηγήθηκε στην απελπισία, στην απογοήτευση από τη σοβιετική πραγματικότητα και στην αυτοκτονία.

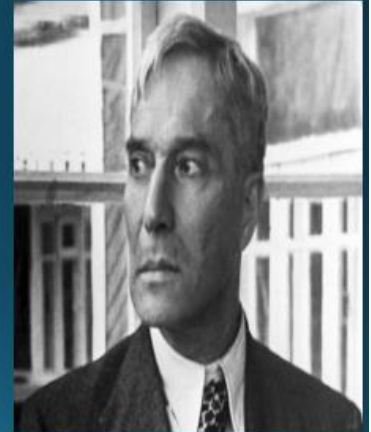
♦ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης πολύ νωρίς είχε καταλάβει την πρωτοποριακή ποίηση του Μαγιακόφσκι, τις γλωσσικές καινοτομίες του, την επαναστατικότητά του, τη στρατευμένη ποίησή του, τις ελπίδες, αλλά και τα αδιέξοδα που τον οδήγησαν στην αυτοκτονία.

Ж) ЛЕОНИДАС ПАСТЕРНАК (1890-1960)

❖ ПО ΚΑΖΑΝΤΑΚΙΣΥ:

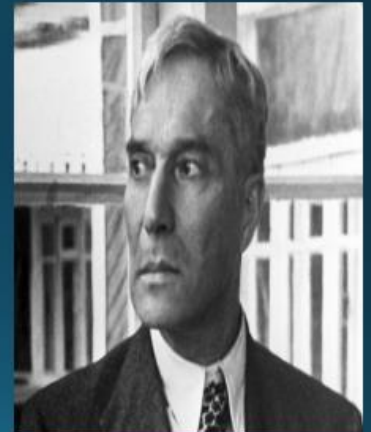
- Включение в группу важных «спутников и самостоятельных» современных поэтов России.
- Продолжение лингвистической революции Хлебникова: искажение и разложение фразы, неправильный синтаксис, плечистый и запыхавшийся стих, неожиданные синхронности и сопоставления, цитирование множества несвязанных между собой подробностей, систематическое нарушение элементарных законов грамматики и синтаксиса для выражения своего взволнованного волнения.
- Путаница места и времени, обманчивые вершины лиризма, смелые образы, подчинение бушующему внутри него голосу, а не логике ума или грамматике.
- Оказав влияние на многих молодых людей, он считается одним из лучших лириков России.

Ζ) ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ (1890-1960)

❖ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Ένταξη στην ομάδα των σημαντικών «Συνοδοιπόρων και Ανεξάρτητων» σύγχρονων ποιητών της Ρωσίας.
- Συνέχιση της γλωσσικής επανάστασης του Χλεμπνικόφ: παραμόρφωση και αποσύνθεση της φράσης, ανώμαλη σύνταξη, βραχύλογος και λαχανιαστός στίχος, απροσδόκητοι συγχρονισμοί και συντοπισμοί, παράθεση ποικιλότατων ασύνδετων λεπτομερειών, συστηματική παραβίαση των στοιχειωδών νόμων της γραμματικής και του συντακτικού για έκφραση της ταραγμένης συγκίνησής του.
- Σύγχυση τόπου και χρόνου, απάτητες κορφές λυρισμού, τολμηρές εικόνες, υπακοή στην τρικυμισμένη μέσα του φωνή και όχι στη λογική του νου ή της γραμματικής.
- Επιρροή σε πολλούς νεότερους του, θεωρείται ένας από τους καλύτερους λυρικούς της Ρωσίας.

Ж) ΛΕΟΝΙΔΑΣ ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ (1890-1960)

❖ ΠΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤΥ:

- Занятия музыкой и философией, после 1917 года работа в Библиотеке Министерства просвещения, принятие нового режима, но не полностью и ясно. Изначально поэт-футурист, символист и лирик, новатор и интроверт.
- 1933-1943: непубликации из-за опасений за свою безопасность (сталинские чистки, официальное направление соцреализма) и переводы произведений иностранных авторов. Вторая мировая война: примирение с режимом, сборники патриотических стихов.
- 1956: написание романа «Доктор Живаго», первоначальное отклонение его рукописи как клеветнической, однако — благодаря ее выпуску сначала на итальянском, английском и 18 иностранных языках — его всемирный успех и присуждение Нобелевской премии по литературе (1958), но вынужденный отречение под угрозой советской власти.

❖ В ЗАΚΛΥΧΕΝΗ:

Καζαντζάκης είδε την ανεξαρτησία του Πάστερνακ και θαυμάσθηκε τα лингвιστικά новаторства, το ποιητικό аванγάρδο του лиризма και το μεγάλο влияние του на молодых поэтов, но как он мог предположить, что Шведская академия присудит Нобелевскую премию русскому романисту-диссиденту ровно через год после его смерти, при этом столько лет отказывая ему в этом по чисто политическим причинам?

Ζ) ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΣΤΕΡΝΑΚ (1890-1960)

❖ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Σπουδές μουσικής και φιλοσοφίας, μετά το 1917 εργασία στη Βιβλιοθήκη του Υπουργείου Παιδείας, αποδοχή του νέου καθεστώτος, όχι όμως πλήρης και ξεκάθαρη. Αρχικά, ποιητής φουτουριστής, συμβολιστής και λυρικός, πρωτοποριακός και εσωστρεφής.
- 1933-1943: μη δημοσιεύσεις λόγω φόβων για την ασφάλειά του (σταλινικές εκκαθαρίσεις, επίσημη θέση σοσιαλιστικού ρεαλισμού) και μετάφραση έργων ξένων συγγραφέων. Β' Παγκόσμιος πόλεμος: συμφιλίωση με το καθεστώς, συλλογές πατριωτικών ποιημάτων.
- 1956: συγγραφή του μυθιστορήματος *Δόκτωρ Ζιβάνκο*, αρχική απόρριψη του χειρογράφου του ως συκοφαντικού, όμως -λόγω της κυκλοφορίας του πρώτα στα ιταλικά και στα αγγλικά και σε 18 ξένες γλώσσες- παγκόσμια επιτυχία του και απονομή Νόμπελ Λογοτεχνίας (1958), αλλά αναγκαστική απάρνησή της υπό την απειλή του σοβιετικού καθεστώτος.

❖ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης είχε διαβλέψει την ανεξαρτησία του πνεύματος του Πάστερνακ και είχε θαυμάσει τις γλωσσικές καινοτομίες του, την ποιητική του πρωτοπορία στον λυρισμό και τη μεγάλη επιρροή του σε νεότερους ποιητές, αλλά πώς να φανταζόταν ότι η Σουηδική Ακαδημία θα έδινε το Νόμπελ σε έναν αντιφρονούντα Ρώσο συγγραφέα του ενός μυθιστορήματος ακριβώς έναν χρόνο μετά τον θάνατο του ίδιου, ενώ το αρνιόταν τόσα χρόνια στον ίδιο για καθαρά πολιτικούς λόγους;

3) ΙΣΑΑΚ ΒΑΒΕΛЬ (1894-1940)

♦ ΠΟ ΚΑΖΑΝЦΑΚΙΣУ:

- Включение в число современных русских прозаиков- "сратников и самостоятелей" и восхваление его как писателя.
- Несмотря на весьма активное участие в русской революции, он не спешил описывать ее сразу, а « *потратил и отобрал самое необходимое, описывая простыми и изысканными словами сладость жизни и простоту смерти* ».
- Написал несколько – но с большой осторожностью – биографических произведений.
- Небольшое и образное выражение, точная формулировка, редкое прилагательное и провидческое, без всякой риторики.
- Герои (бандиты, солдаты, проститутки, крестьяне) с эпической добротой.
- « *Ирония часто придает страсти некий антибликовый оттенок горечи, принижающий некогда романтический тон* ».

Η) ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΜΠΕΛ (1894-1940)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Ένταξη στους σύγχρονους Ρώσους πεζογράφους που είναι «Συνοδοιπόροι και Ανεξάρτητοι» και έπαινός του ως συγγραφέα.
- Παρά την ενεργότατη συμμετοχή του στη Ρωσική Επανάσταση, μη βιασύνη να την περιγράψει αμέσως, αλλά «*πρόλαβε και διάλεξε τα ουσιώδη, περιγράφοντας με λιτή και διαλεχτή φράση τη γλύκα της ζωής και την απλότητα του θανάτου*».
- Συγγραφή λίγων – μα με μεγάλη επιμέλεια- και μιας βιογραφικής μυθογραφίας.
- Λιγόλογη και παραστατική έκφραση, ακριβολεξία, σπάνιο επίθετο και οραματικότητα, χωρίς καμία ρητορεία.
- Ήρωες (ληστές, στρατιώτες, πόρνες, χωριάτες) με επική ευγένεια.
- «*Η ειρωνεία δίνει συχνά στο πάθος κάποιο αντιφέγγισμα πικρίας, που ελαττώνει τον ρομαντικό κάποτε τόνο*».

3) ИСААК БАБЕЛЬ (1894-1940)

◆ ПО ИНТЕРНЕТУ:

- С революцией 1917 года — освобождением от царской цензуры и свободным развитием его литературной личности. Близкий друг, ученик и протеже Максима Горького. Участие с Пастернаком в Международном конгрессе писателей-антифашистов в Париже (1933) и сотрудничество с Эйзенштейном в кинопроизводстве. Публикация откликов на войну, рассказов и рассказов, в межвоенный период с коммерческим успехом были изданы десятки рассказов.
- Публичная резкая критика Сталина (1934 г.), слежка за ним с 1935 г., после смерти Горького (1936 г.), все более шаткое положение, арест и заключение как шпион в пользу Австрии и Франции и как троцкистский коллаборационист (1939 г.), расстрел по приказу Сталина, тайно и по невыясненным причинам (1940 г.).
- Простота и прямота письма, противоречивые элементы, рассказы с невероятной сыростью и лирической нежностью, пронизательность, чуткость, тонкая ирония, горький юмор, техника речи, глубина мыслей и чувств.

◆ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Казандзакис высоко ценил язык и содержание произведений Бабеля, отмечал многие его отличительные черты, но в то время, возможно, не мог предположить, что этот талантливый писатель будет казнен сталинским режимом.

Η) ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΜΠΕΛ (1894-1940)

◆ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Με την Επανάσταση του 1917, απελευθέρωση από τη λογοκρισία των τσάρων και ελεύθερη ανάπτυξη της λογοτεχνικής του προσωπικότητας. Στενός φίλος, μαθητής και προστατευόμενος του Μαξίμ Γκόρκι. Συμμετοχή μαζί με τον Πάστερνακ στο Διεθνές Αντιφασιστικό Συνέδριο Συγγραφέων στο Παρίσι (1933) και συνεργασία με τον Αϊζενστάιν στην παραγωγή ταινιών. Δημοσίευση πολεμικών ανταποκρίσεων, διηγημάτων και ιστοριών, κατά τον Μεσοπόλεμο έκδοση δεκάδων διηγημάτων με εμπορική επιτυχία.
- Δημόσια σκληρή κριτική στον Στάλιν (1934), παρακολουθήσεις του από το 1935, μετά τον θάνατο του Γκόρκι (1936) ολοένα και πιο επισφαλής θέση, σύλληψη και φυλάκιση ως κατάσκοπος Αυστρίας και Γαλλίας και ως συνεργάτης τροτσκιστών (1939), στο εκτελεστικό απόσπασμα με διαταγή του Στάλιν, μυστικά και για ανεξакρίβωτες αιτίες (1940).
- Απλότητα και αμεσότητα γραφής, αντιφατικά στοιχεία, ιστορίες με απίστευτη ωμότητα και λυρική τρυφερότητα, οξύδερκεια, ευαισθησία, λεπτή ειρωνεία, πικρό χιούμορ, τεχνική του λόγου, βαθύτητα σκέψεων και συναισθημάτων.

◆ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης εκτιμούσε ιδιαίτερα τη γλώσσα και το περιεχόμενο των έργων του Μπάμπελ και είχε επισημάνει πολλά από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, αλλά τότε δεν μπορούσε ίσως να φανταστεί ότι αυτός ο προικισμένος συγγραφέας θα εκτελούνταν από το σταλινικό καθεστώς.

Ι) ΜΙΧΑΗΛ ΖΟЧЕНΚΟ (1895-1958)

♦ ΠΟ ΚΑΖΑΝΤΑΚΙΣΥ:

- Присоединяюсь к одной группе «Соратников и Независимых» современных русских прозаиков.
- Один из важнейших членов «Братьев Серапиев» (Петербургская филологическая группа [1921] сторонников «чистого искусства»).
- Изображение действительности послереволюционного российского общества после революционной лихорадки.
- Описание новой мелкобуржуазной психологии и тех скромных и негероических моментов, которые делают повседневную жизнь интересной и привлекательной.
- В своих первых рассказах мещанин с комическим изяществом и очень ярким языком повествует о своей жизни, а в других своих произведениях автор становится тоньше, ироничнее, с неповторимо богатым языком.
- Его герои — не революционеры, а чернорабочие, машинистки, мелкие художники, тротуарницы «*комические и печальные стада, напоминающие комико-трагических героев Чехова*».

Θ) ΜΙΧΑΗΛ ΖΟΧΤΣΕΝΚΟ (1895-1958)

♦ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ:

- Ένταξη στην ίδια ομάδα των «Συνοδοιπόρων και Ανεξάρτητων» σύγχρονων Ρώσων πεζογράφων.
- Ένα από τα σημαντικότερα μέλη των «Αδερφών του Σεραπίου» (φιλολογικής ομάδας της Πετρούπολης [1921] υπέρ «καθαρής τέχνης»).
- Απεικόνιση της πραγματικότητας της μετεπαναστατικής ρωσικής κοινωνίας μετά τον επαναστατικό πυρετό.
- Περιγραφή της νέας μικροαστικής ψυχολογίας και των ταπεινών και μη ηρωικών στιγμών που κάνουν την καθημερινή ζωή ενδιαφέρουσα και ελκυστική.
- Στα πρώτα του διηγήματα, ένας μικροαστός διηγείται τη ζωή του με κωμική χάρη και πολύ ζωντανή γλώσσα, ενώ ο συγγραφέας στα άλλα του έργα γίνεται λεπτότερος, ειρωνικότερος, με μοναδικά πλούσια γλώσσα.
- Οι ήρωές του όχι επαναστάτες, αλλά μικροϋπάλληλοι, δακτυλογράφοι, μικροκαλλιτέχνες, γυναίκες του πεζοδρομίου «*κοπάδια κωμικά και θλιβερά, που θυμίζουν τους κωμικοτραγικούς ήρωες του Τσέχωφ*».

Ι) ΜΙΧΑΗΛ ΖΟΧΕΝΚΟ (1895-1958)

❖ ΠΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤΥ:

- В основном писатель-сатирик, в литературной группе «Братья Серапио».
- Многогранная писательская деятельность: повести, повести, рассказы, произведения для детей и либретто к операм.
- Продолжение великой русской традиции короткой формы: сотни рассказов.
- Текущая сатира, трудности мелкой буржуазии в новых послереволюционных условиях, сарказм в адрес своих «героев» и предвкусение иного общества.
- Оригинальная вера в Революцию и работа ради идеалов лучшего человечества.
- Сразу после Второй мировой войны он стал мишенью сталинского режима, что повлекло за собой немилость, увольнение, отстранение, изоляцию и запрет на распространение его произведений.

❖ В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Καζαντζάκης ценил независимость духа Ζοχτσένκο, его озабоченность мельчайшими подробностями послереволюционной повседневной действительности, его юмор и иронию, его живой и очень богатый язык, родство его комически-трагических героев с чеховскими, но, может быть, он мог бы не тогда представить его более поздние политические преследования.

Θ) ΜΙΧΑΗΛ ΖΟΧΤΣΕΝΚΟ (1895-1958)

❖ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

- Κυρίως σατιρικός συγγραφέας, στη λογοτεχνική ομάδα «Αδερφοί του Σεραπίου».
- Πολυσχιδής συγγραφική δραστηριότητα: νουβέλες, μυθιστορήματα, διηγήματα, έργα για παιδιά και λιμπρέτα για όπερες.
- Συνέχιση της μεγάλης ρωσικής παράδοσης της μικρής φόρμας: εκατοντάδες διηγήματα.
- Επίκαιρες σάτιρες, οι δυσκολίες των μικρομπουρζουάδων στις νέες συνθήκες μετά την Επανάσταση, σαρκασμός στους «ήρωες» του και προαναγγελία μιας άλλης κοινωνίας.
- Αρχική πίστη στην Επανάσταση και εργασία για τα ιδανικά μιας καλύτερης ανθρωπότητας.
- Αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο, στοχοποίησή του από το σταλινικό καθεστώς, με συνέπειες τη δυσμένεια, τη διαπόμπευση, τον παραμερισμό, την απομόνωση και την απαγόρευση της κυκλοφορίας των έργων του.

❖ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Ο Καζαντζάκης εκτιμούσε την ανεξαρτησία του πνεύματος του Ζοχτσένκο, την ενασχόλησή του με τις μικρές λεπτομέρειες της μετεπαναστατικής καθημερινής πραγματικότητας, το χιούμορ και την ειρωνεία του, τη ζωντανή και πολύ πλούσια γλώσσα του και τη συγγένεια των κωμικοτραγικών ηρώων του με αυτούς του Τσέχωφ, αλλά ίσως δεν μπορούσε τότε να φανταστεί τις μεταγενέστερες πολιτικές διώξεις του.

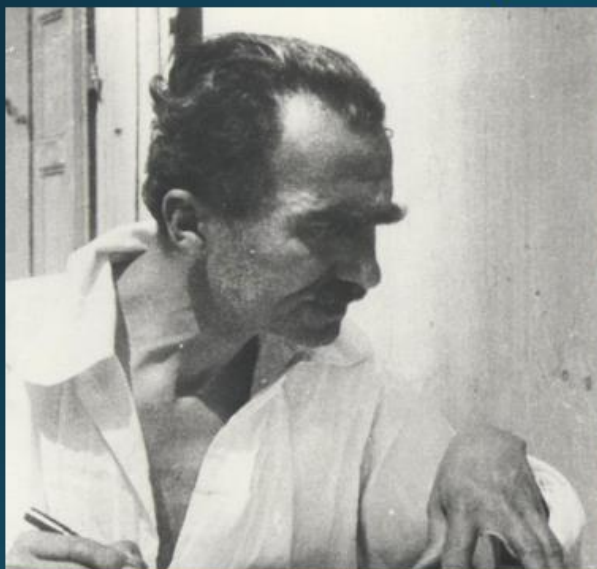
ЗАКЛЮЧЕНИЕ – ОБЩИЕ ВЫВОДЫ

- 1) **ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ:** Почти все эти русские писатели были модернистами и находились под влиянием различных художественных течений, иногда они сочетали некоторые такие течения, а иногда даже использовали традиционные элементы, поэтому Казандзакис положительно относился ко всем видам модернистских элементов других писателей (поэтов и прозаиков). писатели).
- 2) **ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ :** Казандзакис особо отмечает многочисленные лингвистические особенности этих писателей, восхищается их разнообразными лингвистическими повествованиями и разделяет их любовь и страсть к своему языку.
- 3) **ПОЛИТИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ:** Большинство этих писателей столкнулись с серьезными проблемами со стороны коммунистического – и особенно сталинского – режима своей родины, потому что они были независимыми и развивающимися творческими личностями, и это то, чем Казандзакис восхищался, поскольку он сам был таковым.
- 4) **ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ:** Другими характеристиками этих писателей, которые ценит Казандзакис, являются многогранность, обновление поэзии и прозы, особый стиль, ирония, ясность, неожиданные и смелые образы, интенсивный лиризм, развитая интуиция, сосредоточенность на главном, постепенное взросление, эпическое благородство героев, изображение послереволюционной повседневной действительности и сходство некоторых с классическими авторами (проза XIX века :Джойс, Достоевский, Чехов).

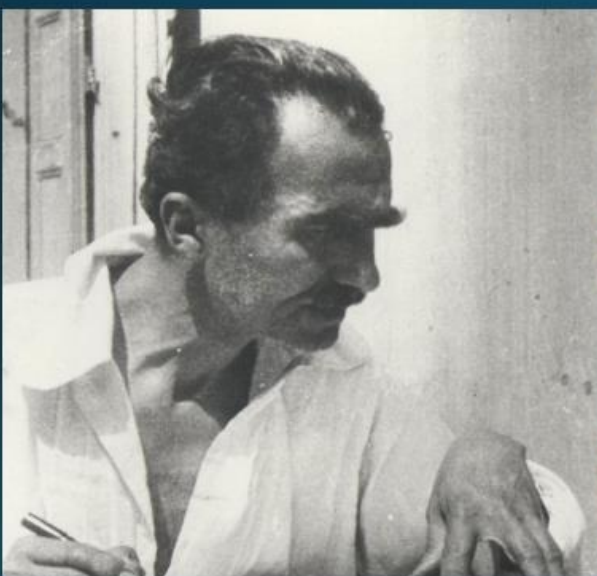
ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- 1) **ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ:** Σχεδόν όλοι αυτοί οι Ρώσοι συγγραφείς ήταν μοντερνιστές και είχαν επηρεαστεί από διάφορα καλλιτεχνικά ρεύματα, κάποτε συνδυάζαν ορισμένα τέτοια ρεύματα και άλλοτε αξιοποιούσαν ακόμα και παραδοσιακά στοιχεία, επομένως, ο Καζαντζάκης αντιμετώπιζε θετικά τα κάθε είδους μοντερνιστικά στοιχεία άλλων συγγραφέων (ποιητών και πεζογράφων).
- 2) **ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:** Ο Καζαντζάκης επισημαίνει ιδιαίτερες τα πολλαπλά γλωσσικά χαρακτηριστικά αυτών των συγγραφέων, θαυμάζει τις ποικίλες γλωσσικές καινοτομίες τους και συμεριρίζεται την αγάπη και το πάθος τους για τη γλώσσα τους.
- 3) **ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:** Οι περισσότεροι από αυτούς τους συγγραφείς αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα από το κομμουνιστικό –και ιδίως το σταλινικό- καθεστώς της πατρίδας τους, επειδή ήταν ανεξάρτητα και εξελισσόμενα καλλιτεχνικά πνεύματα, και αυτό είναι κάτι που θαύμαζε ο Καζαντζάκης, αφού και ο ίδιος ήταν έτσι.
- 4) **ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:** Άλλα χαρακτηριστικά αυτών των συγγραφέων που εκτιμάει ο Καζαντζάκης είναι η πολυπραγμοσύνη, η ανανέωση της ποίησης και της πεζογραφίας, το ιδιαίτερο ύφος, η ειρωνεία, η σαφήνεια, οι απροσδόκητες και τολμηρές εικόνες, ο έντονος λυρισμός, η ανεπτυγμένη διαίσθηση, η εστίαση στα ουσιώδη, η σταδιακή ωρίμανση, η επική ευγένεια των ηρώων, η απεικόνιση της μετεπαναστατικής καθημερινής πραγματικότητας και η ομοιότητα ορισμένων με κλασικούς συγγραφείς (πρόζα 19^{ου} αιώνα, Τζόνς, Ντοστογιέφσκι, Τσέχοφ).

СПАСИБО

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΙΛΩΝ
ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ
Πολιτιστικό σωματείο για τον καθολικιστικό χαρακτήρα
του Νίκου Κασάντζακη (ΕΔΕΦΕΚ) ιδρύσ. 14 Δεκεμβρίου 1988
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
(αρχ.δ/ρος κ.α.) Βιρβιρσπύ
Case postale 2094
CH-1211 Genève 2 Tdport, Switzerland
www.amis-kazantzakis.gr
www.amis-kazantzakis.ch
www.kazantzakis-association.org
e-mail: nikoskdc@gmail.com

Νίκος Κазандзákис (греч. Νίκος Καζαντζάκης; 18 февраля 1883, Ираклион, вилайет Крит, Османская империя — 26 октября 1957, Фрайбург, Баден-Вюртемберг, ФРГ) — греческий писатель, один из крупнейших авторов XX века.

Никос Казандзакис родился 18 февраля 1883 года¹ в городе Ираклион на острове Крит, в тот момент находившемся под властью Османской империи. В 1902 приехал в Афины, учился на юридическом факультете университета, после окончания которого в 1906 году получил диплом с отличием, в 1907 переехал в Париж, изучал философию, слушал лекции А. Бергсона.

Вернувшись в Грецию, занимался переводами философских трудов. В 1914 познакомился и подружился с Ан. Сикелианосом, путешествовал с ним по историческим местам Греции, где сохранились памятники христианской культуры. В 1919 как генеральный директор министерства социального обеспечения способствовал репатриации понтийских греков с Кавказа на родину.

Работал журналистом в разных странах мира (Франция, Германия, 1922—1924, Италия, Россия (1925—1927), Испания, 1932, Кипр, Египет, Чехословакия, Китай, Япония и др.). Его интерес к коммунизму и уважение к Ленину, зародившиеся во время пребывания в Берлине, привели его в СССР, где он общался с Виктором Сержем и Панайотом Истрати и разочаровался в сталинизме.

Был женат на греческой писательнице Галатее Казандзаки (Алексиу) (первая супруга) и на греческой журналистке Елени Казандзаки (Самиу), которая в течение всей жизни была его верным соратником и секретарем.

В 1945 возглавил левую некоммунистическую партию Союз рабочих социалистов, вошёл министром без портфеля в правительство, которое покинул уже в следующем году. Выдвигался кандидатом на Нобелевскую премию.

Надгробие Никоса Казандзакиса, г. Ираклион, Крит.

Умер от лейкемии 26 октября 1957 года. Похоронен у городской стены Ираклиона, поскольку православная церковь отказала в похоронах на кладбище. Надпись на его надгробии гласит: «Ни на что не надеюсь. Ничего не страшусь. Я свободен» (греч. Δεν ελπίζω τίποτα. Δεν φοβούμαι τίποτα. Είμαι λέντερος).

Творчество

Наиболее известен романами «Капитан Михалис» (в англ. переводе «Свобода или смерть» [1949]) «Страсти по-гречески» (или «Христа распинают вновь», 1948, опера Б. Мартину), «Житие и деяние Алексиса Зорбаса» (1946), «Последнее искушение» (1951, внесен католической церковью в Индекс запрещенных книг), «Беднячок из Ассизи» (1956, о Святом Франциске), «Братоубийцы». Автор нескольких драм, философских работ, написанных под влиянием Ницше, эпической поэмы «Одиссея» (опубл.1938), переводчик «Божественной комедии» Данте (1932) и «Фауста» Гёте (1936).

Признание

Лауреат Международной премии Мира (1956).

Мировую славу Казандзакису принесли экранизации его романов: фильмы Жюля Дассена «Тот, которому предстоит умереть» (по роману «Страсти по-гречески», 1957, с Мелиной Меркури), Михалиса Какоянниса «Грек Зорба» (1964, музыка Микиса Теодоракиса, в ролях Энтони Куинн, Ирен Папас и др.) и Мартина Скорсезе «Последнее искушение Христа» (1988, сценарий Пола Шрадера, в ролях Уиллем Дефо, Харви Кейтель, Барбара Херши и др.).

Роман «Грек Зорба» в значительной степени повлиял на учение индийского мистика Ошо, в котором идеалом считается Зорба-Будда, сочетающий в себе духовность Будды с чертами Зорбы. В своём учении под Зорбой Ошо имел в виду человека, который «не боится ада, не стремится в рай, живет полноценно, наслаждаясь мелочами жизни... едой, питьем, женщинами. После трудового дня он берет в руки музыкальный инструмент и часами танцует на пляже».

В критской деревне Миртия (бывш. Варвари), где сохранился дом отца Казандзакиса, находится музей писателя.

Публикации на русском языке

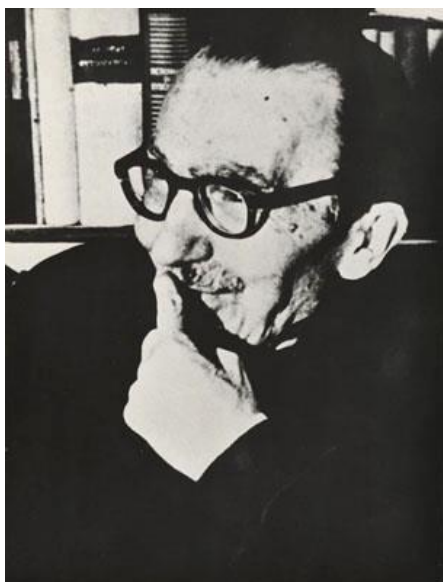
- Христа распинают вновь. Перевод с новогреческого Янниса Мочоса и Игоря Поступальского — М.: Государственное издательство художественной литературы, 1962. — 469 с.
- Последнее искушение Христа. — М.: АСТ-Пресс, 1993.
- Последнее искушение. — СПб: Литера, 1998.
- Грек Зорба. — М.: София; Гелеос, 2003.
- Последнее искушение. — СПб.: Азбука-Классика, 2004.
- Отчёт перед Эль Греко. — М.: Раритет, 2005.
- Греческий пейзаж. Лотос / Классика плюс, Афины, 2005.
- Невероятные похождения Алексиса Зорбаса, Азбука, 2014.
- Капитан Михалис, М.: Выргород, 2021.
- В «Живом журнале» существует блог, посвященный творчеству Казандзакиса (<http://kapetan-zorbas.livejournal.com/>), где автором блога выполнен перевод на русский язык романа «Братоубийцы», эссе "Аскетика", являющегося квинтэссенцией философских взглядов и творчества Казандзакиса, а также других текстов писателя и различных биографических и литературоведческих заметок о нем.
- Ряд реальных событий из жизни Казандзакиса, включая его поездки по СССР, лёг в основу романа Елены Колмовской «Путешественник и Сирены» (2014).

Литература

- Prevelakis P. Nikos Kazantzakis and His Odyssey. A Study of the Poet and the Poem. New York: Simon and Schuster, 1961
- Kazantzakis H. Nikos Kazantzakis. A biography based on his letters. New York: Simon and Schuster, 1968 (переизд. 1983)
- Bien P. Nikos Kazantzakis. New York: Columbia UP, 1972
- Levitt M.P. The Cretan Glance, The World and Art of Nikos Kazantzakis. Columbus: Ohio State UP, 1980
- Μαρὰς Σ. Νίκος Καζαντζάκης. Τέχνη και Μεταφυσική. Αθήνα, 1988
- Bien P. Kazantzakis. Politics of the Spirit. Princeton: Princeton UP, 1989
- Wilson C., Dossor H.F. Nikos Kazantzakis. Nottingham: Paupers, 1999
- Middleton D.J.N. Novel Theology: Nikos Kazantzakis's Encounter with Whiteheadian Process Theism. Macon: Mercer UP, 2000
- Owen L. Creative Destruction: Nikos Kazantzakis and the Literature of Responsibility. Macon: Mercer UP, 2003

- Middleton D.J.N. Scandalizing Jesus?: Kazantzakis's 'Last Temptation of Christ' Fifty Years On, New York: Continuum, 2005

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%B8%D1%81,%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%81>

Ο Νίκος Καζαντζάκης (Ηράκλειο Κρήτης, 18 Φεβρουαρίου/3 Μαρτίου 1883 – Φράιμπουργκ, 26 Οκτωβρίου 1957) ήταν Έλληνας συγγραφέας, δημοσιογράφος, πολιτικός, μουσικός, ποιητής και φιλόσοφος, με πλούσιο λογοτεχνικό, ποιητικό και μεταφραστικό έργο. Αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους Έλληνες λογοτέχνες και ως ο περισσότερο μεταφρασμένος παγκοσμίως. Έγινε ακόμα γνωστότερος μέσω της κινηματογραφικής απόδοσης των έργων του Ο Χριστός ξανασταυρώνεται, Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά και Ο Τελευταίος Πειρασμός. Ήταν ένας από τους πιο σεβαστούς από το λαό και από τους πλέον αναγνωρισμένους στο εξωτερικό συγγραφείς. Από το 1945 ως το 1948 ήταν πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Οικογένεια – Νεαρή ηλικία

Ο Νίκος Καζαντζάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης στις 18 Φεβρουαρίου/3 Μαρτίου του 1883, εποχή κατά την οποία το νησί αποτελούσε ακόμα τμήμα

της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ήταν γιος του καταγόμενου από το χωριό Βαρβάρει (σημερινή Μυρτιά, όπου βρίσκεται και το Μουσείο Καζαντζάκη) εμπόρου γεωργικών προϊόντων και κρασιού, Μιχάλη Καζαντζάκη (1856–1932) και της Μαρίας Χριστοδουλάκη (1862–1932) με καταγωγή από το χωριό Ασσυρώτοι, το σημερινό Κρυονέρι του Δήμου Μυλοποτάμου στο νομό Ρεθύμνου. Είχε δύο αδελφές, την Αναστασία (1884) και την Ελένη (1887), και έναν αδελφό, τον Γιώργο (1890), που πέθανε σε βρεφική ηλικία. Στο Ηράκλειο έλαβε τη στοιχειώδη μόρφωση κι έπειτα το 1897 γράφτηκε στη Γαλλική Εμπορική Σχολή του Τίμιου Σταυρού στη Νάξο, όπου διδάχθηκε τη γαλλική και την ιταλική γλώσσα και ήρθε σε μία πρώτη επαφή με τον δυτικό πολιτισμό. Το 1899 επέστρεψε στο Ηράκλειο και ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές σπουδές του.

Σε μία σχολική παράσταση έπαιξε τον ρόλο του Κρέοντα στην τραγωδία του Σοφοκλή, Οιδίπους Τύραννος.

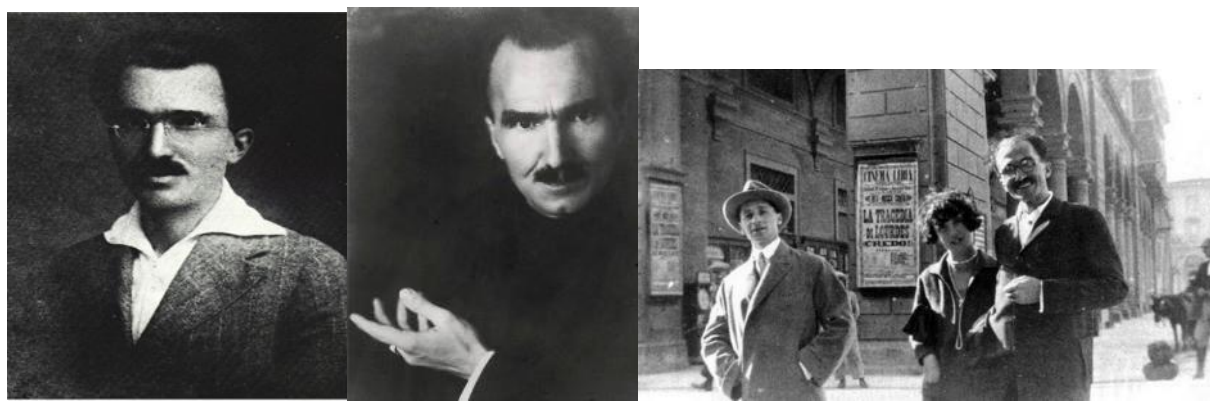
Πρώτη εμφάνιση στα γράμματα

Το 1902 μετακόμισε στην Αθήνα για πανεπιστημιακές σπουδές. Φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 1906 πήρε το δίπλωμα του διδάκτορα της Νομικής με άριστα. Στο πτυχίο του Νίκου Καζαντζάκη φαίνεται και η υπογραφή του Κωστή Παλαμά, ο οποίος ήταν γραμματέας στο πανεπιστήμιο, θέση μία και μοναδική τότε.

Το 1906 πρωτοεμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα με το μυθιστόρημα Όφης και Κρίνο (με το ψευδώνυμο Κάρμα Νιρβαμή),^[10] για να ακολουθήσουν την ίδια χρονιά το δοκίμιο Η Αρρώστια του Αιώνος και έπειτα το θεατρικό έργο Ξημερώνει. Το τελευταίο το υπέβαλε στον Παντελίδειο Δραματικό Αγώνα και επαινέθηκε, δίχως όμως ούτε αυτό ούτε κανένα άλλο εκείνη τη χρονιά να βραβευθεί. Την επόμενη χρονιά ο Καζαντζάκης υπέβαλε ανεπιτυχώς και αυτή τη φορά δύο ακόμη θεατρικά του έργα στον ίδιο διαγωνισμό, το Έως πότε;, το οποίο επαινέθηκε, και το Φασγά, ενώ έγραψε και ένα δεύτερο μυθιστόρημα, τις Σπασμένες Ψυχές. Ακολούθησαν δύο ακόμη θεατρικά έργα, Κωμωδία, τραγωδία μονόπρακτη και Η Θυσία, το οποίο δημοσιεύθηκε αργότερα με τον τίτλο Ο Πρωτομάστορας. Το τελευταίο υποβλήθηκε το 1910 στον Λασσάνειο Δραματικό Αγώνα και κέρδισε το πρώτο βραβείο, ενώ διασκευάστηκε και σε λιμπρέτο από τον Μανώλη Καλομοίρη ο οποίος το μελοποίησε σε όπερα.

Παράλληλα αρθρογραφούσε σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά υπό τα ψευδώνυμα Ακρίτας, Κάρμα Νιρβαμή και Πέτρος Ψηλορείτης, ενώ το 1907 ξεκίνησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι. Σημαντική επίδραση στον Καζαντζάκη είχαν οι διαλέξεις του Ανρί Μπεργκσόν, τις οποίες παρακολουθούσε και τον οποίο παρουσίασε στην Αθήνα με ένα δοκίμιό του το 1912, Η. Bergson. Το 1909 επέστρεψε στην Ελλάδα και εξέδωσε στο Ηράκλειο τη διατριβή του επί υφηγεσία Ο Φρειδερίκος Νίτσε εν τη Φιλοσοφία του Δικαίου και της Πολιτείας. Το 1910 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα και το 1911 παντρεύτηκε τη Γαλάτεια Αλεξίου, στην εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου, στο νεκροταφείο Ηρακλείου, κι αυτό γιατί φοβόταν τον πατέρα του, που δεν ήθελε για νύφη τη Γαλάτεια.

Στον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο, το 1912, κατατάχθηκε εθελοντής, αλλά τελικά διορίστηκε στο γραφείο του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου.

Σικελιανός και Νίκος Καζαντζάκης

Το 1910 ήταν ένας εκ των ιδρυτών του Εκπαιδευτικού Ομίλου,[10] μέσω του οποίου συνδέθηκε φιλικά, το 1914, με τον ποιητή Άγγελο Σικελιανό. Μαζί ταξίδεψαν στο Άγιον Όρος, όπου διέμειναν περίπου σαράντα ημέρες, ενώ περιηγήθηκαν και σε πολλά ακόμα μέρη της Ελλάδας αναζητώντας «τη συνείδηση της γης και της φυλής τους»: Αθήνα, Ελευσίνα, Δελφοί, Κόρινθος, Μυκήνες, Άργος, Τεγέα, Σπάρτη, Μυστράς κ.α.

Την περίοδο αυτή ήρθε σε επαφή και με το έργο του Δάντη, τον οποίο ο ίδιος χαρακτηρίζει στα ημερολόγιά του ως έναν από τους δασκάλους του, μαζί με τον Όμηρο και τον Μπεργκσόν, ενώ ο Παντελής Πρεβελάκης, φίλος και βιογράφος του, θεωρεί πως τότε άναψε και η πρώτη σπίθα που θα έδινε έπειτα από 24 χρόνια την Οδύσεια.

Το 1915 σχεδίασαν με τον Ι. Σκορδίλη να κατεβάσουν ξυλεία από το Άγιον Όρος. Η αποτυχημένη αυτή εμπειρία, μαζί με μία άλλη παρόμοια, το 1917, όπου με έναν εργάτη, τον Γιώργη Ζορμπά, προσπαθούν να εκμεταλλευθούν ένα λιγνιτωρυχείο.[13] στην Πραστοβά της Μάνης, μεταμορφώθηκαν πολύ αργότερα στο μυθιστόρημα Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά.

Το 1919 ο Ελευθέριος Βενιζέλος διόρισε τον Καζαντζάκη Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Περιθάλψεως με αποστολή τον επαναπατρισμό Ελλήνων από την περιοχή του Καυκάσου. Οι εμπειρίες που αποκόμισε αξιοποιήθηκαν αργότερα στο μυθιστόρημά του Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται. Τον επόμενο χρόνο, μετά την ήττα του κόμματος των Φιλελευθέρων, ο Καζαντζάκης αποχώρησε από το Υπουργείο Περιθάλψεως και πραγματοποίησε αρκετά ταξίδια στην Ευρώπη.

Το 1923 χώρισαν οι δρόμοι του Καζαντζάκη και του Σικελιανού. Ξαναέσμιζαν έπειτα από 19 χρόνια, το 1942.

Ταξίδια

Ο Καζαντζάκης ταξίδεψε πολύ στη ζωή του: Νάξος, Αθήνα, Παρίσι, Άγιον Όρος, Καύκασος, Βιέννη, Βερολίνο, Ιταλία, Κύπρος, Παλαιστίνη, Αίγυπτος, Σινά, Ρωσία, Κίνα, Ιαπωνία, Ισπανία, Τσεχοσλοβακία, Αγγλία, Γαλλία, Ολλανδία, Γερμανία, Αυστρία, Γιουγκοσλαβία και αλλού.

Το 1922 επισκέφτηκε τη Βιέννη, όπου ήρθε σε επαφή με το έργο του Σίγκμουντ Φρόυντ και τις βουδιστικές γραφές. Επισκέφτηκε ακόμα τη Γερμανία, ενώ το 1924 έμεινε για τρεις μήνες στην Ιταλία. Την περίοδο 1923–1926 πραγματοποίησε επίσης αρκετά δημοσιογραφικά ταξίδια στη Σοβιετική Ένωση, την Παλαιστίνη, την Κύπρο και την

Ισπανία, όπου του παραχώρησε συνέντευξη ο δικτάτορας Πρίμο ντε Ριβέρα.[1] Τον Οκτώβριο του 1926 πήγε στη Ρώμη και πήρε συνέντευξη από τον Μπενίτο Μουσολίνι.[1] Επίσης, εργάστηκε ως ανταποκριτής των εφημερίδων Ακρόπολις, Ελεύθερος Λόγος, Ελεύθερος Τύπος, Η Καθημερινή κ.ά.[10] Είχε, βέβαια, γνωριστεί με την Ελένη Σαμίου, το 1924 (το διαζύγιο με την Γαλάτεια εκδόθηκε το 1926), με την οποία έζησε 21 χρόνια χωρίς γάμο. Παντρεύτηκαν το 1945 κι αυτό γιατί με τον καλό του φίλο, τον Άγγελο Σικελιανό και τη δεύτερη γυναίκα του, θα πήγαιναν στις ΗΠΑ. Το 1925 ο Καζαντζάκης συνελήφθη στο Ηράκλειο της Κρήτης, αλλά κρατήθηκε μόνο για είκοσι τέσσερις ώρες, επειδή από το 1924 είχε αναλάβει την πνευματική ηγεσία μιας κομμουνιστικής οργάνωσης δυσαρεστημένων προσφύγων και παλαιμάχων από τη Μικρασιατική εκστρατεία. Σ' αυτό το επεισόδιο αναφέρεται ο Παντελής Πρεβελάκης και η Έλλη Αλεξίου.

Το 1927 ξεκίνησε την ανθολογία των ταξιδιωτικών του άρθρων για την έκδοση του πρώτου τόμου του Ταξιδεύοντας, ενώ το περιοδικό Αναγέννηση, του Δημήτρη Γληνού, δημοσίευσε την Ασκητική, το φιλοσοφικό του έργο. Τον Οκτώβριο του 1927, ο Καζαντζάκης, όντας αριστερός, έφυγε για τη Μόσχα προσκεκλημένος από την κυβέρνηση της Σοβιετικής Ένωσης, για να πάρει μέρος στις γιορτές για τα δεκάχρονα της Οκτωβριανής Επανάστασης. Εκεί γνωρίστηκε με τον ομοϊδεάτη, αριστερό Ελληνορουμάνο λογοτέχνη, Παναΐτ Ιστράτι,[16] μαζί με τον οποίον επέστρεψε στην Ελλάδα. Τον Ιανουάριο του 1928 στο θέατρο «Αλάμπρα», στην Αθήνα, μίλησαν εξυμνώντας τη Σοβιετική Ένωση, ο Καζαντζάκης και ο Ιστράτι. Στο τέλος της ομιλίας έγινε και διαδήλωση. Τόσο ο Καζαντζάκης όσο και ο συνδιοργανωτής της εκδήλωσης Δημήτρης Γληνός διώχθηκαν δικαστικά. Η δίκη ορίστηκε στις 3 Απριλίου, αναβλήθηκε μερικές φορές και δεν έγινε ποτέ.

Τον Απρίλιο, ο Καζαντζάκης, ξαναβρέθηκε στη Ρωσία, όπου γράφει ένα κινηματογραφικό σενάριο για το ρωσικό κινηματογράφο με θέμα από τη Ελληνική Επανάσταση του 1821, Το Κόκκινο Μαντήλι.[12] Τον Μάιο του 1929 απομονώθηκε σε ένα αγρόκτημα στην Τσεχοσλοβακία, όπου ολοκλήρωσε στα Γαλλικά τα μυθιστορήματα Τόντα-Ράμπα (Toda-Raba, μετονομασία του αρχικού τίτλου Moscou a crié) και Karétan Élia. Τα έργα αυτά εντάσσονταν στην προσπάθεια του Καζαντζάκη να καταξιωθεί διεθνώς ως συγγραφέας. Η γαλλική έκδοση του μυθιστορήματος Toda-Raba έγινε με το ψευδώνυμο Nikolaï Kazan. Το 1930 θα δικαζόταν, πάλι, ο Καζαντζάκης για αθεϊσμό, για την Ασκητική. Η δίκη ορίστηκε για τις 10 Ιουνίου, αλλά κι αυτή δεν έγινε ποτέ.

Το σπίτι του συγγραφέα (δεξιά) στην Αίγινα, φωτογραφημένο τον Αύγουστο του 1937.

Το 1931 επέστρεψε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε εκ νέου στην Αίγινα, όπου ανέλαβε τη συγγραφή ενός γαλλοελληνικού λεξικού. Μετέφρασε ακόμα τη Θεία Κωμωδία του Δάντη. Επίσης, έγραψε ένα μέρος των ωδών που ονόμαζε κάντα. Αυτά ενσωματώθηκαν

αργότερα σ' έναν τόμο με τίτλο Τερτσίνες (1960). Αργότερα, ταξίδεψε στην Ισπανία ξεκινώντας παράλληλα τη μετάφραση έργων Ισπανών ποιητών. Το 1935 πραγματοποίησε ταξίδι στην Ιαπωνία και την Κίνα εμπλουτίζοντας τα ταξιδιωτικά του κείμενα. Λίγο αργότερα, πλήθος κειμένων του δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες ή περιοδικά, ενώ το μυθιστόρημά του Ο Βραχόκηπος, που το είχε γράψει στα Γαλλικά, εκδόθηκε στην Ολλανδία και τη Χιλή. Κατά την περίοδο της κατοχής, συνεργάστηκε με τον Ιωάννη Κακριδή για την μετάφραση της Ιλιάδας.

Το 1943 ολοκλήρωσε το γράψιμο του μυθιστορηματός του Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά.

Μετά την αποχώρηση των Γερμανών, δραστηριοποιήθηκε έντονα στην ελληνική πολιτική ζωή, αναλαμβάνοντας την προεδρία της Σοσιαλιστικής Εργατικής Κίνησης, ενώ διετέλεσε και υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου της κυβέρνησης του Θεμιστοκλή Σοφούλη από τις 26 Νοεμβρίου 1945 έως τις 11 Ιανουαρίου 1946. Υπήρξε μέλος του Ελληνοσοβιετικού Συνδέσμου. Παραιτήθηκε από το αξίωμά του μετά από την ένωση των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων. Το Μάρτιο του 1945 προσπάθησε να πάρει μια θέση στην Ακαδημία της Αθήνας, αλλά απέτυχε για δύο ψήφους. Τον Νοέμβριο του ίδιου χρόνου παντρεύτηκε την Ελένη Σαμίου, στον Άι - Γιώργη τον Καρύτση, με κουμπάρους τον Άγγελο και την Άννα Σικελιανού. Ο Καζαντζάκης προτάθηκε 9 χρονιές (1947, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956 και 1957) για το Βραβείο Νόμπελ, με συνολικά 14 διαφορετικές προτάσεις·,

Το 1947, από τον καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Νίκο Βέη[18] (ο οποίος είχε προτείνει, την ίδια χρονιά, για βράβευση και τον Άγγελο Σικελιανό, με διαφορετική πρόταση).

Το 1950, από τον Γιάλμαρ Γκούλμπεργκ (Hjalmar Gullberg) της Σουηδικής Ακαδημίας, σε μια κοινή πρόταση με τον Άγγελο Σικελιανό.

Το 1951, με 2 διαφορετικές προτάσεις από τον Σουηδό συγγραφέα Σίγκφριντ Σίβερτζ (Sigfrid Siwertz) (μια από κοινού με τον Σικελιανό[20] και μια μόνο του).

Το 1952, από την Ένωση Νορβηγών Συγγραφέων.

Το 1953, από τον Χανς Χάιμπεργκ (Hans Heiberg), πρόεδρο της Ένωσης Νορβηγών Συγγραφέων.

Το 1954, από τον Χένρυ Όλσον (Henry Olsson), της Σουηδικής Ακαδημίας.

Το 1955, με 2 προτάσεις, μια από τον καθηγητή Λόρεντζ Έκχοφ (Lorentz Eckhoff) του πανεπιστημίου του Όσλο[25] και μια από την Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών.

Το 1956, με 3 προτάσεις, μια την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών[27], μια από τον καθηγητή Γιохάννες Αντρέασον Ντάλε (Johannes Andreasson Dale) του Πανεπιστημίου του Όσλο (προτείνοντας στην ίδια πρόταση και τον Ρώσο συγγραφέα Μιχαήλ Σόλοχοφ)[28] και μια από τον καθηγητή Ελληνικών του Πανεπιστημίου της Γενεύης Σαμουέλ Μπο-Μποβύ (Samuel Baud-Bovy).

Το 1957, με 2 προτάσεις, μια από την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών[30] και μια από τον Samuel Baud-Bovy.

Το 1947 διορίστηκε στην UNESCO με αποστολή την προώθηση μεταφράσεων κλασικών λογοτεχνικών έργων, με απώτερο στόχο τη γεφύρωση των διαφορετικών πολιτισμών. Παιραιτήθηκε τελικά το 1948, προκειμένου να αφοσιωθεί στο λογοτεχνικό του έργο. Για τον σκοπό αυτό εγκαταστάθηκε στην Αντίμπ της Γαλλίας, όπου τα επόμενα χρόνια ακολούθησε μία ιδιαίτερα παραγωγική περίοδος, κατά την οποία ολοκλήρωσε το μεγαλύτερο μέρος του πεζογραφικού του έργου.

Το 1953 προσβλήθηκε από μία μόλυνση στο μάτι, γεγονός που τον υποχρέωσε να νοσηλευτεί αρχικά στην Ολλανδία και αργότερα στο Παρίσι. Τελικά έχασε την όρασή του από το δεξί μάτι.

Η στάση της Εκκλησίας απέναντι στον Νίκο Καζαντζάκη

Η πρώτη εκκλησιαστική αντίδραση στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη εκδηλώθηκε το 1928 όταν ο επίσκοπος Σύρου Αθανάσιος με υπόμνημά του στη Σύνοδο καταδίκασε την Ασκητική. Σημαντικό ρόλο στην ενασχόληση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος με το έργο του συγγραφέα διαδραμάτισε ο Τύπος της εποχής και κυρίως η εφημερίδα Εστία, που με τη δημοσίευση των άρθρων της έφερε την Εκκλησία ενώπιον του ζητήματος. Συγκεκριμένα μετά την κυκλοφορία του μυθιστορήματος Καπετάν Μιχάλης από τις εκδόσεις Μαυρίδης το 1953, δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα σχόλια που αποσκοπούσαν στην αποτροπή του αναγνωστικού κοινού από την ανάγνωση του έργου. Στις 22 Ιανουαρίου 1954 άρθρο υπογεγραμμένο από τον Κρητικό με τίτλο Ένα βιβλίο διασύρει την Κρήτην και την θρησκείαν, καλούσε την Ιερά Σύνοδο και την Αρχιεπισκοπή να μην αφήσει ακαθοδήγητους τους πιστούς έναντι των ερυθρών υβριστών της θρησκείας. Στις 10 Μαΐου 1954 η ίδια εφημερίδα με ανταπόκρισή της από τις ΗΠΑ παράθετε ανακοινωθέν της Ελληνικής Αρχιεπισκοπής Β. και Ν. Αμερικής σύμφωνα με το οποίο συνεδρίασαν οι ιερατικοί προϊστάμενοί με αφορμή δημοσίευμα της Εστίας και καταδίκασαν τον Τελευταίο πειρασμό.

Η Εκκλησία της Ελλάδος και το καζαντζακικό ζήτημα

Στις 26 Ιανουαρίου 1954 ήλθε προς συζήτηση στη συνεδρίαση της Ιεράς Συνόδου το ζήτημα του βιβλίου Ο καπετάν Μιχάλης και τα μέλη της επικαλέστηκαν στο δημοσίευμα του Κρητικού στην εφημερίδα Εστία. Η Ιερά Σύνοδος ανέθεσε στον Παντελεήμονα Χίου να μελετήσει το μυθιστόρημα Ο Καπετάν Μιχάλης και να υποβάλει σχετική εισήγηση. Την κατέθεσε στις 23 Μαρτίου και στην οποία τόνιζε πως αρχικά έδινε την εντύπωση ενός πατριωτικού έργου, αλλά στη συνέχεια αποδεικνυόταν ένα ασεβές έργο προς το Θεό και τον κλήρο. Η Ιερά Σύνοδος έκρινε πως έπρεπε να αποστείλει το σχετικό δημοσίευμα της Εστίας και την εισήγηση του Παντελεήμονος Χίου στις αρμόδιες αρχές με σκοπό να χαρακτηριστεί ως αντιθρησκευτικών και αντεθνικών και να απαγορευθεί η κυκλοφορία του. Στις 25 Μαΐου 1954 με έγγραφό της Ιεράς Συνόδου προς τη Θεολογική Σχολή Αθηνών ζητείται από τους καθηγητές της Σχολής να πάρουν θέση επί του θέματος. Στις 11 Ιουνίου 1954 συνεδρίασε η Σχολή και απέστειλε έγγραφό στις 16 Ιουνίου. Εισηγήσεις υπέβαλαν οι Παναγιώτης Τρεμπέλας και από κοινού οι Παναγιώτης Μπρατσιώτης και Νικόλαος Λούβαρης. Ο Τρεμπέλας αφού υπογράμμιζε το λογοτεχνικό τάλαντο του συγγραφέα και την προσπάθειά του να εξάρει την Κρητική ψυχή και τον έρωτα που έχει προς την ελευθερία, δεν παρέλειπε να υπογραμμίσει πως οι ερωτικές σκηνές που περιέχει υποδαυλίζουν με τις ερεθιστικές εικόνες τους την νεότητα που ρέπει

προς ατάκτους ορμάς ενώ, βεβηλώνει και διακωμωδεί τα ιερά. Τέλος αναφέρεται στην αντιφατική, παρουσίαση από τον Καζαντζάκη, σύμφωνα με τον Τρεμπέλα, του ρόλου του μητροπολίτη προς το ποίμνιό του στο έργο Καπετάν Μιχάλης. Οι Μπρατσιώτης και Λούβαρης ασχολήθηκαν με τον Τελευταίο Πειρασμό τον οποίο θεώρησαν ως εμπνεόμενο από τις Φροϋδικές θεωρίες και εκείνες του ιστορικού υλισμού. Η θεανδρική μορφή του Κυρίου κακοποιείται κατά τρόπον βλάσφημον και ευλόγως καταδικάστηκε από το Βατικανό. Στις 19 Ιουνίου 1954 ο Κασσανδρείας Καλλίνικος κατέθεσε εισήγηση στην Ιερά Σύνοδο ασχολούμενος με τον Τελευταίο Πειρασμό ο οποίος είχε εκδοθεί στα γερμανικά και ο Κασσανδρείας γνώστης της γερμανικής το μελέτησε. Θεωρούσε πως ο Καζαντζάκης προσεγγίζει τη ζωή και τα πάθη του Χριστού κατά τρόπο δοκητικό πέρα από κάθε ιστορική και δογματική βάση, υποβαθμίζοντας τον θεανθρωπικό χαρακτήρα του. Στις 24 Ιουνίου 1954 ο Λούβαρης δημοσίευσε άρθρο στην εφημερίδα Εθνικός Κήρυξ στο οποίο σχολίαζε τον Τελευταίο Πειρασμό: ήταν ο Καζαντζάκης ανίδεος θρησκευτικά. Η τέχνη για τον Καζαντζάκη, κατά τον Λούβαρη, ήταν μέσο μηδενιστικών προταγμάτων. Ο Κασσανδρείας Καλλίνικος στο μεταξύ υπέβαλε νέα εισήγηση ασχολούμενος με το Ο Χριστός ξανασταυρώνεται θεωρώντας το καθαρώς λογοτεχνικό έργο και όχι δογματικοθρησκευτικό. Τον χαρακτήριζε ως χριστιανό κοινονιστή.[43] Ο ίδιος ο Καζαντζάκης, απαντώντας στις απειλές της εκκλησίας για τον αφορισμό του, έγραψε σε επιστολή του: «Μου δώσατε μια κατάρρα, Άγιοι Πατέρες, σας δίνω μια ευχή: Σας εύχομαι να 'ναι η συνείδησή σας τόσο καθαρή όσο η δική μου και να 'στε τόσο ηθικοί και θρήσκοι όσο είμαι εγώ.».

Τελικά η Εκκλησία της Ελλάδος δεν τόλμησε να προχωρήσει στον αφορισμό του Νίκου Καζαντζάκη, καθώς ήταν αντίθετος σε κάτι τέτοιο ο οικουμενικός πατριάρχης Αθηναγόρας. Όπως επισημαίνει η λέκτορας της Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης Αντωνία Κυριατζή, «Οι αναφορές των εφημερίδων σε ...αφορισμόν των βιβλίων... επηρέαζαν την κοινή γνώμη και δημιουργούσαν στο αναγνωστικό κοινό εντυπώσεις περί αφορισμού του συγγραφέα[...]».[46] Επίτιμο αφορισμού στον συγγραφέα μπορούσε να επιβληθεί από τον οικείο σε αυτόν επίσκοπο και με την προϋπόθεση της ομολογίας και αποδοχής αμαρτημάτων. Ο Καζαντζάκης γεννημένος στην Κρήτη και κάτοικος του εξωτερικού, υπαγόταν υπό την πνευματική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος δεν είχε την πνευματική δικαιοδοσία να αποφασίσει οτιδήποτε σχετικά με το πρόσωπο του Νίκου Καζαντζάκη. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο ήταν αρμόδιο να λάβει σχετικές αποφάσεις. Στις 22 Ιουνίου 1954 συνεδρίασε η Ιερά Σύνοδος και ασχολήθηκε με τον Καπετάν Μιχάλη και τον Τελευταίο Πειρασμό. Στις 25 Ιουνίου ξανασυνεδρίασαν: εκεί ο Φλωρίνης Βασίλειος εισηγήθηκε τον αφορισμό του συγγραφέα εάν κυκλοφορούσαν και άλλα αντιχριστιανικού περιεχομένου βιβλία του. Ο Φωκίδος Αθανάσιος ήταν αντίθετος στον αφορισμό του επειδή θα συντελούσε στη διαφήμισή του, ο Δρυινουπόλεως Δημήτριος επίσης ήταν αντίθετος στον αφορισμό αλλά έπρεπε το ποίμνιο να πληροφορηθεί για το βέβηλο βιβλίο του Καζαντζάκη. Οι προτάσεις των μελών της συνόδου κυμάνθηκαν ανάμεσα στο να καλέσουν τον συγγραφέα σε ειλικρινή μετάνοια, να καταδικάσουν τα βιβλία και τις ιδέες του, να στραφούν στην κυβέρνηση ζητώντας την απαγόρευση των βιβλίων του και να αποκυρύξουν με συνοδικό ανακοινωθέν τις ιδέες του. Επίσης, ο Τελευταίος Πειρασμός προστέθηκε στις 12 Ιανουαρίου 1954 στον Κατάλογο των Απαγορευμένων Βιβλίων της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, το καταργηθέν πλέον Index Librorum Prohibitorum. Ο Καζαντζάκης απέστειλε τότε σχετικό τηλεγράφημα στην Επιτροπή του Index με τη φράση του χριστιανού

απολογητή Τερτυλλιανού«Ad tuum, Domine, tribunal appello», δηλαδή «Στο Δικαστήριό σου, Κύριε, κάνω έφεση»

Ο θάνατος του συγγραφέα και η κήδευσή του

Ο «Ζορμπάς» του Καζαντζάκη, εκδόθηκε στο Παρίσι το 1947 και με την επανέκδοση του, το 1954, βραβεύτηκε ως το καλύτερο ξένο βιβλίο της χρονιάς. Το 1955, ο συγγραφέας μαζί με τον Κακριδή αυτοχρηματοδότησαν την έκδοση της μετάφρασης της Ιλιάδας, ενώ την ίδια χρονιά κυκλοφόρησε τελικά στην Ελλάδα ο Τελευταίος Πειρασμός. Τον επόμενο χρόνο, τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Θεάτρου στην Αθήνα για τους τρεις τόμους Θέατρο Α΄, Β΄, Γ΄ και με το Παγκόσμιο Βραβείο Ειρήνης στη Βιέννη, ένα βραβείο το οποίο προερχόταν από το σύνολο των τότε Σοσιαλιστικών χωρών. Καθώς μια από αυτές ήταν η Κίνα επιχείρησε δεύτερο ταξίδι εκεί τον Ιούνιο του 1957, προσκεκλημένος της κινεζικής κυβέρνησης. Επέστρεψε με κλονισμένη την υγεία του προσβληθείς από λευχαιμία. Νοσηλεύτηκε στην Κοπεγχάγη της Δανίας και το Φράιμπουργκ (Freiburg im Breisgau) της Γερμανίας, όπου τελικά κατέληξε στις 26 Οκτωβρίου 1957 σε ηλικία 74 ετών. Εντούτοις, σύμφωνα με άλλες μαρτυρίες, η λευχαιμία εμφανίστηκε στον Καζαντζάκη κατά το χειμώνα του 1938, 19 χρόνια πριν απ' το τέλος του, το οποίο αποδίδεται σε βαριάς μορφής ασιατική γρίπη.[σ 1]

Φωτογραφία από τον τάφο του Καζαντζάκη. Ηράκλειο, Κρήτη.

Η σορός του μεταφέρθηκε στο στρατιωτικό αεροδρόμιο της Ελευσίνας. Στο Φράιμπουργκ μετέβη η δικηγόρος Αγνή Ρουσοπούλου.[52] Η Ελένη Καζαντζάκη ζήτησε από την Εκκλησία της Ελλάδος να τεθεί η σορός του σε λαϊκό προσκύνημα, επιθυμία την οποία ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Θεόκλητος Β΄ απέρριψε με τη δικαιολογία του ότι υπήρχαν σχετικοί φόβοι πρόκλησης επεισοδίων εκ μέρους παραεκκλησιαστικών οργανώσεων. Μάλιστα εστάλησαν σχετικά τηλεγραφήματα προς τον Αρχιεπίσκοπο.[53] Έτσι, η σορός του συγγραφέα μεταφέρθηκε στο Ηράκλειο. Συνοδευόταν από την σύζυγό του, τον Γεώργιο Παπανδρέου και τον Κακριδή. Το αεροσκάφος για τη μεταφορά διέθεσε ο Αριστοτέλης Ωνάσης.[54] Έπειτα από μεγάλη λειτουργία στον Ναό του Αγίου Μηνά, η οποία εψάλη στις 11 το πρωί παρουσία του Αρχιεπισκόπου Κρήτης Ευγενίου και 17 ακόμη ιερέων, έγινε η ταφή του Νίκου Καζαντζάκη, στην οποία όμως εκείνοι δεν συμμετείχαν κατόπιν απαγόρευσης του

Αρχιεπισκόπου. Η ταφή έγινε στην Τάπια Μαρτινέγκο[55], πάνω στα βενετσιάνικα τείχη τού Ηρακλείου, διότι η ταφή του σε νεκροταφείο απαγορεύτηκε από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος. Τη σορό συνόδευσαν ο τότε υπουργός Παιδείας Αχιλλέας Κ. Γεροκωστόπουλος και ο στρατιωτικός ιερέας Σταύρος Καρπαθιωτάκης, ο οποίος αργότερα τιμωρήθηκε με ποινή φυλάκισης είκοσι ημερών, επειδή απουσίαζε από την υπηρεσία του χωρίς άδεια.

Στον τάφο του Νίκου Καζαντζάκη χάραχτηκε, όπως το θέλησε ο ίδιος, η επιγραφή: *Δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβούμαι τίποτα, είμαι λήπτερος.*

Εργογραφία

Δεν υπάρχει άλλος Νεοέλληνας συγγραφέας που να έχει τόσο πολύ υβρισθεί, προπηλακισθεί, διαβληθεί, συκοφαντηθεί, για διάφορα ζητήματα, όπως ο Νίκος Καζαντζάκης. Ουδένα αυτός ο άνθρωπος έβλαψε. Και, όμως, κατά περιόδους όλοι απάνω του επέπεσαν. Γύρω από τον Καζαντζάκη πλέκτηκε μια τερατώδης μυθολογία, για ό,τι έκανε και για ό,τι δεν έκανε, για ό,τι έπρεπε να κάνει και δεν το έκανε και ούτω καθ' εξής. Σαν να τον είχαν βάλει κάτω από μικροσκόπιο. Και έβλεπαν ό,τι ήθελαν να βλέπουν και έλεγαν ό,τι ήθελαν να πουν.

Για την ακέραιη παρουσία του καταπολεμήθηκε και από την Πολιτεία και από την Εκκλησία.

Ο Νίκος Καζαντζάκης υπήρξε πολυγραφότατος. Ασχολήθηκε σχεδόν με κάθε είδος λόγου: Ποίηση (δραματική, επική, λυρική), δοκίμιο, μυθιστόρημα (στα Ελληνικά και στα Γαλλικά), ταξιδιωτικές εντυπώσεις, αλληλογραφία, παιδικό μυθιστόρημα, μετάφραση (από τα Αρχαία Ελληνικά, Γαλλικά, Ιταλικά, Αγγλικά, Γερμανικά και Ισπανικά), κινηματογραφικά σενάρια, ιστορία, σχολικά βιβλία, παιδικά βιβλία (διασκευή και μετάφραση), λεξικά (γλωσσικά και εγκυκλοπαιδικά), δημοσιογραφία, κριτική, αρθρογραφία.

Το κύριο σώμα του έργου του αποτελείται από την Ασκητική, η οποία είναι ο σπόρος απ' όπου βλάστησε όλο του το έργο, την Οδύσεια, δίπλα στην οποία όλα τα υπόλοιπα χαρακτηρίζονται ως «πάρεργα», τους «21 σωματοφύλακες της Οδύσειας», τις Τερτσίνες, τις 14 τραγωδίες που περιέχονται στους τρεις τόμους Θέατρο Α', Β', Γ', τα δύο μυθιστορήματα που έγραψε στα Γαλλικά και τα 7 μυθιστορήματα της όψιμης ηλικίας του, τις εντυπώσεις από τα ταξίδια του σε Ιταλία, Αίγυπτο, Σινά, Ρωσία, Ισπανία, Ιαπωνία, Κίνα, Αγγλία, Ιερουσαλήμ, Κύπρο και Πελοπόννησο, τις μεταφράσεις του Δάντη και του

« Έβαλε τον εαυτό του
κάτω εξήντα χρόνια
μοναξιάς, τον έστειλε κι
έβγαλε την καλύτερη
σταγόνα που έχουμε. Κι
αν ακόμη αρνηθείς όλο
του το έργο, μένει ο ίδιος
ο άνθρωπος. »

—Ο Αλέξης Μινωτής για τον Νίκο Καζαντζάκη

Ομήρου και τέλος τις επιστολές του προς τη Γαλάτεια Αλεξίου και τον Παντελή Πρεβελάκη.

Ένα μουσείο για τον Καζαντζάκη βρίσκεται στη Μυρτιά Ηρακλείου. Σε αυτό έχει συγκεντρωθεί αρχειακό υλικό για τη ζωή και το έργο του συγγραφέα. Η ίδρυση του μουσείου ήταν καρπός των προσπαθειών του σκηνογράφου και ενδυματολόγου Γιώργου Ανεμογιάννη, ο οποίος συνδεόταν συγγενικά με την οικογένεια Καζαντζάκη. Για αρκετά χρόνια, ο μόνος χώρος αφιερωμένος στον συγγραφέα ήταν η ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, όπου, σύμφωνα με επιθυμία του ίδιου του συγγραφέα που διατυπώθηκε στη διαθήκη του το 1956, έχει ανασυσταθεί το γραφείο του όπως ήταν στην Αντίμπ, όπου έζησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του.

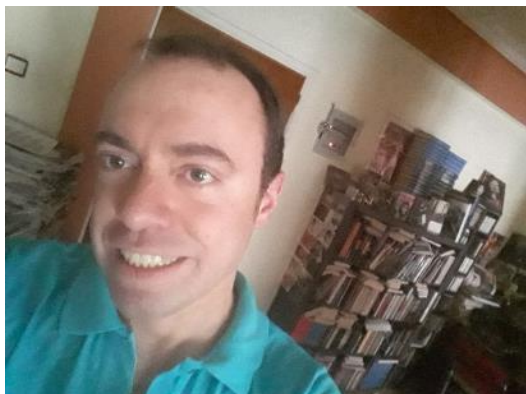
Σήμερα, το Μουσείο διαθέτει περισσότερα από 50.000 αντικείμενα, ταξινομημένα σε 10 συλλογές, ανάλογα με τη μορφή και το περιεχόμενό τους. Πρόκειται για το επιστολικό αρχείο, χειρόγραφα και δακτυλόγραφα του συγγραφέα, όπως και ένα αρχείο των πρώτων εκδόσεων των έργων του. Το Μουσείο διαθέτει αρχείο πάνω 45.000 άρθρων από τη συστηματική αποδεκλίωση του ημερήσιου και περιοδικού τύπου που έγινε από τον Γιώργο Ανεμογιάννη για την χρονική περίοδο από το 1905 μέχρι το 2005. Περιλαμβάνεται ακόμη φωτογραφικό αρχείο, αρχείο ήχου και κινούμενης εικόνας, θεατρικό αρχείο και έργα τέχνης. Τέλος υπάρχουν προσωπικά αντικείμενα του Καζαντζάκη.

Σημειώσεις

1. Ο Καζαντζάκης, ταξιδεύοντας για την Κίνα, έπρεπε να εμβολιαστεί για ευλογιά και χολέρα. Το εμβόλιο, όμως, κακοφόρμισε και του γύρισε σε γάγγραινα και με έξοδα της κυβέρνησης της Κίνας μεταφέρθηκε πρώτα στην Κοπεγχάγη και στη συνέχεια στο Φράιμπουργκ της Γερμανίας. Η δυνατή του κράση βοήθησε στη θεραπεία της γάγγραινας. Προσβλήθηκε, όμως, από ασιατική γρίπη, βαριάς μορφής, που τον οδήγησε τελικά στο θάνατο.
2. Χαρακτηριστική και αξιομνημόνευτη, για τη συγγραφική ταχύτητα του Καζαντζάκη, παραμένει η ολοκλήρωση της α' γραφής της έμμετρης μετάφρασης της Θείας Κωμωδίας του Δάντη, το καλοκαίρι του 1932, μέσα σε μόλις 45 ημέρες.
3. Η Οδύσεια [γράφεται με ένα σίγμα] του Νίκου Καζαντζάκη είναι ένα εντελώς πρωτότυπο έργο, διαφορετικό και ανεξάρτητο από τη μετάφραση της Οδύσσειας του Ομήρου.
4. Άλμα πάνω↑ Ο Βραχόκηπος είναι μετάφραση του Παντελή Πρεβελάκη από το γαλλικό πρωτότυπο, που γράφτηκε από τον Καζαντζάκη το 1936 με τίτλο *Le Jardin des Rochers*.
5. Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται εκδόθηκε μεταφρασμένος πρώτα στη Νορβηγία, τον Ιανουάριο του 1951 και τον Φεβρουάριο στη Γερμανία.
6. Ο Τελευταίος Πειρασμός εκδόθηκε πρώτα στη Σουηδία και τη Νορβηγία το 1952.

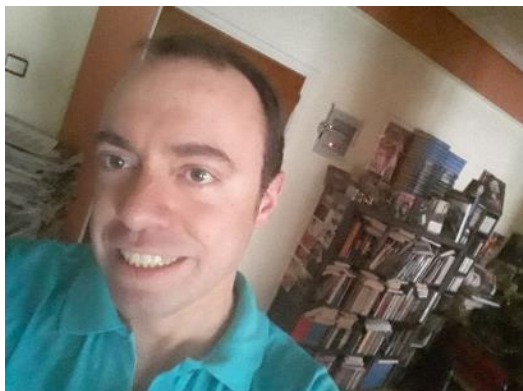
https://el.wikipedia.org/wiki/Νίκος_Καζαντζάκης#.CE.9C.CF.85.CE.B8.CE.B9.CF.83.CF.84.CE.BF.CF.81.CE.AE.CE.BC.CE.B1.CF.84.CE.B1_.CE.BA.CE.B1.CE.B9_.CE.AC.CE.BB.CE.BB.CE.B1_.CF.80.CE.B5.CE.B6.CE.AC

ОБ АВТОРЕ:

Апостолос Пулиос родился в Пирее в декабре 1976 года. Он изучал греческую филологию по специальности лингвистика в Философской школе Афинского Университета им. Каподистрии - Е.К.П.А.; окончил с отличием. Впоследствии он учился в аспирантуре по преподаванию новогреческого языка как иностранного в Философской школе Афинского Университета им. Каподистрии - Е.К.П.А. (тоже окончил с отличием). В 2010-2021 годах готовил докторскую диссертацию в Афинском Университете на тему: *«Неопластические сложные слова в романах Никоса Казандзакиса»*, которую защитил с отличием; ее основная тематика - оригинальное сотрудничество лингвистики и новогреческой филологии. С 2005 года по сегодняшний день преподает в системе среднего образования. Он знает английский и французский языки. Он написал исследования и статьи о языке Казандзакиса и о преподавании текстов Казандзакиса в средней школе. Он опубликовал некоторые из этих исследований, представил (вживую и онлайн) лекции, презентации и выступления. Он также писал и адаптировал пьесы для школьных спектаклей, писал сборники анекдотических стихов (традиционным и свободным стихом), успешно выступал в спектаклях любительского театра.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ για τον ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ.

Ο **Απόστολος Πούλιος** γεννήθηκε στον Πειραιά τον Δεκέμβριο του 1976. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία με ειδίκευση στη Γλωσσολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α. (Άριστα). Ακολούθως, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας στη Φιλοσοφική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α. (Άριστα). Από το 2010-2021 εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή στο Ε.Κ.Π.Α.: «Οι νεόπλαστες σύνθετες λέξεις στα μυθιστορήματα του Νίκου Καζαντζάκη» (Άριστα), μια πρωτότυπη συνεργασία της Γλωσσολογίας και της Νεοελληνικής Φιλολογίας. Από το 2005 μέχρι σήμερα διδάσκει στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Γνωρίζει Αγγλικά και Γαλλικά. Έχει συγγράψει μελέτες και άρθρα για τη γλώσσα του Καζαντζάκη και για τη διδασκαλία κειμένων του Καζαντζάκη στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Έχει δημοσιεύσει κάποιες από αυτές τις μελέτες, έχει παρουσιάσει (ζωντανές και διαδικτυακές) διαλέξεις, εισηγήσεις και ανακοινώσεις. Επίσης, έχει συγγράψει και διασκευάσει θεατρικά έργα για σχολικές παραστάσεις, έχει γράψει ανέκδοτες ποιητικές συλλογές (σε παραδοσιακό και σε ελεύθερο στίχο) και έχει παίξει με επιτυχία σε ερασιτεχνικές θεατρικές παραστάσεις.

Содержание.

Τεοδώρα Яννίτσι: Введение	4
Απόστολος Πούλιος: ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΚΑΙ 9 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΡΩΣΣΙΚΟΙ ΠΙΣΑΤΕΛΕΙ, ΚΟΤΟΡΥΧ ΟΝ, ΒΕΡΟЯΤНО, ΒΣΤΡΕΤΙΛ Β ΡΟССИИ.....	9
ο Νικосе Казандзакисе	64
ΠΡΕЗЕНТАЦИЯ - ΠΡΙΛΟЖЕНИЕ:	91
ΟΒ ΑΒΤΟΡΕ:	78

Περιεχόμενα.

Θεοδώρα Γιαννίτση: Εισαγωγικό σημείωμα.....	6
Απόστολος Πούλιος: Ο ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΚΑΙ 9 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ ΡΩСΙΑ	24
για τον Νίκο Καζαντζάκη	68
ΠΑΡΟΥСΙΑСΗ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:	91
ΣΗΜΕΙΩΜΑ για τον ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:	79

Научно-популярное издание
 РОО «Греческий культурный центр»

www.hecucenter.ru

Апостолос Пулиос.

НИКОС КАЗАНДЗАКИС и 9 СОВРЕМЕННЫХ РОССИЙСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ, КОТОРЫХ ОН, ВЕРОЯТНО, ВСТРЕТИЛ В РОССИИ.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ και ΕΝΝΕΑ (9) ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ του ΡΩΣΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, τους ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ.

Απόστολος Πούλιος.

Москва, РОО «Греческий Культурный Центр», 2024

